

PLAN VAN AANPAK GEZOND EN ACTIEF LEVEN

in het kader van de Brede Specifieke Uitkering - regeling 2024-2026

Samenwerken aan een gezonder Meierijstad

Managementsamenvatting

Alle gemeenten doen mee aan het werken aan een gezonde generatie in 2040

De regeling Brede SPUK maakt het voor de gemeente Meierijstad en alle andere Nederlandse gemeenten mogelijk om een forse samenhangende impuls te geven aan het bevorderen van gezondheid, sport en bewegen, preventie én het versterken van de sociale basis. Dit zijn doelstellingen die voortkomen uit het Gezond Anders Leven Akkoord (GALA) dat op 3 februari 2023 ondertekend is door de VNG, VWS, ZN en GGD GHOR Nederland. Het beoogde resultaat is het bereiken van een gezonde generatie in 2040: weerbare, gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. GALA onderscheidt 15 onderdelen.

Er zijn middelen beschikbaar

Het Plan van Aanpak is een voorwaarde voor het verkrijgen van zogeheten brede SPUK-middelen. Voor de uitvoering van het Plan van Aanpak heeft het Ministerie van VWS aan Meierijstad voor de jaren 2024 en 2025 ieder jaar € 1,4 miljoen toegekend en voor 2026 € 1,2 miljoen. Deze middelen zijn met vaste budgetten en voorwaarden voor de besteding per GALA-onderdeel vastgesteld.

Een Plan van Aanpak in gezamenlijkheid en met onderbouwing opgesteld

De gemeente Meierijstad heeft dit Plan van Aanpak opgesteld met input van diverse vertegenwoordigers van organisaties uit het sociale domein, het zorgdomein en het fysieke domein. Het Plan van Aanpak borduurt voort op het beleid zoals die de afgelopen jaren in Meierijstad is ontwikkeld en de uitvoering ervan. Er is in het document veel aandacht voor de grote inzet die nu al plaatsvindt. Elk GALA-onderdeel start met de huidige situatie: Wat doen we nu al in Meierijstad? Met de extra (tijdelijke) middelen zijn we in staat om aan de gezondheidsbevorderende activiteiten impulsen te geven, zowel in het *meer* doen wat we nu al goed doen als in het *anders* doen wat nu nog ontbreekt. Dat kunnen we gericht doen doordat we ook over veel cijfers beschikken over doelgroepen, hun gezondheid en factoren die die gezondheid beïnvloeden. Die cijfers hebben we ook in het Plan van Aanpak weergegeven, zowel in het algemeen als per GALA-onderdeel.

Brede integrale aanpak met speerpunten

Het Plan van Aanpak betreft alle 15 GALA-onderdelen, zoals die vanuit het akkoord zijn geformuleerd en waar ook per onderdeel vastgestelde middelen voor zijn. De gemeente Meierijstad heeft op basis van de speerpunten in het collegeprogramma en vanuit brainstormsessie met vele vertegenwoordigers van organisaties en domeinen zeven opgaven als prioriteit aangemerkt:

1. Meer inwoners bewegen meer door een breder, aantrekkelijk en goed aanbod sport- beweeg- en culturele activiteiten;
2. Een aantrekkelijk en aangepast aanbod uniek sporten;
3. Voorkomen en terugdringen van mentale klachten bij jongeren, jongvolwassenen en nieuwkomers;
4. Bereiken van inwoners met een gezondheidsachterstand;
5. Het versterken van de sociale basis voor meer omzien naar elkaar en het sociaal en fysiek mooier maken van de buurt;
6. Het ontmoedigen van alcohol- en drugsgebruik bij jongeren voor gezond en veilig opgroeien;
7. Het structureel beïnvloeden van ruimtelijke ordeningsvraagstukken vanuit het gezondheidsperspectief.

De aanpak & uitgangspunten

Uit analyse van recente beleidsdocumenten en gesprekken met inhoudelijk deskundigen kwamen acht uitgangspunten naar voren: positieve gezondheid, preventief, integraal, bereikbaar, op maat met gelijke kansen op gezondheid, persoonsgericht en betrokken, innovatief en lange adem. De inhoud van deze uitgangspunten is nader omschreven.

De aanpak & onderbouwing

Voor alle 15 GALA-onderdelen is de aanpak nader onderbouwd: waarom is het GALA-onderdeel maatschappelijk zo belangrijk? Wat doen we nu al in de gemeente Meierijstad? Welke kwantitatieve gegevens hebben we over de doelgroepen en de wijken waar ze wonen? Welke doelgroepen specificeren we voor dit GALA-onderdeel? Welke doelen beogen we? En tenslotte welke aanpak willen we uitvoeren? Deze aanpak is in bijlage 2 gedetailleerd en concreet (met resultaten) uitgewerkt voor alle 15 GALA-onderdelen.

De aanpak & randvoorwaarden

De aanpak vraagt om draagvlak, samenwerking, inzicht en coördinatie. Het Plan van Aanpak van de gemeente Meierijstad is getiteld *Samenwerken aan een gezonder Meierijstad*. Het is in de eerste plaats tot stand gekomen in samenwerking met vertegenwoordigers van verschillende domeinen. Ten tweede zal het ook uitgevoerd worden in samenwerking met vele partners en de doelgroepen zelf. Daarnaast is het van belang om goed te meten hoe de voortgang is van het Plan van Aanpak: worden activiteiten ingezet zoals beoogd? Wat zijn de resultaten? Bereiken we de beoogde doelen en ambities?

Voor dit alles is coördinatie nodig: het aanjagen van initiatieven, het bewaken van de voortgang, het bevorderen van het samenwerken met diverse partijen en het betrekken van doelgroepen en het verantwoorden van de bestede brede SPUK-middelen.

Plan van aanpak & het vervolg

Dit plan van aanpak dient met een positief advies van de kerngroep VNG/VSG vóór 31 oktober 2023 opgestuurd te worden naar DUS-I¹. Vanaf 2024 kan het plan dan uitgevoerd worden.

In 2024 gaat de gemeente Meierijstad het gezondheidsbeleid herijken. Er zullen dan nog extra accenten gelegd en verlegd kunnen worden ten aanzien van het huidige gezondheidsbeleid. Dit Plan van Aanpak voor het GALA geeft daartoe vele inzichten en financiële mogelijkheden. Besluitvorming over een nieuwe herijkte visie Gezondheid vindt door de gemeenteraad plaats in het eerste kwartaal van 2024. Een speerpunt bij zowel dit Plan van Aanpak als de nieuwe visie Gezondheidsbeleid zal de integrale insteek zijn: meerdere jaren op een samenhangende manier samenwerken aan meerdere factoren die de gezondheid van onze inwoners bevorderen. De visie Gezondheidsbeleid zal vervolgens weer een plek krijgen in de Toekomstvisie Meierijstad 2035 waarin alle langere termijn ambities van de gemeente (bestuurlijk, economisch, ruimtelijk en sociaal-maatschappelijk) worden vastgelegd (1^e helft 2024).

---

¹ Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen van het Ministerie van VWS
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

Inhoud

Managementsamenvatting	2
Inhoud	4
DEEL A – ALGEMEEN	5
1. Inleiding	6
2. Waar staat de gemeente Meierijstad?	8
3. Wat wil de gemeente Meierijstad bereiken?	10
DEEL B - DE 15 GALA-ONDERDELEN	13
1. Lokaal sportakkoord	14
2. Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC)	15
3. Terugdringen gezondheidsachterstanden	18
4. Kansrijke Start	20
5. Mentale gezondheid	22
6. Aanpak overgewicht en obesitas	24
7. Valpreventie	26
8. Leefomgeving	27
9. Opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek	29
10. Versterken sociale basis	31
11. Mantelzorg	33
12. Eén tegen eenzaamheid	35
13. Welzijn op Recept	36
14. Versterking kennis-en adviesfunctie GGD	38
15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie	39
DEEL C – Goed onderbouwd aan de slag	40
1. Draagvlak	41
2. Samenhang en samenwerken	42
3. Inzicht	43
4. Coördinatie en planning	43
Bijlage 1. Gezamenlijke doelen	45
Bijlage 2. Nadere uitwerking Plan van Aanpak	46
Bijlage 3. Nota kunst en cultuur Meierijstad	60

DEEL A – ALGEMEEN

FOCUS OP PREVENTIE BIJ DE JEUGD

m
MEIERIJSTAD

m/w
cartoons

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De regeling Brede SPUK maakt het voor gemeenten mogelijk stevig en meer in samenhang in te zetten op preventie. De SPUK-regeling bundelt geldstromen die zich richten op het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, preventie en het versterken van de sociale basis. Daarmee worden afspraken gefinancierd die zijn gemaakt het in Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). GALA vormt het bestuurlijke kader waaronder de te stimuleren activiteiten en interventies worden uitgevoerd. Voor de uitvoering van het Plan van aanpak heeft het Ministerie van VWS aan Meierijstad voor de jaren 2024 en 2025 ieder jaar € 1,4 miljoen toegekend en voor 2026 € 1,2 miljoen. Deze middelen zijn met vaste budgetten en voorwaarden voor de besteding per GALA-onderdeel vastgesteld.

Eén van de voorwaarden van toekenning van het brede SPUK-budget is het schrijven en indienen van een integraal plan van aanpak voor de periode 2024-2026. Dat moet gericht zijn op een samenhangende en domeinoverstijgende preventie-aanpak. Het beoogde resultaat is het bereiken van een gezonde generatie in 2040: weerbare, gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. Ook in het Integraal Zorgakkoord (IZA) zijn afspraken gemaakt over preventie. Preventie is naast het doel van gezondheid voor inwoners ook belangrijk voor de toegankelijkheid en de betaalbaarheid van de zorg. Immers groeit de vraag naar zorg en stijgen de zorgkosten.

Het document dat voor u ligt is het Plan van Aanpak GALA 'Samenwerken aan een gezonder Meierijstad'. Het is tot stand gekomen door het raadplegen van diverse personen die beleidsmatig of uitvoerend te maken hebben met gezondheidsbevordering in de verschillende domeinen, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie.

1.2 Werken aan gezondheid voor alle inwoners

In het collegewerkprogramma 'Thuis in Meierijstad Mijlpalen 2023-2026' is wat betreft gezondheid het volgende geformuleerd: 'De coronacrisis leerde ons dat gezondheid het belangrijkste is in een mensenleven. Dat geldt voor onze lichamelijke én psychische gezondheid. Door gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering, met een focus op leefstijl en leefomgeving, maken onze inwoners bewust gezonde(re) keuzes. Belemmeringen die mensen ervaren om gezond te kunnen leven nemen we weg voor zover dat tot onze competentie behoort'.

In hetzelfde programma zijn de volgende ambities opgenomen:

- Verbetering van factoren in de leefomgeving met een positieve invloed op de luchtkwaliteit;
- Gezondheidswinst door de focus op preventie;
- Vermindering van alcohol- en drugsgebruik;
- Herijking van het gezondheidsbeleid met een focus op mentale gezondheid;
- Eenzaamheidsbestrijding, gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving;
- Meer inwoners sporten en bewegen om hun gezondheid te bevorderen.

In eerste instantie richten we ons op alle inwoners. We zetten ons als gemeente Meierijstad hard in voor aan preventieve en positieve gezondheid waarbij we de gezondheid en het welbevinden van onze inwoners centraal stellen. Van goede voorlichting, van het faciliteren van leefstijlverbeteringen (bewegen, gezonde voeding, verantwoord middelengebruik), van een gezonde sociale basis en een gezonde fysieke leefomgeving profiteren álle inwoners of álle inwoners van een bepaalde leeftijdsgroep.

In het bijzonder richten we ons op inwoners met een verhoogd risico op gezondheidsklachten. Uit cijfers blijkt dat inwoners met minder opleiding een minder inkomen en ook inwoners met een migratieachtergrond vaker gezondheidsklachten hebben. Ook inwoners die het qua welbevinden moeilijk hebben door actuele schulden, actuele mentale klachten, overbelasting, stress of eenzaamheid hebben vaker problemen met hun gezondheid. Met preventie richten we op deze groepen om verergering van de situatie te voorkomen en de klachten te doen verminderen. Daarmee kunnen we in onze gemeente veel gezondheidswinst boeken.

Tot slot hebben we in Deel B voor elk GALA-onderdeel de specifieke doelgroepen benoemd op basis van:

- De aard van dat specifieke onderdeel (bijvoorbeeld jonge ouders als doelgroep bij onderdeel 4. Kansrijke Start);
- Cijfers van de GGD en de Leefbaarheidsmonitor ten aanzien van dat onderdeel;
- Ervaringen met het onderdeel (wat we al doen).

1.3 Werken aan een samenhangende aanpak

Dit Plan van Aanpak bouwt voort op het ambitieuze gezondheidsbeleid dat de gemeente Meierijstad sinds haar oprichting in 2017 heeft ingezet. Vanuit de visie 'Samen gezond in Meierijstad', Gezondheidsbeleid 2018-2021 zijn tal van maatregelen en interventies ingezet, samen met heel veel partners. Dit gezondheidsbeleid wordt op dit moment herijkt op basis van de ervaringen in Meierijstad en ook op basis van de akkoorden IZA en GALA en het opstellen van dit Plan van Aanpak. Besluitvorming over een nieuwe herijkte visie Gezondheid vindt door de gemeenteraad plaats in het eerste kwartaal van 2024. Een speerpunt bij zowel dit Plan van Aanpak als de nieuwe visie Gezondheidsbeleid zal de integrale insteek zijn: meerdere jaren op een samenhangende manier samenwerken aan meerdere factoren die de gezondheid van onze inwoners bevorderen.

1.4 Beoogd proces

Dit plan van aanpak dient met een positief advies van de kerngroep VNG/VSG vóór 31 oktober 2023 opgestuurd te worden naar DUS-I². Vanaf 2024 kan het plan dan uitgevoerd worden aan de hand van een uitvoeringsplan 2024-2026 per GALA-onderdeel.

1.5 Leeswijzer

Dit Plan van Aanpak GALA 2024-2026 van de gemeente Meierijstad is opgebouwd uit drie delen:

- A. **Algemeen deel** met de belangrijkste cijfers over gezondheid van inwoners in Meierijstad en hoe de gemeente Meierijstad al werkt aan preventie en gezondheidsbevordering en samenwerking met tal van organisaties.
- B. **De 15 GALA-onderdelen**, verdeeld over de drie hoofdthema's sport en bewegen, gezondheid en sociale basis, ondersteunende diensten.
Elk GALA-onderdeel is systematisch opgebouwd met de volgende zes paragrafen:
  - 1. Waarom een belangrijk thema?
  - 2. Wat doen we nu al in Meierijstad?
  - 3. Cijfers algemeen, groepen en wijken
  - 4. Doelgroepen
  - 5. Doelen
  - 6. Aanpak

Onderdeel B.6 (Aanpak) is in bijlage 2 gedetailleerd en concreet uitgewerkt voor alle 15 GALA-onderdelen.
- C. **Goed onderbouwd aan de slag**: met een uitwerking over *draagvlak* (door het betrekken van inwoners bij het beleid), *samenhang* (integraliteit door samenwerking), *inzicht* (door goede monitoring van inzet en resultaten) en *coördinatie* (door aanstellen van een GALA-coördinator).

---

² Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen van het Ministerie van VWS
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

2. Waar staat de gemeente Meierijstad?

2.1 De belangrijkste cijfers over gezondheid

Als we de gemiddelde GGD-cijfers van Meierijstad op de diverse gezondheidsthema's vergelijken met die met de cijfers van heel de regio Hart voor Brabant dan komt onze gemeente er aardig positief uit.

Als we verder en dieper kijken naar de gezondheidscijfers van specifieke groepen en wijken, dan vallen er toch wel een aantal zaken op. We hebben de GGD gevraagd om uit de vele cijfers vanuit monitoren die er zijn, de meest opvallende naar boven te halen³.

Sport en bewegen: in sommige wijken meer belemmeringen om te sporten en te bewegen

Als we kijken naar de vraag waarin ouders aangeven dat zij 1 of meer belemmeringen ervaren voor hun kind (0-11) om buiten te spelen zien we dat de wijken Schijndel-West, Schijndel-Oost en Veghel-West hierin hoog scoren. Hier zou de gemeente extra op in kunnen zetten.

Sport en bewegen: volwassenen bewegen de laatste jaren minder

Het is positief om te zien dat veel mensen lid zijn van een club of vereniging. Hiermee is het voor volwassenen en ouderen aantrekkelijker om te gaan bewegen. Echter zien we ook dat het percentage volwassenen (18-64 jaar) die aan de beweegrichtlijn voldoet is gedaald ten opzichte van eerdere jaren.

Versterken sociale basis: we hebben relatief veel vrijwilligers, maar er lijken weinig bij te komen in de leeftijd 18-64 jaar

Het percentage inwoners wat vrijwilligerswerk doet is hoger dan in de GGD-regio Hart voor Brabant. Wat echter een aandachtspunt is voor de gehele regio is de nieuwe aanwas van vrijwilligers. Er is een groot verschil te zien tussen de leeftijdscategorie 18-65 en 65+ (resp. 23% en 36% doet vrijwilligerswerk in Meierijstad). Er komen weinig nieuwe vrijwilligers bij vanuit de jongvolwassenen.

Eenzaamheid: er zijn wijken met relatief veel eenzaamheid. Heel veel jongvolwassenen 16-24 zijn eenzaam, namelijk 63%

Bij de leeftijd 18-64 jaar is dit in de gemeente Meierijstad 43 procent. Veghel West 2 scoort opvallend hoog met een percentage van 56%. Gemiddeld scoren de inwoners van Meierijstad 28% op emotionele eenzaamheid, en opnieuw is Veghel-West 2 een uitschieter met een percentage van 41%. Voor de eenzaamheid in de leeftijdscategorie 16 tot 25 jaar zijn alleen regionale cijfers bekend. Onder jongvolwassenen is 63% eenzaam: een opvallend hoog cijfer.

Mentale gezondheid: psychische klachten en angststoornissen stijgen regio breed

In Meierijstad heeft 10% een hoog risico op een angststoornis of depressie (18-64 jaar). De kern Erp wijkt hier zeer positief van af met maar 0,8%. Wat gaat daar zo goed?

Het percentage inwoners met een migratieachtergrond dat psychische klachten heeft is hoog vergeleken met niet-migranten.

Mentale gezondheid jongeren: ruim een derde van de jongeren voelt zich gestrest

Jongeren in Meierijstad (2/4VO) lijken zich minder vaak gestrest te voelen dan jongeren in de GGD-regio maar dit is nog altijd 36%. Ook op veerkracht scoren ze in Meierijstad iets beter dan de regio. Opvallend is de stijgende suïcide cijfers in de afgelopen jaren voor de doelgroep 18-64 en 65+, zowel in de gemeente Meierijstad als in de GGD-regio.

Overgewicht blijft een belangrijk aandachtspunt

We zien dat in 2022 in de leeftijdscategorie 18-64 jaar gemiddeld 49% overgewicht (incl. obesitas) heeft. De kern Sint-Oedenrode wijkt hier op een positieve manier vanaf met 36%.

Alcohol: ondanks NIX18 drinken veel minderjarigen alcohol

Opvallend bij de jongeren 2/4VO in 2021 is dat 33% in de afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken. In heel de regio Hart voor Brabant is dat percentage 31%. Qua leeftijd mogen zij nog allemaal niet drinken in het kader van NIX18. We zien dat ouders het alcoholgebruik vaak goedkeuren (45% van ouders in Meierijstad vinden 16-17 jaar verantwoorde leeftijd om eerste glas te drinken, tegen 40% in de regio).

³ De cijfers m.b.t. volwassenen en ouderen komen uit monitoren betreffende het jaar 2022. Die van jeugdigen en jongvolwassenen betreffen het jaar 2021.

Fysieke leefomgeving – luchtkwaliteit: relatief veel fijnstof

Gemiddelde blootstelling aan fijnstof is in Meierijstad hoger in vergelijking met GGD Hart voor Brabant. Twee derde van de inwoners is hier bezorgd over, maar relatief lage bezorgdheid ten opzicht van buurgemeenten met eenzelfde blootstelling. Meierijstad is wel aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord.

Fysieke omgeving – een openbare ruimte die beweegvriendelijk is en groen

Relatief goede beweegvriendelijke omgeving. Je zou hopen dat dit in relatie zou staan met het voldoen aan de beweegrichtlijn. Interessant om uit te zoeken waar inwoners dan nog drempels ervaren om aan de beweegnorm te voldoen. In de wijken van Veghel is men relatief minder tevreden over de hoeveelheid groen.

Eén op de tien ouderen kan moeilijk rondkomen

10% van de ouderen in de doelgroep 65+ in Meierijstad heeft moeite met rondkomen (en 0,7% grote moeite met rondkomen). Opvallend is dat dit in Schijndel-West significant afwijkt namelijk 18% heeft moeite met rondkomen (en 0% grote moeite).

In enkele wijken meer dan een kwart van de inwoners die moeilijk rondkomen

Ook bij de doelgroep 18-64 jaar zie je een hoger percentage van 28% in Schijndel-West (ten opzichte van 21% in Meierijstad) die moeite heeft met rondkomen (niet significant) en Veghel-Oost / Mariaheide 26% (niet significant). Je kunt zien in de trend van de cijfers dat er veel fluctuaties zit in de cijfers. Ook is deze GGD-monitor in het najaar van 2022 afgenomen, tijdens de energiecrisis. Maar wel goed om verschillen tussen wijken te zien.

2.2 Wat doen we al in de gemeente Meierijstad aan gezondheidsbevordering?

Veel ambities, veel inzet

In de volgende hoofdstukken beschrijven we voor alle 15 GALA-onderdelen wat de gemeente Meierijstad al doet. En dat is heel veel op alle gebieden. Dat is ook in de lijn met de ambities van Meierijstad in de afgelopen jaren en nu.

Veel samenwerken

In vele uiteenlopende samenwerkingsverbanden trekt de gemeente op met organisaties, verenigingen, bedrijven en actieve inwoners om gezondheid en welbevinden te bevorderen. En dat lukt veelal ook. Vaak heeft de gemeente een regisserende of faciliterende rol. Belangrijke samenwerkingsverbanden zijn⁴:

- Sportraad;
- Kopgroep Vitaliteitsakkoord;
- Overeenkomst met onderwijs en kinderopvang over de inzet van sportcoaches;
- Een culturele basisinfrastructuur van Meierijstad met vijf dragende kernvoorzieningen en structurele samenwerking met onder andere onderwijs, welzijn en bedrijfsleven. De gemeente Meierijstad, Cultuurkade Meierijstad, Elde College, Zwijsen College en Fioretti College hebben een samenwerkingsovereenkomst afgesloten voor de inzet van een Cultuurcoördinator Voortgezet Onderwijs;
- Coalitie Eén tegen eenzaamheid;
- JOGG-netwerk;
- Lokale coalitie Kansrijke Start;
- Lokale Inclusie Agenda 2022 – 2023;
- Dementievriendelijke gemeente: regiegroep, stuurgroepen en netwerkgroepen;
- Adviesraad Sociaal Domein is een formeel adviesorgaan van de gemeente Meierijstad;
- Seniorenraad Meierijstad stelt zich ten doel een vraagbaken te zijn voor alle senioren van Meierijstad en advisering op het gebied van wonen, veiligheid, zorg, welzijn en dienstverlening;
- LeefGoed Veghel is een initiatief van 11 organisaties vanuit zorg, welzijn, wonen, leren en de gemeente Meierijstad om wederkerigheid, sociale betrokkenheid en aandacht te bieden voor mensen die ondersteuning nodig hebben;
- De Formulierenbrigade is een samenwerking van gemeente Meierijstad en ONS welzijn;
- De coöperatie Sociaal Werk Meierijstad: Farent, Lumens, MEE De Meent Groep, ONS welzijn en Welzijn De Meierij werken samen in Coöperatie Sociaal Werk Meierijstad. Het gezamenlijke doel is

⁴ In deze opsomming zijn we zeker niet volledig.
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

dat de inwoners van Meierijstad zo zelfstandig mogelijk hun leven kunnen leiden in hun eigen omgeving;

- Structureel overleg gemeente – huisartsenpraktijken Meierijstad;
- RNOB (Regio Noordoost Brabant) is een samenwerking van en door de 11 gemeenten en 2 waterschappen in de regio Noordoost-Brabant (maatschappelijk en economisch). RNOB werkt met de Samenwerkingsagenda 2030;
- GGD-Hart voor Brabant: met een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur vanuit collegeleden van de 19 gemeenten in Midden-Brabant en Brabant-Noord;
- Pact wonen, welzijn en zorg; samenwerking tussen tal van partijen gericht op betere levensbestendige wijken en kernen waar inwoners langer zelfstandig kunnen wonen en zorg-opmaat kunnen krijgen;
- Samenwerking Regio de Meierij bij inkoop van Wmo-aanbod: begeleiding, dagbesteding, beschermd wonen en maatschappelijke opvang (gemeenten Boxtel, Meierijstad, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel en Vught);
- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld en draagt met tal van initiatieven bij aan de beweging naar een gezonde leefstijl en vitaliteit voor haar medewerkers (voeding, bewegen, ontmoedigen van roken).

Visievorming

In 2024 gaat de gemeente Meierijstad het gezondheidsbeleid herijken. Er zullen dan nog extra accenten gelegd en verlegd kunnen worden ten aanzien van het huidige gezondheidsbeleid. Dit Plan van Aanpak voor het GALA geeft daartoe veel inzichten en financiële mogelijkheden. Het herijkte Gezondheidsbeleid zal vervolgens weer een plek krijgen in de Toekomstvisie Meierijstad 2035 waarin alle langere termijn ambities van de gemeente (bestuurlijk, economisch, ruimtelijk en sociaal-maatschappelijk) worden vastgelegd (1^e helft 2024).

3. Wat wil de gemeente Meierijstad bereiken?

3.1 De zeven belangrijkste opgaven

Vanuit de speerpunten in het collegeprogramma en vanuit enkele brainstormsessies met vele vertegenwoordigers van organisaties en domeinen, kwamen zeven opgaven als belangrijkste naar voren.

De belangrijkste opgaven op het gebied van sport, bewegen en cultuur

1. Meer inwoners bewegen meer door een breder, aantrekkelijk en goed aanbod sport-beweeg- en culturele activiteiten

- Betaalbare sportvoorzieningen behouden en (door)ontwikkelen
- Uitbreiding van het aantal sporttoestellen in de openbare ruimte
- Verbreding activiteitenaanbod met name voor ouderen en kwetsbare groepen, meer samenhang met andere gezondheidsactiviteiten en een groter bereik (persoonlijke benadering) door meer formatie buurtsportcoaches en cultuurcoaches

2. Een aantrekkelijk en aangepast aanbod uniek sporten

- Ontwikkeling Centrum voor Uniek Sporten, zowel qua accommodatie als qua organisatie en sportaanbod

De belangrijkste opgaven op het gebied van gezondheid en sociale basis

3. Voorkomen en terugdringen van mentale klachten bij jongeren, jongvolwassenen en nieuwkomers

- Een goede gezamenlijke signalering en vraagverheldering
- Ontwikkeling van een ondersteuningsaanbod voor jongeren en nieuwkomers

4. Bereiken van inwoners met een gezondheidsachterstand

- Nader selecteren van wijken waar opvallend veel achterstand is qua gezondheid en daar meer preventie – en gezondheidsbevorderende activiteiten doen. Werken aan het vinden en bereiken van deze groepen.

- Extra aandacht voor het gezond en evenwichtig opgroeien van zeer jonge kinderen die te maken hebben met een achterstandssituatie

5. Het versterken van de sociale basis voor meer omzien naar elkaar en het sociaal en fysiek mooier maken van de buurt

- Zorgen voor ontmoetings- en inlooplekken in alle wijken en buurten
- Stimuleren van inwonersinitiatieven om de buurt mooier te maken (groenbeheer) en gezelliger (activiteiten en ontmoeting). Dat gaat eenzaamheid tegen en bevordert inclusie

6. Het ontmoedigen van alcohol- en drugsgebruik bij jongeren voor gezond en veilig opgroeien

- Doorgaan met voorlichting en bewustwordingsactiviteiten voor jongeren en ouders
- Nieuwe interventies opzetten in de lijn van het IJlands model (meer activiteiten en sport om eenzaamheid en alcohol- en drugsgebruik tegen te gaan)

7. Het structureel beïnvloeden van ruimtelijke ordeningsvraagstukken vanuit het gezondheidsperspectief

- Gezondheidsparagraaf in alle (her)inrichtingsplannen opnemen (omgevingsvisie – omgevingsplannen)
- Klimaatadaptatie, biodiversiteit, duurzaamheid, energietransitie, voedselbewustzijn, circulariteit hebben invloed op de gezondheid
- Meer aandacht voor het in beweging brengen, spelen, ontmoeten en ontspannen van inwoners in de buurt

3.2 Algemene visie en uitgangspunten ten aanzien van onze aanpak

Uit analyse van recente beleidsdocumenten en gesprekken met inhoudelijk deskundigen kwamen de volgende acht uitgangspunten naar voren:

a. Positieve gezondheid

We werken met een brede blik op gezondheid, waarbij gezondheid veel meer is dan niet ziek zijn. Het gaat nog meer om de veerkracht van inwoners om zich aan te passen aan wat zich in het leven voordoet. Dat is een meer dynamische benadering dat meer recht doet aan inwoners en aan wat voor hen betekenisvol is.

b. Preventief

Een belangrijk doel van het gemeentelijk beleid is het voorkomen van gezondheidsproblemen. Dat kan door het vroegtijdig signaleren van gezondheidsrisico's en leefstijlproblemen op scholen, de jeugdgezondheidszorg, de huisartsenpraktijk (waaronder huisartsen en praktijkondersteuners) en andere paramedici, het bevorderen van een gezonde leefstijl bij inwoners, door het bevorderen van een goede sociale context voor de inwoners (sociale basis) en een goede fysieke omgeving.

c. Integraal

Gezond zijn en gezond blijven is een combinatie van meerdere factoren zoals persoonlijke kenmerken, leefstijl, sociale context, medische zorg en fysieke leefomgeving. Meerdere domeinen zijn nodig voor gezondheidsbevordering en daarom is voor de gemeente Meierijstad het verder opbouwen én onderhouden van de samenwerking met meerdere domeinen, met de regio en met het bedrijfsleven van groot belang. Alleen een brede samenhangende aanpak geeft een grote kans op gezondheidswinst.

d. Bereikbaar

We vinden dat het belangrijk is dat voorzieningen die de gezondheid bevorderen (preventief én curatief) goed bereikbaar zijn voor de inwoners die ze nodig hebben. Dat betekent dat inwoners goed en op tijd geïnformeerd zijn over de mogelijkheden én goed en op tijd in staat zijn om gebruik te kunnen maken van zorg, voorlichting en activiteiten. Het aanbod moet dus laagdrempelig en dichtbij georganiseerd zijn.

e. Op maat – gelijke kansen op gezondheid

Inwoners verschillen in de kansen die ze hebben in een gezond leven. Qua doelgroepen is het van belang, zoals in de gehele regio, om aandacht te hebben voor mensen met een lager inkomen, lagere/praktische opleiding, moeite hebben met rondkomen en/of met een migratieachtergrond. Deze groepen hebben vaker een lagere levensverwachting, meer chronische aandoeningen, een ongezonde leefstijl, meer psychische klachten en voelen zich ongezonder. Ook mensen met een migratieachtergrond lopen meer risico op gezondheidsklachten. Daarom houden we in onze aanpak rekening met verschillen tussen mensen en groepen en differentiëren we de soort en de intensiteit van de inzet. Alleen door mensen ongelijk te behandelen, kom je tot meer gelijkheid. Dat betekent ook: meer doen voor mensen die minder hebben en daardoor minder lang gezond leven. We houden ook rekening met de verschillen tussen wijken.

f. Persoonsgericht en betrokken

We willen samenwerken met de mensen om wie het bij de gezondheidsbevordering gaat. Het is belangrijk om goed te kunnen aansluiten bij de belevingswereld, de dagelijkse zorgen en de leefsituatie van de inwoners op wie een aanpak zich richt. We stellen de persoon centraal. En we betrekken inwoners bij het ontwikkelen, organiseren en evalueren van activiteiten.

g. Innovatief en lerend

We blijven steeds op zoek naar kansen om nog meer gezondheidswinst te boeken. Daarom blijven we op de hoogte van de mogelijkheden van erkende en effectieve maatregelen en interventies en leren we van onze eigen ervaringen (goede én mindere) door periodieke monitoring en evaluaties.

h. Lange adem

We weten dat grote veranderingen in de gezondheidssituatie van inwoners niet op korte termijn te realiseren zijn. Het is doorgaans een kwestie van vele jaren van ambitieus en flexibel beleid: zich qua doelen en aanpak regelmatig aanpassen aan veranderingen en dynamieken in de omgeving.

DEEL B - DE 15 GALA-ONDERDELEN

1. Lokaal sportakkoord

1.1 Waarom een belangrijk thema?

Sporten en bewegen is zeer belangrijk voor de gezondheid van inwoners, onder andere voor:

- Fysieke gezondheid: een kleinere kans op ziektes zoals aandoeningen aan hart- of bloedvaten, obesitas, diabetes. Personen die regelmatig bewegen hebben bovendien een lager risico van 30 procent om vroegtijdig te overlijden;
- Mentale gezondheid: minder kans op somber zijn of dementie;
- Persoonlijke ontwikkeling en leren sociale vaardigheden, betere leerprestaties;
- Sociale samenhang, ontmoeting, sociaal netwerk, gevoel erbij te horen.

1.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

We werken met twee akkoorden:

Sportakkoord 2.0

We werken in het verlengde van het landelijk sportakkoord II 'Sport versterkt' (2023-2026) wat een vervolg is op het vorige Sportakkoord I: 'Sport verenigt Nederland' (2018-2021).

De grote ambitie van het Sportakkoord II is dat we door samen te werken aan een stevig document een groter bereik en meer (zichtbare) betekenis van sport realiseren. In Sportakkoord II staan 6 thema's centraal waaronder weer verschillende opgaven hangen. De 6 thema's zijn:

- Inclusie en diversiteit (voorheen: Inclusief sporten en bewegen);
- Sociaal veilige sport (voorheen: Positieve sportcultuur);
- Vitale sportaanbieders (voorheen: Vitale sport- en beweegaanbieders);
- Vaardig in bewegen;
- Ruimte voor sport en bewegen (voorheen: Duurzame sportinfrastructuur);
- Maatschappelijke waarde van topsport (voorheen: Topsport die inspireert).

De gemeente Meierijstad heeft inmiddels de sportnota 'Sportief in beweging naar 2030' (opgesteld 2018) en loopt van 2023 tot 2026 herijkt en een kernteam opgericht met vertegenwoordigers uit diverse geledingen: de Sportraad, het onderwijs, de kinderopvang, de GGD, welzijnsorganisaties en de gemeente zelf. De coördinator Sport en Preventie coördineert en is de schakel tussen het kernteam en de uitvoering.

Onder regie van de gemeente gaan we doortastend en effectief te werk. Er zijn drie ambities:

1. Door sporten en bewegen staan nog meer inwoners gezonder, en hierdoor ook prettiger en actiever in het leven;
2. Vitale verenigingen pakken een maatschappelijke rol;
3. Er zijn voldoende, kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen.

Vitaliteitsakkoord

Dit akkoord is ons preventieakkoord en loopt tot en met 2023. Vanaf 2024 zijn alle doorgaande activiteiten onderdeel van het GALA-plan van aanpak. Samenwerkingspartners zijn dezelfde als bij het sportakkoord. Met een kerngroep en vier werkgroepen werken we aan de volgende vier vitaliteitsthema's die een sterke relatie hebben met het Sportakkoord en geënt zijn op 'vindplaatsen' waar we inwoners nog meer in beweging kunnen krijgen en een gezondere leefstijl kunnen bevorderen:

1. Een gezonde sportvereniging;
2. Vitale buurten;
3. Vitale werkvloer;
4. Onderwijs en kinderopvang: lerend bewegen en bewegend leren.

1.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Bewegen

- Inwoners 18 t/m 64 jaar die voldoen aan de Beweegrichtlijn⁵: 44% (landelijk 50%);
- Inwoners 65+ die voldoen aan de Beweegrichtlijn: 44% (landelijk 39%);

⁵ Beweegrichtlijnen (2017) van de Gezondheidsraad: ten minste 2,5 uur per week matig intensieve inspanning en ten minste 2x/week spier- en botversterkende activiteiten)

- 86% van de volwassenen in Meierijstad vindt zijn buurt aantrekkelijk om in te bewegen. In de kernen Nijnsel, Boskant, Olland is dit zelfs 96%. In Veghel West – Zijtaart is dit percentage veel lager 76%;
- Kinderen 1 t/m 11 jaar die gemiddeld meer dan 3,5 uur per week buiten spelen: 92% (91% HvB). In de wijken Schijndel-West, Schijndel-Oost en Veghel-West geven ouders relatief veel aan dat zij daarbij belemmeringen ervaren voor hun kind;
- Kinderen 4 t/m 11 jaar die 5 dagen per week of vaker min 1 uur per dag bewegen: 76% (77% HvB);
- Jeugdigen VO die 5 dagen per week of vaker min. 1 uur per dag bewegen: 46% (43% HvB).

Sporten

- Veel inwoners zijn lid van een club of vereniging. Hiermee is het voor volwassenen en ouderen aantrekkelijker om te gaan bewegen;
- Inwoners 18 t/m 64 jaar die wekelijks sporten: 62% (landelijk 59%);
- Inwoners 65+ die wekelijks sporten: 40% (39% landelijk);
- Jeugdigen VO die wekelijks sporten bij club, vereniging of sportschool: 90% (90% HvB);
- Kinderen 4 t/m 11 jaar die gemiddeld tot veel sporten (>1 uur p.w.): 71% (78% HvB).

1.4 Doelgroepen

- We werken gemeente breed in alle kernen voor alle inwoners;
- Daarbij hebben we extra aandacht voor inwoners in bepaalde wijken, dorpskernen en leeftijdsgroepen die weinig sporten en bewegen;
- Daarbij hebben we ook extra aandacht voor specifieke doelgroepen zoals inwoners met een beperking, jongeren met mentale problemen, volwassenen met overgewicht en ouderen met valrisco's of dementie.

1.5 Doelen

- Sport en bewegen als middel voor een meer gezonde leefstijl van inwoners daarmee voorkomen/terugdringen van overgewicht, problematisch middelengebruik;
- Meer sporten en bewegen door de inwoners van de gemeente. Wij willen nog meer inwoners bereiken en stimuleren om te gaan sporten of bewegen;
- Een inclusieve samenleving, waarin alle inwoners, jong of oud, met of zonder beperking kunnen sporten of bewegen;
- Bereiken van groepen mensen die te weinig sporten en bewegen;
- Iedereen moet kunnen genieten van sport. Vitale verenigingen met een positief en veilig sportklimaat.

1.6 Aanpak

- We zorgen voor een breed, aantrekkelijk en goed aanbod sportaccommodaties en sporttoestellen;
- We werken aan een breed, aantrekkelijk en goed aanbod sport- en beweegactiviteiten;
- We blijven buurtsportcoaches inzetten;
- We streven naar vitale, open en veilige verenigingen;
- We bereiken meer inwoners met het aanbod zodat ze gaan sporten en bewegen;
- We organiseren meer mogelijkheden voor uniek sporten;
- We werken wijkgericht;
- We verkennen en onderzoeken mogelijkheden om meer doelgroepen meer te laten sporten of bewegen;
- We faciliteren een goede sportinfrastructuur en een goede samenwerking tussen alle sport- en bewegen-partners.

2. Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC)

2.1 Waarom een belangrijk thema?

Combinatiefunctionarissen zijn buurtsport- en cultuurcoaches die sporten, bewegen en deelnemen aan cultuur voor iedereen mogelijk maken in het dagelijkse leven. Ze combineren sport of cultuur met ten minste één andere sector zoals onderwijs, zorg, welzijn of het bedrijfsleven. Deze buurtsport- en cultuurfunctionarissen zijn laagdrempelig en outreachend: ze versterken het sport- en culturaanbod niet alleen, ze leiden inwoners er ook naar toe. Zij investeren in een omgeving die uitdaagt tot beweeg-, sport- en culturele activiteiten.

Bij het gezondheidsonderdeel 'Sport en Bewegen' hebben we al het belang van sport en bewegen uitgebreid beschreven. Er is óók een groot belang aan deelname aan cultuur. Talloze onderzoeken tonen aan dat kunst en cultuur bijdraagt aan een goede gezondheid en de sociale cohesie in wijken en dorpen. Deelname aan culturele activiteiten kan de negatieve effecten van sociaal isolement tegengaan, voor verlichting zorgen en bijdragen aan fysiek welzijn. Het kan ook bijdragen aan het bespreekbaar maken van thema's. Cultuur verbindt mensen met elkaar, vergroot hun veerkracht en draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling. De gezondheidseffecten van cultuurdeelname komen steeds meer in de belangstelling te staan sinds de World Health Organisation deze in kaart bracht. 'Kunst en cultuur' is een belangrijk thema binnen de gemeente Meierijstad.

2.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

De gemeente Meierijstad werkt al vele jaren met combinatiefunctionarissen, zowel buurtsportcoaches als cultuurcoaches. De combinatiefunctionarissen worden deels gefinancierd op basis van de Brede regeling combinatiefuncties die per 2023 onderdeel is geworden van de brede SPUK.

Buurtsportcoaches

Het doel van de sportcoaches is om iedereen in beweging te krijgen. Daarom organiseren zij in de buurt diverse sportactiviteiten. De sportcoaches werken verspreid door de gemeente. Zo zijn ze op verschillende plekken te vinden, zoals in de wijk op de zogeheten mixxveldjes in Schijndel, op het gemeentehuis in Veghel, bij verenigingen, bij scholen en de kinderopvang. De sportcoach is de schakel tussen sport- en beweegaanbieders en andere sectoren zoals zorg, welzijn, jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs.

Er zijn vier interne coaches (bij de gemeente in dienst) en 2,5 fte externe coaches voor scholen en kinderopvangcentra. Er zijn samenwerkingsovereenkomsten tussen de gemeente Meierijstad en het onderwijs en de kinderopvang over de organisatie en inzet van de externe coaches. De interne coaches zijn als volgt verdeeld:

- Drie sport- beweegcoaches voor senioren (walking sports, Meierijstad vitaal on tour) en jeugd en jongeren (sportinlopen, zomeractiviteiten, ondersteuning kindervakantieweken);
- Een JOGG-regisseur voor de coördinatie van de JOGG-aanpak (sinds 2010);
- Een verenigingsadviseur voor krachtige sportverenigingen; is aan de slag met collectieve verenigingsadvisering en heeft een verbindende rol tussen verenigingen en gemeente;
- Twee leefstijladviseurs voor hulpvragen, sporten- en bewegen kleurrijke dames, voorlichting nieuwkomers, organisatie gezond- en fitdagen, ondersteuning Sjors Sportief (schriftelijke en digitale promotie van alle sportieve en creatieve activiteiten voor alle doelgroepen in Meierijstad);
- Een sportcoach Uniek Sporten sinds september 2023.

Cultuurcoaches

De kunst- en cultuursector, het onderwijs, het bedrijfsleven en de gemeente zorgen gezamenlijk voor het culturele aanbod in Meierijstad, zowel in de vrije tijd als onder schooltijd. We hebben al een stevige culturele basisinfrastructuur, een bruisende kunst- en cultuursector. We omarmen ook de kansen om ons te onderscheiden en ons te meten met de omliggende gemeenten en op nationaal niveau. Ook de ondernemers in Meierijstad zetten zich met kracht in voor de kunst- en cultuursector. Het een en ander staat beschreven in de Nota Kunst en Cultuur: 'Kunst en Cultuur kleuren Meierijstad 2024 – 2030' (zie ook Bijlage 3. Nota kunst en cultuur Meierijstad). De nota is middels een breed participatieproces met bijeenkomsten, gesprekken, onderzoek en enquêtes met de gehele culturele sector samengesteld. Ook met partners buiten de sector (onderwijs, bedrijfsleven, welzijnsorganisaties) is gesproken.

Gezamenlijk wordt er voor gezorgd dat onder schooltijd naast een (basis)aanbod maatwerk wordt gerealiseerd per school, aansluitend bij de eigen behoeften en visies. Kunst en cultuur maken onderdeel uit van het curriculum dat leidt tot meer creativiteit en verdieping. De inzet van cultuurcoaches is als volgt:

○ CHV Academy (primair onderwijs):	3,2 fte
○ Cultuurkade Meierijstad (primair en voortgezet onderwijs):	2,4 fte
○ Cultuurcoördinatoren VO (voortgezet onderwijs):	3,0 fte

2.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Sportdeelname

Zie §1.3

Cultuurdeelname

Vanuit de Leefbaarheidsmonitor van Meierijstad zijn de volgende cijfers beschikbaar. Inwoners van Meierijstad antwoordden in 2022 als volgt op de stelling 'In mijn buurt zijn voldoende voorzieningen voor culturele activiteiten':

- 7% helemaal mee eens (in 2019 7%);
- 43% mee eens (in 2019 46%);
- 31% neutraal (in 2019 28%);
- 12% oneens (in 2019 15%);
- 7% helemaal oneens (in 2019 4%).

Van de 36 onderscheiden wijken zijn er 5 waarin de inwoners het laagst scoorden in hun mening over culturele voorzieningen: Boskant (25% helemaal mee eens en mee eens), Scheifelaar & Veghel Buiten (27%), 't Ven (28%), Leest (36%) en Boschweg Noordoost (38%).

Provinciaal is er de monitor Waarde van cultuur 2022⁶ verschenen met onder andere de volgende bevindingen:

- Noord-Brabant neemt een lage middenpositie in ten opzichte van andere provincies qua aantal culturele voorzieningen per inwoner;
- De gemeente Meierijstad heeft vergeleken met andere Brabantse gemeenten relatief veel musea en gesubsidieerde locaties op meerdere cultuurdomeinen;
- Kunst en cultuur vormen een belangrijke basis voor de samenleving;
- Jongeren in Noord-Brabant hechten veel waarde aan cultuur; zijn actieve kunstbeoefenaars en -bezoekers.

2.4 Doelgroepen

Doelgroepen sport- en beweegstimulering door BRC

- Alle leeftijdsgroepen, met name jeugdigen en ouderen.

Doelgroepen cultuur- en kunststimulering door BRC

- Met de inzet van kunst en cultuur kan in alle leeftijdsgroepen in de gehele gemeente Meierijstad winst behaald worden. Alle inwoners van Meierijstad kunnen zich artistiek ontplooiën dankzij een stevige, samenhangende en complete keten van kennismaken, leren, produceren en presenteren. In het kader van het programma Brede Regeling Combinatiefuncties worden activiteiten uitgevoerd gericht op de leeftijdsgroep 4 tot en met 18 tijdens en na schooltijd.

2.5 Doelen

Doelen sport- en beweegstimulering door BRC

- Meer kinderen en jongeren in de gelegenheid te stellen om te sporten of te bewegen;
- Sterk sport- en beweegaanbod te (laten) ontwikkelen, waarbij kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid geborgd is om samen de omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien structureel gezonder te maken;
- Kinderen en jongeren te begeleiden in de combinatie van onderwijs en talentontwikkeling;
- Meer ouderen die sporten of bewegen, bijvoorbeeld door walking sports of vormen van valpreventie;
- Een sterke verbinding te bewerkstelligen tussen sport, bewegen met andere domeinen en programma's die bijdragen aan de bovenste drie ambities, zoals sociale basis, opgroeien in een kansrijke omgeving, leefomgeving en mentale gezondheid.

Doelen cultuur- en kunststimulering door BRC

- Het behouden en versterken van de culturele basisinfrastructuur;
- Iedereen kan meedoen: een inclusieve samenleving;
  - De ontwikkeling van het creatief vermogen van inwoners;
  - Bevorderen bereikbaarheid en toegankelijkheid van het culturele aanbod;
  - Betere zichtbaarheid van kunst- en culturaanbod;
  - Kunst en cultuur als middel om doelen in het sociaal domein te bereiken;
- Een goede balans tussen groot en klein:

⁶ Waarde van cultuur. De staat van de culturele sector in Noord-Brabant (2022) in opdracht van BrabantStad (samenwerkingsverband van de gemeenten Breda, Eindhoven, 's Hertogenbosch, Tilburg en Helmond en de provincie Noord-Brabant)

- Het stimuleren en faciliteren van de amateurkunst;
- Behoud van de identiteit en leerbaarheid van de kernen;
- Ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling:
  - Talentontwikkeling.

2.6 Aanpak

Aanpak sport- en beweegstimulering door BRC

- We bevorderen sport en bewegen in alle kernen en diverse leeftijdsgroepen, in het bijzonder in kernen waar relatief weinig gesport en bewogen wordt;
- We herijken de inzet van externe buurtsportcoaches;
- We stellen een buurtsportcoach Uniek Sporten aan voor de ontwikkeling Centrum voor Uniek Sporten.

Aanpak cultuur- en kunststimulering door BRC

- We ondersteunen de culturele sector;
- We ondersteunen de Cultuurkade Meierijstad;
- We ondersteunen de CHV Academy Meierijstad en breiden die uit;
- We ondersteunen de Cultuurcoördinatoren Voortgezet Onderwijs.

3. Terugdringen gezondheidsachterstanden

3.1 Waarom een belangrijk thema?

Niet iedere inwoner heeft dezelfde kansen op gezondheid en een gezond leven. Hoewel inwoners in Nederland bij de rijkste en gezondste mensen ter wereld horen, ze gemiddeld lang en gelukkig leven, zijn er toch grote verschillen. Mensen die leven in armoede, die een laag opleidingsniveau of migratieachtergrond hebben leven gemiddeld veel korter dan anderen. En ze worden eerder en langduriger ziek, lichamelijk en mentaal. Zij hebben vaker te maken met schulden, onveiligheid, uitsluiting, armoede, onzekere arbeidssituatie, te duur of ongezond wonen, ongezonde of onveilige omgeving, onvoldoende toegankelijk(e) voorzieningen (nabijheid, financieel, begrijpelijk, passend) en laaggeletterdheid. Gezondheidsverschillen ontstaan dus niet alleen door individuele leefstijlfactoren. De vermijdbare gezondheidsachterstanden willen en kunnen we terugdringen.

Gezondheidsachterstanden zijn maatschappelijk onwenselijk omdat dit een negatieve impact heeft op de kwaliteit van leven van mensen en op de mogelijkheden voor mensen om te participeren in het economisch en maatschappelijk leven. Zowel IZA als GALA vragen extra aandacht voor het terugdringen van vermijdbare gezondheidsachterstanden bij kwetsbare groepen. Alleen door mensen ongelijk te behandelen, komen we tot meer gelijkheid. Dat betekent ook: meer doen voor mensen die minder hebben en daardoor minder lang gezond leven. En daarvoor bieden alle onderdelen van dit plan van aanpak kansen.

3.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

- Minimabeleid met diverse minimaregelingen, waaronder de maatschappelijke participatie regeling: de gemeente Meierijstad heeft een bijdrageregeling voor ouders met een laag inkomen. De vergoeding kan door ouders worden gebruikt voor contributies (sportclubs, verenigingen, muziekles), cursusgelden, abonnementen (bibliotheek, internet), sportkleding, eenmalige activiteiten/uitstapjes en schoolkosten;
- Platform Armoede Meierijstad om het integraal samenwerken op het gebied van armoede te versterken en een stevig netwerk te vormen. Lokale maatschappelijke organisaties (Welzijn de Meerij, Ons Welzijn, Algemeen Maatschappelijk Werk Lumens) en vrijwilligersinitiatieven (Vincentiusvereniging, Caritas, Caritas/De Heilige Odaparochie) uit Schijndel, Veghel en Sint-Oedenrode zijn bij elkaar gebracht in het platform. Gemeente Meierijstad faciliteert het platform met budget, advies en praktische ondersteuning. Tevens gebruikt de gemeente Meierijstad het platform als klankbord voor het lokale armoedebelief en daarmee voor een goede afstemming tussen uitvoering en beleid;
- De Armoedeambassadeur: voor interne en externe partners om voorlichting en advies te geven over armoede en op die manier de inwoner beter te helpen;
- Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's): dit zijn laagdrempelige, eerstelijns hulploketten in lokale bibliotheken, waar inwoners en ondernemer terecht kunnen met vragen over de digitale overheidsdienstverlening;

- Digitaalhuizen in de bibliotheken in Meierijstad: elke dorpskern van Meierijstad heeft een Digitaalhuis. Dit is een fysieke, herkenbare plek waar volwassenen beter kunnen leren lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer. Inwoners (zowel met Nederlands als moedertaal als Nederlands als tweede taal) kunnen er cursussen volgen, inloopspreekuren bezoeken, oefenen met taal of zo nodig worden doorverwezen naar andere instellingen;
- Participatie In Meierijstad (PIM): inwoners die een bijstandsuitkering hebben of al langer maatschappelijk niet-actief zijn, krijgen het aanbod om mee te doen aan één van de zes deelprojecten: PIM Werkt!, PIM Vitaal!, PIM Actief!, PIM Support, PIM Welkom en PIM Academy. PIM Welkom betreft het ondersteunen van vluchtelingen in het opbouwen van een nieuw bestaan. PIM-vitaal is programma waarbij we investeren in de zelfredzaamheid, mentale vitaliteit en weerbaarheid van de deelnemers;
- Hartlopenwerkt/ Bullshift. Arbeidsfit worden voor de doelgroep ex-verslaafden die een uitkering hebben; sport als middel;
- De Formulierenbrigade: een team van vrijwilligers die een inloopspreekuur organiseren in meerdere kernen voor mensen die hulp nodig hebben bij het invullen van formulieren en aanvragen van de gemeente;
- De Voedselbank: inwoners die onder de armoedegrens leven een aanvulling op boodschappen bieden;
- Geld & Zo: een plek voor mensen met vragen over geld en formulieren;
- Inzet rolmodellen: een rolmodel is een migrant of vluchteling met ervaringskennis over het overbruggen van cultuurverschillen en het vertrouwen vanuit de eigen gemeenschap. Jaarlijks worden nieuwe rolmodellen opgeleid.

3.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Algemeen

In vergelijking met mensen met een laag inkomen en laag opleidingsniveau, leven mensen met een hoog inkomen en hoog opleidingsniveau gemiddeld genomen niet alleen zes jaar langer, maar ook vijftien jaar langer in goede gezondheid. Gezondheidsverschillen ontstaan niet alleen door individuele leefstijlfactoren. Sociaaleconomische factoren zoals voldoende bestaanszekerheid, het volwaardig kunnen participeren in de samenleving, het beschikken over een sociaal netwerk, een prettige fysieke leefomgeving en voldoende toegang tot passende zorg en ondersteuning spelen een grote rol bij de mate van gezondheid en veerkracht die mensen ervaren.

In kwetsbare wijken/buurtten hebben inwoners vaak te maken met een stapeling van problemen. Denk aan financiële zorgen, werkloosheid, laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden. Tegelijkertijd spelen er problemen op buurniveau, zoals onveiligheid, geluidsoverlast en slecht onderhouden woningen en openbare ruimte. Deze factoren in de sociale en fysieke leefomgeving dragen bij aan het ontstaan van chronische stress. Stress is een belangrijke oorzaak voor ongezondheid en een verminderd vermogen om eigen regie te voeren.

Wijken en kernen met veel gezondheidsachterstanden

- Veghel-West;
- Nijnsel/Olland/Boskant;
- Schijndel-Oost/Wijbosch;
- Veghel-Zuid;
- Schijndel-Centrum;
- Schijndel-Boschweg;
- Schijndel-West.

Wijken met inwoners die moeilijk rondkomen

In Schijndel-West en Veghel-Oost / Mariaheide is er bij de doelgroep 18-64 jaar een hoger percentage van resp. 28% en 26% (t.o.v. 21% in Meierijstad) die moeite heeft met rondkomen (niet significant). Opvallend is ook dat dit in Schijndel-West significant afwijkt ten aanzien van ouderen in de doelgroep 65+ die moeite hebben met rondkomen namelijk 18% (t.o.v. 10% in Meierijstad)

Inwoners die moeilijk rondkomen

In 2021 heeft 4% van de huishoudens in Meierijstad een inkomen op of onder 100% van het sociaal minimum, 8% een inkomen op of onder 120% van het sociaal minimum en 10% van de huishoudens een inkomen op of onder 130% van het sociaal minimum⁷. De doelgroep van sociale minima in

⁷ Verwey-Jonker Instituut (juli 2023). Op weg naar een effectieve armoedeaanpak in Meierijstad
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

Meerijstad is divers, maar 49% van de mensen met inkomen onder de 120% van het sociaal minimum is 65 jaar of ouder: 10% van de ouderen in de doelgroep 65+ in Meerijstad heeft moeite met rondkomen (en 0,7% grote moeite met rondkomen).

3.4 Doelgroep

- Inwoners met een laag inkomen (inkomen 120 of 130% boven uitkeringsgrens);
- Inwoners met schulden;
- Inwoners met laaggeletterdheid en/of een tekort aan digitale vaardigheden;
- Inwoners met een migratieachtergrond en arbeidsmigranten;
- Inwoners met een psychische of verstandelijke beperking;
- Dakloze inwoners.

3.5 Doelen

- Minder gezondheidsachterstanden bij de verschillende kwetsbare groepen;
- Effectief bereik van deze kwetsbare groepen;
- Meer kennis, vaardigheden en motivatie onder inwoners met gezondheidsachterstanden, om zo ongezonde gewoonten om te zetten in gezonde levensstijlkeuzes.

3.6 Aanpak

- We benaderen en ondersteunen individuen met gezondheidsachterstanden door betaalbare, begrijpelijke en passende voorzieningen aan te bieden. Dit wordt bereikt via een wijkgerichte Aanpak Gezondheidsachterstanden;
- We vergroten het bewustzijn van meerdere sleutelorganisaties omtrent het cruciale belang van het verminderen van gezondheidsachterstanden en betrekken hen actief bij de Aanpak Gezondheidsachterstanden;
- We stellen KBO in staat om de digitale kloof onder een deel van de oudere inwoners te overbruggen;
- We integreren diverse bestaande projecten, zoals PIM Vitaal, Hartlopenwerkt/Bullshift, het deelplan Kansrijke Start en verschillende minimaregelingen, binnen de Aanpak Gezondheidsachterstanden;
- We stellen een aandachtsfunctionaris Aanpak Gezondheidsachterstanden aan.

4. Kansrijke Start

4.1 Waarom een belangrijk thema?

Ieder kind verdient de best mogelijke start van zijn of haar leven en een optimale kans op een goede toekomst. Dat is waar het Actieprogramma Kansrijke Start voor staat. De eerste 1000 dagen van een kind, van voor de bevruchting tot de tweede verjaardag, blijken cruciaal voor de groei en ontwikkeling van een kind en voor de gezondheid en welzijn op volwassen leeftijd. Daarom zetten we in op het bieden van zorg en ondersteuning aan kwetsbare gezinnen in deze periode. Domein overstijgende samenwerking, en daarmee de verbinding tussen het sociaal-, medisch- en gezondheidsdomein, is daarbij noodzakelijk.

Kansrijke Start is opgenomen in het landelijk coalitieakkoord, inclusief extra middelen. Dit heeft ertoe geleid dat Kansrijke Start nu in twee Bestuurlijke akkoorden is opgenomen: het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Vanaf 2023 loopt de financiering van Kansrijke Start via een brede specifieke uitkering (SPUK) aan de gemeenten, bedoeld voor de uitvoering van deze akkoorden. De SPUK-middelen voor Kansrijke Start dienen gemeenten in te zetten voor de volgende onderdelen:

- Het vormen, versterken en behouden van lokale coalities Kansrijke Start;
- Het inzetten van interventies Kansrijke Start, ten behoeve van (aankomende) gezinnen in een kwetsbare situatie;
- Het maken van regionale samenwerkingsafspraken rondom Kansrijke Start.

4.2 Wat doen we nu al in Meerijstad?

In 2021 is de gemeente Meerijstad gestart met het Actieprogramma Kansrijke Start. Er is samen met relevante partners uit het sociaal- medisch- en gezondheidsdomein een lokale coalitie gevormd om zoveel mogelijk kinderen een goede start te bieden. Er is al een aanbod rondom de eerste drie actielijnen van Kansrijke Start. Daarmee zetten we in op het bieden van zorg en ondersteuning aan gezinnen in een kwetsbare situatie in deze periode.

Om te kunnen vaststellen of we met de coalitie en samenwerking op de goede weg zijn en om na te gaan wat de acties voor 2024 kunnen zijn, hebben we een enquête uitgezet bij de coalitieleden. Gevolgd door een individueel interview. In totaal zijn er 12 gesprekken geweest. De resultaten van de enquête en de gesprekken worden op 25 september gepresenteerd tijdens de coalitiebijeenkomst.

Pijler 1: Gezond Zwanger worden
Programma Nu Niet Zwanger.

Pijler 2: Gezond zwanger zijn

De gemeente heeft vacatiegelden beschikbaar gesteld voor de partners van de geboortezorg (verloskundigen, kraamzorg, kinderarts en gynaecoloog). Dit omdat deze partners de inzet van de uren voor de coalitie niet betaald krijgen vanuit hun organisatie. Ze kunnen een financiële tegemoetkoming aanvragen voor maximaal 3 uur per maand.

Er heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de gemeente, verloskundigenpraktijk Calamaris en Welkom kraamzorg over de inzet van een kraamverzorgende als 2^e begeleider voor Centering Pregnancy en een vergoeding hiervoor vanuit de gemeente. Dit wordt nog vervolgd.

Pijler 3: Gezond opgroeien en opvoedondersteuning

In juni 2023 was er een webinar over slaap bij jonge kinderen.

Regionale samenwerking en samenwerking VSV KIEM⁸

Er zijn stappen gezet om te komen tot een regionale samenwerking met de gemeenten Oss, Maashorst, Bernheze en Boekel. Dit wordt nog vervolgd. En er zijn stappen gezet om te komen tot een samenwerking met VSV KIEM. Er is een Onepager ingediend met het voorstel om binnen VSV KIEM een regionale werkgroep Kansrijke Start te gaan oprichten. Dit voorstel wordt 21 september aan het VSV gepresenteerd.

Regionaal (Regio Deal Noordoost Brabant) is er een format ontwikkeld voor workshops gezond eten/voedsel voor aanstaande ouders.

4.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

In de volgende wijken wonen de meeste gezinnen met nog ongeboren of zeer jonge kinderen in een kwetsbare situatie:

- Schijndel Boschweg Noordoost / Zuidwest, deel van Schijndel-West;
- Rest van Schijndel West;
- Veghel-Zuid 1 en 2, deel van Veghel-West (52% migratie achtergrond);
- Rest van Veghel West.

4.4 Doelgroep

- Ongeboren kinderen en kinderen tot en met twee jaar (eerste 1000 dagen) in een kwetsbare situatie en grote risico's op een valse start én hun ouders;
- Inwoners in de vruchtbare leeftijd die in een kwetsbare situatie verkeren.

4.5 Doelen

Terugdringen gezondheidsachterstanden

- Voor elk kind in een kwetsbare situatie is er in de gemeente een ketenaanpak Kansrijke Start die gericht is op de eerste 1000 dagen.
- Kinderen in een kwetsbare situatie komen vroegtijdig in beeld door de lokale coalities die structurele (keten)afspraken heeft gemaakt met relevante partijen.

Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis

- De lokale coalitie Kansrijke Start maakt afspraken om kwetsbare gezinnen effectief te ondersteunen, zodat meer kinderen een kansrijke start krijgen. Daarbij is de inzet van de sociale basis en het eigen sociaal netwerk belangrijk.

Een gezonde leefstijl

- Voldoende regie op de kinderwens bij inwoners in de vruchtbare leeftijd (die in een kwetsbare situatie verkeren).

---

⁸ Verloskundigen Samenwerkingsverband KIEM is een samenwerkingsverband tussen meerdere beroepsgroepen die zich bezighouden met geboortezorg in de omgeving Maashorst en de Meierij.
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

- Voldoende bekendheid met de mogelijkheden voor preconceptiezorg (preconceptieconsult) bij inwoners in de vruchtbare leeftijd (die in een kwetsbare situatie verkeren).

Betere mentale weerbaarheid en mentale gezondheid

- Voorkomen van zwaardere zorg en medicalisering.
- Ouders krijgen vaardigheden om zelf de regie te voeren over hun leven en gezin.

4.6 Aanpak

- We betrekken doelgroepen bij de planvorming;
- We zetten interventies in die bijdragen aan een Kansrijke Start: laagdrempelig, onderbouwd en effectief;
- We behouden, versterken en verbreden de lokale coalitie naar de regionale coalitie Kansrijke Start;
- We maken regionale samenwerkingsafspraken rondom Kansrijke Start;
- We stellen een regionale coördinator aan;
- We maken een plan om te monitoren en evalueren.

5. Mentale gezondheid

5.1 Waarom een belangrijk thema?

Mentale gezondheid is de manier waarop een persoon zich verhoudt tot zichzelf en tot anderen en hoe die persoon omgaat met de uitdagingen in het dagelijks leven. Mentale gezondheid is een onlosmakelijk onderdeel van onze algehele gezondheid. Mensen die mentaal gezond zijn, voelen zich niet alleen beter, maar voelen zich ook vaker verbonden met elkaar, zorgen over het algemeen goed voor hun kinderen, en zijn productief en van betekenis voor hun directe omgeving en de maatschappij.

Bij *ouderen* zorgt een goede mentale gezondheid daarnaast voor meer kwaliteit van leven en een langere levensverwachting. Mensen met een goede mentale gezondheid hebben een 15 tot 20 jaar langere levensverwachting dan mensen met een slechte mentale gezondheid, onder meer omdat mensen met een goede mentale gezondheid sneller herstellen van lichamelijke ziekten.

Wat betreft de mentale gezondheid van *jongeren* was er landelijk tussen 2017 en 2021 een enorme stijging in de mentale problemen, deels veroorzaakt door de coronacrisis. Vrijwel alle deelnemende jongvolwassenen aan de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022 vertellen dat zij zich op enig moment angstig, gestrest of eenzaam hebben gevoeld, en dat zij in meer of mindere mate psychische problemen hebben ervaren tijdens de coronaperiode. Hoewel de meeste jongvolwassenen intussen hun leven weer hebben opgepakt, kampt een deel van de jongvolwassenen in Nederland nog met de gevolgen van de coronaperiode, en vindt het moeilijk om de draad weer op te pakken⁹. De gevolgen waren met name meer eenzaamheid, meer depressieve gevoelens, ontwikkelachterstanden, moeite met 'normaal' en sociale druk. Ook in Meierijstad zijn veel zorgen (onder andere bij huisartsen) over toegenomen mentale klachten bij jongeren. Factoren die daarbij, naast corona, een grote rol lijken te spelen zijn sociale media en prestatiedruk.

Mensen met een migratieachtergrond hebben een hoger risico op psychische problematiek. Tussen de 13 en 25% van de vluchtelingen krijgt te maken met psychische aandoeningen (Gezondheidsraad, 2016). De klachten komen deels voort uit ervaringen in het land van herkomst of tijdens de vlucht (zoals oorlogsgeweld, vervolging, marteling, seksueel geweld, verlies van dierbaren of gedwongen migratie) en worden vaak versterkt door zogeheten postmigratiefactoren. Verschillende onderzoeken en rapporten laten zien dat PTSS relatief vaak voorkomt bij vluchtelingen in Nederland.

5.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

Jongeren

- Inzet praktijkondersteuners jeugd-GGZ bij huisartsenpraktijken is uitgebreid, omdat het leidt tot inhoudelijk betere jeugdhulp en een gedeeltelijke vervanging van de inzet van (duurdere) Basis-GGZ. In iedere kern in Meierijstad is tenminste één praktijkondersteuner jeugd-GGZ werkzaam;
- Preventief signaleringsoverleg jeugd;
- Inzet aansluitfunctionarissen van ONS Welzijn op scholen om onder andere kortdurende hulp aan leerlingen en ouders te bieden en zwaardere hulp te voorkomen;

⁹ Terug naar 'normaal': hoe doe je dat? - Jongvolwassenen over hun gezondheidssituatie tijdens en na corona - Stichting Alexander ©
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

- Inzet jeugdhulp op school (Elde College), schoolmaatschappelijk werk (EBC Noord) en Verbinding Pluss om snel in te kunnen spelen op problematiek en soms zelfs kinderen terug te laten keren van het speciaal onderwijs of tweedelijns jeugdhulp naar het reguliere onderwijs (Sint-Oedenrode);
- STORM-preventieaanpak tegen suïcidegevoelens;
- Young Leaders: project om jongeren in gevarenzone meer vaardigheden te leren en in zonnetje te zetten;
- Ypse Preventie met trainingsaanbod jeugd;
- Jeugdmaatschappelijk werk en inloopactiviteiten jongerenwerk;
- Lotgenotencontactgroepen zoals Join Us, jonge mantelzorger en jongeren met speciale problematiek (autisme en LHBTI+).

Mensen met een migratieachtergrond

Bij de statushouders werken we met sleutelfiguren, welke ook een signalerende rol kunnen hebben bij het opmerken van mentale klachten. En daarnaast vindt er voor statushouders, zodra zij in de gemeente komen wonen, ook een brede intake plaats om te inventariseren wat iemand zijn achtergrond is en welke wensen er liggen ten aanzien van werk en scholing. Ook hierin worden vragen gesteld over hun mentale gesteldheid. Daarnaast zijn er vrijwilligers van Vluchtelingenwerk die nieuwkomers helpen om een nieuw bestaan op te bouwen en begeleiding bieden met huisvesting, taal en werk. Via een verwijzing is soms reguliere GGZ-hulp mogelijk, maar daarvoor zijn lange wachtlijsten zijn.

Inwoners met een migratieachtergrond (nieuwkomers en oudkomers) vallen verder onder de brede welzijnsopdracht waarmee voor alle inwoners van Meierijstad door Coöperatie Welzijn wordt ingezet op het welzijn en het welbevinden.

Volwassenen algemeen

Voor volwassenen met mentale problematiek zijn er Wmo-voorzieningen (begeleiding, dagbesteding, beschermd wonen en maatschappelijke opvang). Daarnaast is er sinds 2020 het aanbod Welzijn op Recept in Meierijstad (zie verder GALA-onderdeel 13).

Verder is er het Team crisis- en outreachende zorg (COZ) van 'Samenvijf' voor outreachende zorg (voor mensen met complexe psychosociale problematiek). Dit wordt verzorgd door verschillende partijen, waaronder de GGD vanuit de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ).

5.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Mentale gezondheid jongeren

In Nederland zeiden met name meisjes in het voortgezet onderwijs in 2022 dat ze zich onder meer zenuwachtig voelen, bang of ongelukkig en dat ze zich slecht kunnen concentreren. En ruim een derde van de jongens op de middelbare school zei last te hebben van concentratieproblemen, 14 procent van emotionele problemen en iets meer dan de helft van psychosomatische klachten. Bij meisjes ging het om 48 procent met concentratieproblemen, 46 procent emotionele problemen en 75 procent psychosomatische klachten¹⁰.

In de regio van Hart voor Brabant had van de jongeren van 16-25 jaar in 2022¹¹:

- 53% psychische klachten;
- 24% voelde zich in het dagelijks leven vaak tot voortdurend beperkt door psychische klachten;
- 49% voelde zich (heel) vaak gestrest;
- 63% is eenzaam;
- 34% heeft de laatste 12 maanden een enkele keer tot heel vaak serieus gedacht om een eind te maken aan het leven.

In de gemeente Meierijstad (tussen haakjes de regio Hart voor Brabant) had van de jongeren in de 2e en 4e klas van het VO in 2021¹²:

- 19% psychische klachten (25%);
- 36% zich (zeer) vaak gestrest gevoeld door één of meerdere factoren (43%);
- 3% de laatste 12 maanden een enkele keer tot heel vaak serieus gedacht om een eind te maken aan het leven (5%);

¹⁰ Bron: Universiteit Utrecht en Trimbos Instituut (2023) Jong na corona Welzijn van jongeren tussen 2017 en 2022 en inzet van NP Onderwijsmiddelen door scholen

¹¹ Bron: GGD Brabantscan (2022) Jongvolwassenen 16-25 jaar

¹² Bron: GGD Brabantscan (2021) Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2^e en 4^e klas VO

- 56% veel vertrouwen in de toekomst, cijfer 8 of hoger (53%);
- Op veerkracht scoren de jongeren in Meierijstad iets beter dan de regio.

Mentale gezondheid inwoners met een migratieachtergrond

Het blijkt dat nieuwkomers bij het krijgen van een huis in een gemeente (na veel onzekerheden en wisselingen van opvangplek) vaak een mentale dip krijgen en enigszins instorten. Zij lopen een groot risico om psychische klachten te ontwikkelen. Dan hebben zij mentale ondersteuning nodig. In het NT2 onderwijs worden veel zorgvragen geconstateerd die over mentale gezondheid gaan. De cijfers van de GGD spreken boekdelen: volwassenen en ouderen met een migratieachtergrond hebben aanzienlijk meer mentale problemen dan mensen die in Nederland (en hun ouders ook) geboren zijn.

Mentale gezondheid algemeen

In Meierijstad heeft 10% een hoog risico op een angststoornis of depressie (18-64 jaar). De kern Erp wijkt hier zeer positief van af met maar 0,8%. Opvallend is de stijgende suïcide cijfers in de afgelopen jaren voor de doelgroep 18-64 en 65+, zowel in de gemeente Meierijstad als in de GGD-regio.

5.4 Doelgroepen

- Jongeren met mentale problematiek;
- Mensen met een migratieachtergrond met mentale problematiek.

5.5 Doelen

- Minder mentale problemen en uitval bij inwoners, met name bij jongeren en bij ontheemden /nieuwkomers;
- Tijdige signalering van mentale problemen zoals gevoelens van eenzaamheid en somberheid.

5.6 Aanpak

- We werken nauw samen met zorgorganisaties op het gebied van preventie;
- We signaleren nieuwe problemen van inwoners met psychische kwetsbaarheid tijdig;
- We breiden lichte begeleiding/coaching jongeren met mentale problematiek uit op vindplekken (huisarts en onderwijs);
- We faciliteren het werken met sleutelfiguren;
- We doen een onderzoek naar de behoefte aan ondersteuning bij nieuwkomers en oudkomers met mentale problematiek;
- We zetten gerichte interventies in voor ondersteuning van nieuwkomers en oudkomers met mentale problematiek;
- We sluiten aan bij de in het IZA-Regioplan gemaakte afspraken over cruciale ggz-zorg.

Zie voor de aanpak Mentale Gezondheid volwassenen:

- GALA-onderdeel 10. Sociale Basis;
- GALA-onderdeel 13. Welzijn op Recept.

6. Aanpak overgewicht en obesitas

6.1 Waarom een belangrijk thema?

Mensen met overgewicht lopen meer risico op gezondheidsproblemen, zoals diabetes type 2 (suikerziekte), hoge bloeddruk, hart- en vaatziekten, galstenen, verminderde slaapkwaliteit en slaapapneu, rug- en gewrichtsklachten en bepaalde soorten kanker. Obesitas is een ernstige vorm van overgewicht. De gevolgen daarvan zijn groot. Naast psychologische aandoeningen als depressie en angststoornissen, zorgt een te hoog gewicht voor vele lichamelijke gezondheidsrisico's. Er is vaak geen duidelijke oorzaak voor overgewicht of obesitas. Doorgaans is er sprake van een combinatie van factoren, zoals een overmatige consumptie, ongezond eten (veel suikers en vet) en te weinig beweging. De omgeving waarin de persoon zich bevindt, ligt hieraan vaak ten grondslag. Soms zijn ernstige gebeurtenissen zoals scheiding, overlijden of ontslag een factor.

6.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

Het programma Kind naar Gezonder Gewicht (KNGG) is een programma van JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) dat wetenschappelijk goed onderbouwd is en potentieel effectief is op de langere termijn. De centrale zorgverlener coördineert het begeleidingstraject maar is hierin niet de uitvoerder. KNGG is voortgebouwd op een ketenaanpak in een samenwerking tussen verschillende partijen zoals

de diëtiste, sportcoaches en anderen. De centrale zorgverlener heeft goed contact met het gezin en doet een brede anamnese en begeleidt hen verder. De kracht zit in de één-op-één begeleiding door een centrale zorgverlener. Een centrale zorgverlener coördineert het begeleidingstraject en bouwt een vertrouwensband op met het kind en het gezin. Samen met andere professionals zetten zij zich in om de gezondheid van het kind te verbeteren. Daarnaast is er ook aandacht voor de kwaliteit van leven op korte en lange termijn.

We doen heel veel in Meierijstad:

- Heel veel sportactiviteiten (zie ook het Herijkte Sportakkoord 2023–2026);
- Plein actief;
- Deelname JOGG en bijbehorende activiteiten;
- Deelname De Gezonde School: vier PO-scholen en een VO-school hebben een Gezonde School Vignet;
- Voorlichtingsactiviteiten CJG Meierijstad.

6.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Gewicht (GGD KM 2021)

- Gemiddeld Meierijstad ondergewicht: 9%, obesitas 1% . Deze gemiddelden zijn vergelijkbaar tussen Meierijstad en GGD-regio;
- Jeugd 0-11 ondergewicht: 13% in de kernen Nijnsel/Boskant/Olland en 13% in Veghel-West;
- Jeugd 0-11 overgewicht: 16% in Veghel-zuid 1 en 2 en 14% Veghel-West;
- Jeugd 0-11 obesitas: 6% Veghel-zuid 1 en 2 en Erp.

Voeding (GGD KM 2021)

- Jeugd 1-11 jaar eet dagelijks fruit: het minste in Schijndel-centrum 73%;
- Jeugd 1-11 jaar eet dagelijks groente: het minste in Schijndel-West en Erp (59%) en Veghel-zuid 1+2 (60%);
- Jeugd 1-11 jaar ontbijt dagelijks: minste in Veghel/Zijtaart, Veghel-Zuid 1 en 2, Schijndel Boschweg, 92%;
- Jeugd 1-11 jaar minste warme maaltijd: Erp en Schijndel Boschweg 90%.

Gewicht (GGD VM 2022)

- 18-64 jaar: meeste ondergewicht Veghel-west-2 5%;
- 18-64 jaar: meeste overgewicht: de kernen Nijnsel/Boskant/Olland 54% en Veghel-oost 1: 57% en Veghel-west 2: 53%. De kern Sint-Oedenrode wijkt hier op een positieve manier vanaf met 36% (heel Meierijstad 49%).

Gewicht (GGD OM 2022)

- Ouderen 65+: meeste overgewicht Veghel-Oost (63%) en Schijndel-Centrum (62%).

6.4 Doelgroepen

- Jeugdigen met onder- of overgewicht;
- Volwassenen met overgewicht;
- Ouderen (65+) met overgewicht.

6.5 Doelen

Kinderen met een gezonder gewicht

- Een gezonde jeugd een gezonde toekomst. Er voor zorgen dat kinderen lekkerder in hun vel zitten;
- Een gezonde leefstijl vanzelfsprekend maken voor jeugdigen;
- De stijgende trend van steeds meer kinderen met overgewicht stabiliseren.

Vitaal ouder worden (65+)

- Ouderen (65+) met een gezonder gewicht.

6.6 Aanpak

- We voeren het Project Kind naar Gezonder Gewicht uit in samenwerking en breiden het uit naar alle kernen in Meierijstad;
- We zorgen dat dit een goed werkende ketenaanpak blijft met een minimaal aanbod in de volgende categorieën: schuldhelpverlening, opvoedondersteuning, sport- en beweegaanbod, activiteiten op het gebied van gezonde voeding en activiteiten op sociaal-emotionele ontwikkeling;

- We continueren de Gezonde School-aanpak;
- We bevorderen het signaleren en gericht doorverwijzen;
- We bevorderen het sporten en bewegen;
- We lichten voor over voeding;
- We monitoren de aanpak van dit deelplan.

7. Valpreventie

7.1 Waarom een belangrijk thema?

Elke 5 minuten belandt in Nederland een 65-plusser op de Spoedeisende Hulp na een valongeval. Dit is slechts 10% van het totaal aantal valongevallen van ouderen. De gevolgen van een val zijn enorm, zowel in persoonlijk leed als maatschappelijke zorgkosten. Een valongeval heeft veel impact op de zelfredzaamheid van ouderen, het langer thuis kunnen wonen en de kwaliteit van leven. De directe medische zorgkosten van valongevallen schoten in 2020 al door de 1 miljard euro. Een valongeval kan veel negatieve gevolgen hebben voor de zelfredzaamheid van ouderen, het thuis kunnen wonen en de kwaliteit van leven. Het is een noodzakelijke opgave om effectieve valpreventie op te zetten en het tij te keren.

7.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

Tot nu toe zijn er incidentele initiatieven ten aanzien van valpreventie geweest, zoals:

- Voorlichtende lezingen, themamiddagen, workshops en inspiratiebijeenkomsten;
- Fit en Gezond dagen voor senioren;
- Walking Sports;
- Meierijstad Vitaal;
- Fysiotherapeuten die gespecialiseerd zijn in valpreventie;
- Een onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam, Hogeschool van Amsterdam en VeiligheidNL naar valpreventie bij 65-plussers in Veghel.

7.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Verhoogd valrisico

Schatting/prognose aantal inwoners 65 jaar en ouder met verhoogd valrisico in de gemeente Meierijstad¹³:

In 2020: 3.860 -> Geschatte totale zorgkosten door vallen 65+ € 4,1 miljoen;

In 2025: 4.320 -> Geschatte totale zorgkosten door vallen 65+ € 4,8 miljoen;

In 2035: 5.170 -> Geschatte totale zorgkosten door vallen 65+ € 7,2 miljoen.

65+ is in of rondom huis gevallen¹⁴

- Heel Meierijstad 3%;
- De kernen Nijnsel/Boskant/Olland: 11 %;
- De kern Erp: 5%.

7.4 Doelgroep

Dat zijn ouderen met een verhoogd valrisico. In Meierijstad wonen 16.906 inwoners van 65 jaar en ouder. Van hen heeft 23% een verhoogd valrisico. We willen beginnen met ouderen met een verhoogd risico in één wijk, dorp of kern om te kijken waar enthousiasme ligt en welke interventies wel en niet aanslaan.

7.5 Doelen

- Verbeteren van evenwicht, spierkracht, motorische vaardigheden, zelfvertrouwen en ontspanning;
- Vitaal ouder worden, een gezonde leefstijl;
- Minder valletsels bij ouderen;
- Effectieve valpreventie;
- Minder druk op de zorg;
- Minder stijgende zorgkosten.

¹³ Bron: 1,1 miljoen ouderen heeft een verhoogd valrisico | VeiligheidNL

¹⁴ Bron: GGD-Brabantscan 2020

7.6 Aanpak

- We sporen ouderen op met een verhoogd valrisico;
- We geven voorlichting over valpreventie en maken oudere inwoners bewust;
- We ontwikkelen en voeren uit erkende effectieve valpreventieve beweeginterventies;
- Sportcoaches werken via Walking Sports gericht mee aan lichamelijke coördinatie en valpreventie;
- We werken samen met vele partijen in de gemeente aan een ketenaanpak;
- We monitoren het aantal valincidenten;
- We stellen een projectleider aan die aan de slag gaat met een gezamenlijke werkwijze voor valpreventie.

8. Leefomgeving

8.1 Waarom een belangrijk thema?

Er is een nadrukkelijke relatie tussen gezondheid en de fysieke leefomgeving. Daarover wordt de laatste jaren in de aanloop naar de Omgevingswet, waarin gezondheid een nadrukkelijk thema is, steeds meer onderzoek gepubliceerd. Een onderzoek van het PBL¹⁵ concludeert: “Zeker in buurten met de laagste inkomens [...] is vaker sprake van een stapeling van voor de gezondheid ongunstige kenmerken van de leefomgeving: meer luchtverontreiniging en verkeerslawaaï, minder groen in straat en wijk, een geringe sociale samenhang (afgemeten aan verhuisbewegingen, eenzaamheid), meer fastfoodvestigingen en meer verstening (en zo onder andere gevoeliger voor hittestress). Bovendien zijn ook belangrijke aspecten van gezond gedrag, zoals roken en voldoende lichamelijke activiteit in deze buurten ongunstiger.”

De kansen voor het sociaal domein op het gebied van de fysieke leefomgeving zijn veelvuldig en gemeentebreed. Het kan gaan om beleidsvorming (zoals milieubeleid en transitie van het landelijk gebied, om ontwikkelingsprojecten of om herontwikkeling van de openbare ruimte. Daarbij is te denken aan de inrichting van de openbare ruimte, zoals straten, parken, pleinen, voorzieningen en groen wat invloed heeft op bewegen, ontmoeting en gezondheid.

8.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?¹⁶

Vergroten van biodiversiteit

Meierijstad heeft in 2022 biodiversiteitsbeleid vastgesteld, met de ambitie om biodiversiteit te behouden en waar mogelijk te versterken in kleine kernen: natuurvriendelijke tuinen en ander bermbeheer van de gemeente.

Zowel in de kernen als in het landelijk gebied is al veel gedaan aan het vergroten van de biodiversiteit:

- Biodiversiteit vergroten in de kleine kernen: natuurvriendelijke tuinen. In Laarbeek wordt dit door het IVN opgepakt met cursussen;
- Ander bermbeheer van de gemeente; eventueel ook de bermen en akkerranden inzaaien met een passend kruiden/graszaadmengsel;
- Agrarische ondernemers zijn onder andere bezig met akkerranden, kruidenrijk grasland en slootbeheer.

Gezondheidsbescherming

In bestemmingsplannen en verordeningen stellen we al normen wat betreft geur en geluid en voldoende afstand tussen bewoners en bedrijvigheid. Dit draagt bij aan gezondheidsbescherming.

Gezonde Buurt De Bunders

Dit doe-project is gestart in 2022 om de buurt De Bunders in te richten met groene speel- en ontmoetingsplekken en laagdrempelige sportvoorzieningen.

Samenwerking sociaal domein en fysiek domein

Gemeentelijke adviseurs van het Sociaal Domein worden bij diverse ruimtelijke ontwikkelingen aan de voorkant betrokken.

¹⁵ Planbureau van de Leefomgeving (2020), verdeling van gezondheid en leefomgevingskwaliteit over buurten, p. 32

¹⁶ De activiteiten en werkzaamheden in het kader van de Leefomgeving is nog veel omvangrijker dan deze selectie.

8.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken¹⁷

Luchtkwaliteit

De gemiddelde blootstelling aan fijnstof is in Meierijstad hoger in vergelijking met de hele regio GGD Hart voor Brabant. Tweederde van de inwoners is hier bezorgd over, maar er is relatief een lage bezorgdheid ten opzichte van buurgemeenten met eenzelfde blootstelling.

Geluid

Er is 12% geluidshinder vliegverkeer vooral in het gebied dichtbij Eindhoven airport. In Veghel is een opvallend stuk wat rood kleurt op de kaart – richting A50 en in het centrum van Veghel.

Infectieziekte

Er is veel veehouderij, veel mensen wonen in de buurt van een veehouderij, maar ze zijn hier over het algemeen niet heel erg bezorgd over.

Hittestress UV straling

Je ziet in kern Veghel meer hitte-eilanden dan in de buitengebieden.

Gezonde openbare ruimte

Er is een relatief goede beweegvriendelijke omgeving. Je zou hopen dat dit in relatie zou staan met het voldoen aan de beweegrichtlijn. Interessant om uit te zoeken waar inwoners dan nog drempels ervaren om aan de beweegnorm te voldoen.

Groen in de omgeving

In Veghel is er minder tevredenheid over de hoeveelheid groen ten opzichte van andere wijken en Brabantse gemeenten.

Aantrekkelijkheid om te bewegen

Er is een verschil te zien tussen wijken in hoe aantrekkelijk de inwoners hun buurt vinden om in te bewegen (18-64 jaar). 86% van de volwassenen in Meierijstad vindt zijn buurt aantrekkelijk om in te bewegen. In de kernen Nijnsel, Boskant, Olland is dit zelfs 96%. Maar we zien in Veghel West – Zijtaart dat dit maar 76% is. Het is wenselijk om verder uit te diepen waar dit verschil vandaan komt en of je wijken die minder scoren aantrekkelijk kan maken om in te gaan bewegen.

8.4 Doelgroepen

- Alle inwoners;
- In het bijzonder de jeugdige inwoners.

8.5 Doelen

- Bewustwording bij ruimtelijke ordeningsprojecten dat keuzes invloed hebben op de gezondheid van inwoner;
- Een betere biodiversiteit voor schone lucht, fris water, een goede kwaliteit van de bodem en de bestuiving van gewassen;
- Meer circulariteit: we gebruiken grondstoffen en materialen telkens opnieuw;
- Meer klimaatadaptatie: we bereiden ons beter voor op extremer weer door klimaatverandering;
- Beter geïsoleerde woningen, met name in oudere wijken;
- Een gezonde vrijetijdsbesteding.

8.6 Aanpak

- We benutten kansen bij de herontwikkeling van locaties rekening houdend met positieve gezondheid;
- Bij het herinrichten van oudere wijken willen we een positief effect voor gezondheid bewerkstelligen;
- We beschermen en verbeteren de biodiversiteit;
- We zetten in op circulariteit;
- We zetten in op klimaatadaptatie;
- We zetten in op goed geïsoleerde woningen;
- We zorgen voor speelplaatsen en sporttoestellen voor een gezonde vrijetijdsbesteding;
- We bevorderen bewustwording bij de jeugd over gezond eten;

¹⁷ Onderstaande cijfers zijn afkomstig van de Brabantse Omgevingsscan (BrOs- <https://brabantscan.nl/>)
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

- We werken met veel betrokkenen samen;
- We stellen een projectleider aan.

9. Opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek

9.1 Waarom een belangrijk thema?

Jongeren en jongvolwassenen zijn extra kwetsbaar voor de gevolgen van alcoholgebruik, onder meer omdat alcohol een sterker effect heeft op hun lichaam en het extra schadelijk is voor hersenen die nog in ontwikkeling zijn tot zeker de leeftijd van 25 jaar. Er zijn aanwijzingen dat jongeren en jongvolwassenen die op vroege leeftijd drinken een groter risico hebben op problematisch alcoholgebruik op latere leeftijd. Daarnaast kan alcoholgebruik voor jongeren allerlei gezondheidsproblemen opleveren en ook voor de maatschappij heeft het negatieve gevolgen. Gemeenten hebben een verantwoordelijkheid om (overmatig) alcoholgebruik onder jongeren te voorkomen en hiervoor zijn verschillende handvatten beschikbaar.

Alcoholgebruik kan allerlei negatieve gevolgen hebben voor jongeren. Op korte termijn gaat het dan over gezondheidsproblemen zoals black-outs, agressie, ruzies, onveilig seksueel gedrag of verkeersongevallen. Op lange termijn kunnen kanker, hart- en vaatziekten, diabetes type-2 en neurologische schade optreden. Bovendien kan alcoholgebruik psychische problemen zoals depressie of angst veroorzaken of verergeren. Alcoholgebruik kan leiden tot alcoholverslaving wat weer leidt tot ernstige sociale en maatschappelijke gevolgen.

Verder willen we in dit thema ook aandacht besteden aan het tegengaan van roken en drugsgebruik. Nog teveel jongeren beginnen met roken en drugs terwijl de negatieve gevolgen onbetwist ernstig zijn. Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) is een Nederlandse preventieaanpak voor gemeenten. De aanpak richt zich op het voorkomen van alcohol, drugs en tabak gebruik door jongeren door een leefomgeving te vormen waarin ze gelukkig en gezond kunnen opgroeien.

9.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

Uitvoering Vitaliteitsakkoord 2021-2023

In het Vitaliteitsakkoord is onder ander opgenomen:

- Voorlichting en ondersteuning Rookvrije sportparken;
- Onderzoek doen naar implementeren van rookverboden bij entrees (buiten) van gemeente binnensportaccommodaties;
- Voorlichting en ondersteuning Verantwoord alcohol schenken. Er zijn in samenwerking met Sportraad Meierijstad, GGD, Novadic-Kentron en Team:Fit verschillende webinars en thema-avonden georganiseerd rondom dit onderwerp;
- Plaatsen borden rookvrije sportplekken openbare ruimte.

Periodieke voorlichting over alcohol en drugsgebruik aan ouders

- Op diverse VO-scholen.

Deelname aan De Gezonde school

- Structurele aandacht voor gezondheid en gezonde leefstijl op scholen d.m.v. vier pijlers educatie, schoolomgeving, signaleren en beleid;
- Vier PO-scholen en een VO-school hebben een Gezonde School Vignet.

Signaleringsoverleg Meierijstad

- Periodiek overleg van de gemeente, politie, welzijnsorganisaties, woningcorporaties en andere kernpartners om zorgelijke signalen te delen.

Periodieke voorlichting over alcohol en drugsgebruik aan jongeren

- Bobbi B-project vanuit jongerenwerk en Novadic-Kentron verslavingszorg;
- Het spel Hosselaar (jongeren wijzen op gevaren drugscriminaliteit) door Novadic-Kentron verslavingszorg;
- Onder de naam 'Uit met ouders' organiseerde de gemeente Meierijstad kroegentochten voor ouders om hen te informeren over veilig uitgaan voor tieners.

Aansluiting bij denormaliseringsproject SKIP

- De gemeente Meierijstad is aangesloten bij het project SKIP dat als korte termijn doel heeft de publieke discussie op gang te brengen en met elkaar in gesprek te gaan over denormalisering van drugs en drugsgebruik. Op langere termijn is het doel versterken van de norm, dat het gebruik van drugs niet normaal is.

9.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Wat betreft alcoholgebruik onder jongeren blijken in een aantal wijken/kernen van Meierijstad er relatief meer ouders positief te staan ten opzichte van alcoholgebruik door minderjarigen: Schijndel-Centrum, Nijnsel-Boskant-Olland, Erp en Sint-Oedenrode. Het alcoholgebruik is in Meierijstad duidelijker hoger onder 2^e en 4^e klassers dan in de rest van Brabant. Er heeft 33% in de afgelopen 4 weken alcohol gedronken (in de regio 31%). Qua leeftijd mogen zij nog allemaal niet drinken in het kader van NIX18.

Wat betreft zware drinkers onder volwassenen 18-64 jaar springen drie wijken er uit: Schijndel-Centrum 27%, Sint Oedenrode 22% en Veghel-Oost 22%.

In Meierijstad was in 2022 een grote stijging van het aantal bekeurde bestuurders die reden onder invloed: van 150 in 2021 naar 245 in 2022. Dat waren er veel meer dan in de rest van Noord-Brabant en Nederland en de provincie en het land.

Volgens de grote drugsmonitor 'Slikken of Trippen?' in 2021 m.m.v. 11.000 jongeren uit Oost-Brabant is het gebruik van drugs genormaliseerd. Het gebruik van cannabis en XTC wordt van de onderzochte middelen het meest normaal gevonden. 58% van de niet-gebruikers vindt cannabis normaal en van de gebruikers geeft 97% aan het gebruik van cannabis oké te vinden. Dat is meer dan roken (92%).

Bij volwassenen zijn er veel verschillen tussen de wijken te zien op het gebied van alcohol drinken. In Meierijstad is 19% een overmatige drinker (gewoontedrinker) 18-64 jaar (2022), in Erp: 30%. Als het gaat om de alcoholnorm, dan zien we dat in Veghel-Oost, Mariaheide 46% voldoet aan deze norm (drinkt niet of drinkt maximaal 1 glas per dag), ten opzichte van 33% gemiddeld in Meierijstad.

9.4 Doelgroep

In feite bestaat de doelgroep van dit gezondheidsthema uit alle inwoners vanaf 12 jaar. In te zoomen is op risicogroepen voor roken en problematisch alcohol- en drugsgebruik. Bij jongeren betreft het de leeftijd van 12-25 jaar:

- Jongens;
- Vmbo-leerlingen als het gaat om bingedrinken¹⁸, hoogopgeleide jongvolwassenen wat betreft overmatig en zwaar drinken;
- Jongeren die op vroege leeftijd starten met drinken;
- Jongeren die drugs gebruiken;
- Uitwonende jongvolwassenen;
- Kinderen van drinkende ouders;
- Jongeren van ouders met psychische problemen, jongeren met een licht verstandelijke beperking en jongeren in het speciaal onderwijs.

Voor de jeugd zijn de ouders een belangrijke doelgroep omdat zij een voorbeeldfunctie hebben. In Meierijstad (en de hele regio) is slechts 23% van de ouders het eens met de volgende stelling: *Als ouders een goed voorbeeld voor hun kind(eren) willen zijn, moeten zij geen alcohol drinken in het bijzijn van hun kinderen*. Ten aanzien van drugsgebruik is dat 94% (GGD KM2021).

9.5 Doelen

- Een gezonde en gelukkige generatie in 2040;
- Gezonde leefstijl en gezond opgroeien en gezond ouder worden;
- Een positieve opgroeiomgeving;
- Minder alcohol- en drugsgebruik;
- Minder schoolverzuim bij jeugd en betere leerprestaties;
- Bewust omgaan met alcohol bij sportverenigingen;
- Minder jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg en medische zorg, minder zorgkosten;
- Voorkomen van verslavingen door denormalisering van drugsgebruik onder jongeren en jongvolwassenen;
- Vanzelfsprekendheid dat kinderen rookvrij opgroeien willen wij vanzelfsprekend maken. Ieder kind dat geboren wordt, moet de kans krijgen om volledig rookvrij op te groeien (Rookvrije Generatie).

¹⁸ Binge drinken is een vorm van alcoholgebruik waarbij in korte tijd grote hoeveelheden alcohol genuttigd worden.
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

9.6 Aanpak

- We zetten een samenwerkingsverband op voor het programma OKO;
- Voorlichting alcohol- en drugsgebruik bij zowel jongeren als ouders;
- We oriënteren ons op de aanstelling van een projectleider OKO;
- We stellen een werkgroep vroegsignalering in met als doel netwerk kennen en snel doorverwijzen;
- We werken aan handhaving van de leeftijdsgrens alcoholverkoop;
- We faciliteren de aanpak drugsgebruik;
- We continueren de Gezonde School-aanpak en streven naar deelname van meer scholen;
- We continueren het signaleringsoverleg Meierijstad;
- We continueren de aanpak Gezonde Sportvereniging zoals gestart is vanuit het Vitaliteitsakkoord.

10. Versterken sociale basis

10.1 Waarom een belangrijk thema?

De sociale basis betekent: vrij toegankelijke formele en informele activiteiten en voorzieningen gericht op het elkaar ontmoeten en ondersteunen, ontplooiën en ontspannen die zorgen dat mensen kunnen samenleven en meedoen. Een zogenaamde sociale basis die bestaat uit familie, naasten uit het sociaal netwerk, mantelzorgers, vrijwilligers, het welzijnswerk, burgerinitiatieven (waaronder zelfregie – of zelfhulpgroepen) en andere relevante organisaties die een rol hebben en een individu of een gezin helpt als het nodig is¹⁹. Een sterke sociale basis is belangrijk voor alle inwoners en in het bijzonder voor kwetsbare inwoners. Een sterke sociale basis zorgt in de wijken, buurten en dorpen voor omzien naar elkaar, leefbaarheid en de mogelijkheid voor kwetsbare inwoners om zelfstandig mee te blijven doen in de samenleving. Uit onderzoek blijkt dat de sociale condities in een buurt invloed hebben op de gezondheid van de inwoners van die buurt.

Verder hebben gemeenten sinds 2015 een grotere verantwoordelijkheid gekregen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Deze verantwoordelijkheid kwam over van de Awbz en ging naar de Wmo. Het beschermd wonen voor deze groep zal per 2025 doorgedecentraliseerd worden van de 43 centrumgemeenten naar alle gemeenten. Belangrijk voor de participatie en kwaliteit van leven van kwetsbare mensen is de beschikbaarheid en toegankelijkheid van de dienstverlening op meerdere domeinen, namelijk inkomen, wonen, dagbesteding en werk, gezondheid en veiligheid.

10.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

De gemeente heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen en in zijn eigen omgeving kan deelnemen aan activiteiten.

Inloopvoorzieningen

We hebben inmiddels een spreiding van laagdrempelige inloopvoorzieningen over de wijken en kernen. Een inloopvoorziening is een basisvoorziening waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten voor vrije inloop en voor activiteiten op het gebied van creativiteit (kunst/cultuur), bewegen/sport en ontspanning. Dergelijke activiteiten vinden soms ook plaats in de 23 wijk- en gemeenschapshuizen in Meierijstad. Vrijwilligers spelen een belangrijke rol bij het realiseren van deze activiteiten (sociale programmering). Dit staat onder druk. Het kan gaan om vrijwilligers die actief zijn in bestuur, beheer of sociale programmering bij inloopvoorzieningen of bij wijk- en gemeenschapshuizen.

Eenzaamheidsbestrijding

Daarnaast hebben we diverse activiteiten, maatregelen en interventies op het gebied van eenzaamheidsbestrijding, sociale samenhang, mantelzorg en inclusie (zie ook hoofdstuk 12).

Mantelzorgondersteuning

Zie hoofdstuk 11.

Welzijn op Recept

Zie hoofdstuk 13

Participatie

---

¹⁹ Het GALA-onderdeel Sociale Basis heeft zeer veel raakvlakken met de GALA-onderdelen Mantelzorg (H.11), Een tegen Eenzaamheid (H.12) en Welzijn op Recept. In feite horen de activiteiten in deze drie onderdelen bij de Sociale Basis.

Met het programma Participeren in Meierijstad (PIM) investeert gemeente Meierijstad in de kracht van de samenleving. Dit doet de gemeente samen met het SW-bedrijf WSD, met inzet op de inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt van Sint-Oedenrode en Schijndel.

Dementievriendelijkheid

Meierijstad is een dementievriendelijke gemeente, waarbij de uitvoering ligt bij ONS Welzijn en Welzijn de Meerij. De Stichting vrienden van Dementievriendelijk Meierijstad ondersteunt het een en ander. Hiermee streven we naar een gemeente waar inwoners met dementie zolang als mogelijk een normaal leven kunnen leiden in hun vertrouwde huis en buurt.

Wijkaanpakken

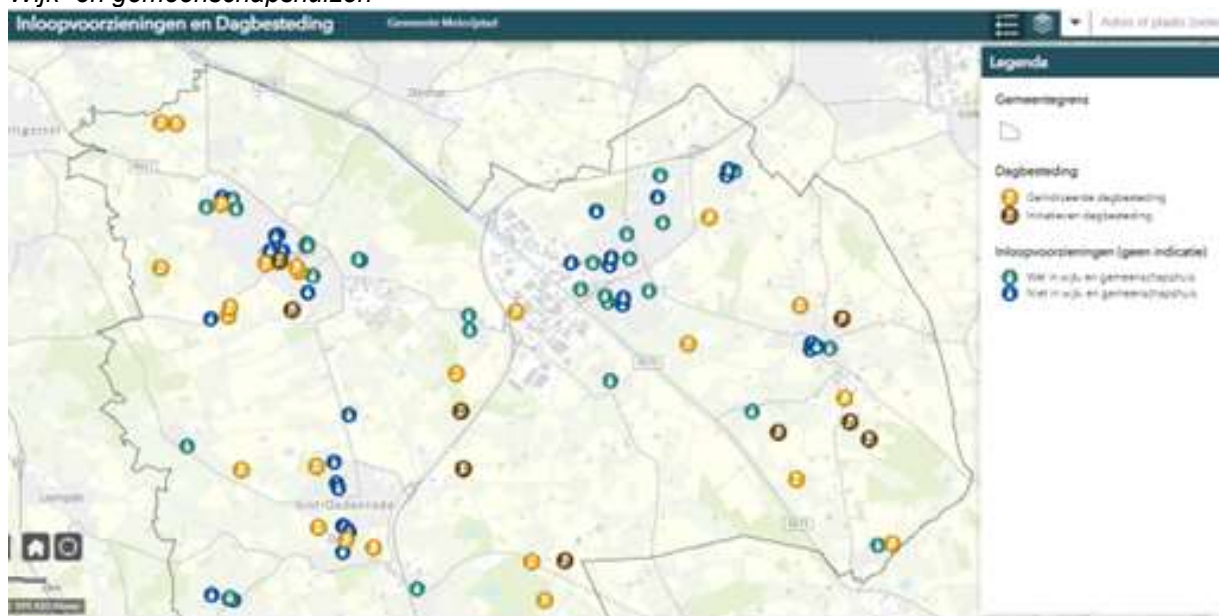
Op basis van de leefbaarheidsmonitor 2020 zijn al twee wijkaanpakken gaande: Schijndel Boschweg en Veghel-Zuid. Deze wijken zijn door het college benoemd als pilotwijken voor de aanpak op leefbaarheid: dit biedt in die wijken experimenteerruimte op beheer & uitvoering om zo een versnelling op gang te brengen. De wijkaanpak krijgt vorm in samenwerking tussen inwoners (waaronder de wijkraden) en maatschappelijke partners – waaronder gemeente, woningcorporatie, maar ook welzijn en politie.

10.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Vrijwilligers

In de gemeente Meierijstad zijn relatief veel vrijwilligers (vergeleken met de regio), maar er komen er weinig bij in de leeftijd 18-64 jaar. Er is een groot verschil te zien tussen de leeftijdscategorie 18-64 en 65+ (resp. 23% en 36% doet vrijwilligerswerk in Meierijstad). Er komen weinig nieuwe vrijwilligers bij vanuit de jongvolwassenen.

Wijk- en gemeenschapshuizen

Op deze kaart zijn tientallen wijk- en gemeenschapshuizen alsmede andersoortige inloopvoorzieningen aangegeven. Over het algemeen geven de wijk- en gemeenschapshuizen aan last te hebben van teruglopende interesse en een teruglopend aantal vrijwilligers. Echter dit kan per locatie verschillen. De gebruikers zijn vooral actieve ouderen. Wat vooral ontbreekt is jeugd en mensen met een migratieachtergrond. Deze zijn ondervertegenwoordigd.

Volwassenen met mentale problematiek

Zie §5.3 Cijfers Mentale Gezondheid.

10.4 Doelgroep

De sociale basis is er voor alle inwoners en in het bijzonder voor kwetsbare groepen zoals:

- Kwetsbare ouderen;

- Inwoners met psychische kwetsbaarheid zoals dementie of cliënten in beschermd wonen of maatschappelijke opvang;
- Kwetsbare kinderen die ongeremd opgroeien en al op jonge leeftijd risicovol gedrag vertonen (zoals vaperen) of overlastgevend gedrag (verhandelen sigaretten, provocerend gedrag);
- Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

De doelgroep van inloopvoorzieningen is divers. Van oudsher komen er vooral volwassenen, maar met ons beleid en de ondersteuningsstructuur voor vrijwilligers van inloopvoorzieningen willen we ook meer jongeren en mensen met een migratieachtergrond bereiken.

10.5 Doelen

- Inwoners kunnen meedoen aan de samenleving door elkaar laagdrempelig, toegankelijk, dichtbij huis te ontmoeten en deel te nemen aan activiteiten op het gebied van kunst/cultuur, bewegen/sport en recreatie/ontmoeting;
- Minder eenzaamheid onder inwoners;
- Meer vitaliteit bij inwoners;
- Meer sociale samenhang en leefbaarheid: omzien naar elkaar, mensen op elkaar kunnen terugvallen;
- Zelfredzame en weerbare inwoners die eigen regie ervaren en zelf keuzes kunnen maken (zelfregie) waardoor ze beter in staat zijn om met tegenslagen om te gaan, stress vermindert en het welbevinden bevordert;
- Oudere inwoners kunnen langer zelfstandig thuis blijven wonen met ondersteuningsmogelijkheden dichtbij huis, met eigen regie en een sociaal netwerk;
- Inwoners met een psychische kwetsbaarheid kunnen, eventueel met passende ambulante begeleiding, zelfstandig in de wijk wonen en leven, met eigen regie en een sociaal netwerk;
- Het kunnen doen van vrijwilligerswerk door meerdere inwoners, waarmee zij van onschatbare waarde zijn voor de samenleving én er zelf veel welbevinden uit kunnen halen;
- Meierijstad als inclusieve gemeente: meedoen!
- Kansengelijkheid door talentontwikkeling en participatie van kinderen;
- Vroegsignalering van zorgelijke problemen en ontwikkelingen bij kinderen.

10.6 Aanpak

- We stellen een visie sociale basis op;
- We stellen projectleider sociale basis aan;
- In elke kern of wijk ondersteunen we de bestaande inloopvoorzieningen;
- We zorgen voor meer ondersteuning van vrijwilligers in de buurt;
- We stimuleren initiatieven vanuit inwoners zelf;
- We continueren de twee wijkaanpakken;
- We verkennen de samenwerking van professionals in de buurt;
- We zetten de ontwikkeling van GGZ wijkgericht werken verder door;
- We stellen kinderwerkers aan voor kwetsbare kinderen 6-12 jaar.

11. Mantelzorg

11.1 Waarom een belangrijk thema?

De verwachting is dat inwoners met een ondersteuningsvraag, waaronder ouderen 65+, in toenemende mate verstoken zijn van informele en professionele ondersteuning, waardoor er niet alleen een groter maar ook een ander beroep op mantelzorgers ontstaat.

11.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

- De Gemeente Meierijstad:
  - Informatie & Advies via een nieuwsbrief en via Steunpunt Mantelzorg Meierijstad;
  - Verwijzing naar een aanbod van diverse bijeenkomsten, workshops en trainingen;
  - De mogelijkheid van een mantelzorgcompliment waarmee de gemeente Meierijstad de mantelzorgers jaarlijks wil bedanken voor al hun goede zorgen. Het mantelzorgcompliment bestaat uit cadeaubonnen met een totale waarde van € 60,-;
  - Samenwerking organiseren ten aanzien van mantelzorg met Initiatiefgroep mantelzorg Meierijstad, Senior-Rooi, ONS Welzijn, Welzijn de Meierij en Coöperatie Sociaal Werk, VU Brussel en werkgevers;

- Bieden van de mogelijkheid om (pre)mantelzorgwoningen te plaatsen.
- Steunpunt Mantelzorg Meierijstad Welzijn de Meierij (St.Oedenrode en Schijndel) en Steunpunt Mantelzorg Meierijstad ONS Welzijn (Veghel):
  - Bieden de mantelzorger een luisterend oor, ondersteuning en advies;
  - Organiseren lotgenotencontacten via Alzheimercafé, Café Brein, bijeenkomsten Aandacht voor verlies/Samen onderweg, bijeenkomsten Omgaan met dementie en Alzheimerkoor De Vergeet-Me-Nietjes;
  - Organiseren respijtzorg: inzetten van vrijwilligers voor bijvoorbeeld de vrijwillige oppasdienst of zoeken een maatje waardoor mantelzorgers worden ontlast;
  - Bieden contactmogelijkheden aan voor jonge mantelzorgers;
  - Bieden trainingen: 'De zorg de baas' om een balans zoeken in zorgen voor een ander en zorgen voor jezelf; 'Omgaan met Dementie' voor mantelzorgers die zorgen voor iemand met dementie.
- De gemeente Meierijstad bevordert in haar beleid mogelijkheden voor mantelzorgwonen in de vorm van pre-mantelzorgwoningen, bovenop de wettelijke mogelijkheden.

11.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Mantelzorg kan iedereen overkomen en is niet leeftijdsgebonden. Onderlinge verschillen, leeftijden en achtergronden tussen mantelzorgers in Meierijstad variëren door verschillende woon/zorg situaties. Bij de mantelzorgsteunpunten in Meierijstad zijn al 1500 mantelzorgers bekend. De GGD-monitor laat zien dat 19% van de volwassen inwoners mantelzorg verleent en 5% van de mantelzorgers zwaar belast is. De overbelasting wordt vooral aangegeven door de doelgroep 65+. Gemiddeld verlenen zij 15 uren mantelzorg per week. Vrouwen zijn het sterkst vertegenwoordigd in de groep mantelzorgers.

11.4 Doelgroepen

- De groep mantelzorgers in het algemeen: een mantelzorger is iemand die minimaal 8 uur per week gedurende minimaal 3 maanden iemand verzorgt of ondersteunt omdat hij of zij chronisch ziek is, een psychische aandoening of handicap heeft;
- Jonge mantelzorgers (12-24 jaar);
- Werkende mantelzorgers;
- De grootste winst is te behalen bij de doelgroep 65+ omdat zij aangeven overbelast te zijn.

11.5 Doelen

- Inzicht in de behoeften en wensen van mantelzorgers in Meierijstad: wat hebben zij nodig om hun werkzaamheden voor de zorgbehoevende goed te kunnen doen?
- Een toekomstbestendige mantelzorg: duurzame, volhoudbare mantelzorg, gericht op een goede, of betere kwaliteit van leven en op welzijn van mantelzorgers. Daarbij is het uitgangspunt dat de goede kwaliteit van leven van mantelzorgers ook ten goede komt aan de zorgbehoevende;
- Meer eigen regie over het dagelijks functioneren bij mantelzorgers en met een grotere draagkracht en een lagere draaglast zonder overbelasting;
- Een omgeving/cultuur die de voorwaarden creëert voor het doen van volhoudbare mantelzorg.

11.6 Aanpak

- We continueren ons ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers;
- We voeren een wetenschappelijk onderzoek uit onder mantelzorgers;
- We bedden mantelzorgondersteuning in fysieke nabijheid van een ondersteunend netwerk in;
- We stimuleren werkgevers om voorwaarden voor hun medewerkers te creëren voor het doen van mantelzorg;
- We oriënteren ons op passende vormen van respijtzorg;
- We willen jonge mantelzorgers zo vroeg mogelijk signaleren.

12. Eén tegen eenzaamheid

12.1 Waarom een belangrijk thema?

Iedereen kan te maken krijgen met eenzaamheid. De oorzaak kan liggen in life-events zoals scheiding, overlijden/rouw of het verlies van een baan. Het gevoel van 'erbij horen' en 'ertoe doen' is voor ieder mens een basisbehoefte. Eenzaamheid is niet alleen een naar gevoel. Het is ook lastig om er over te praten. Het leidt tot gezondheidsrisico's en minder meedoen in de samenleving. Het percentage mensen dat zich eenzaam voelt steeg in de afgelopen jaren in Nederland van 43% (2016) naar 47% (2020). Onder jongeren stijgt dit percentage nog harder: van 39% naar 46%. Daarom is het zo belangrijk dat we ons blijven inzetten voor alle mensen die zich eenzaam voelen.

12.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

Landelijk actieprogramma Eén tegen eenzaamheid

Meierijstad doet mee aan het landelijk actieprogramma, waar we de laatste jaren al vele stappen in gezet hebben.

Coalitie 'Omzien naar Elkaar'

In Meierijstad hebben we al een coalitie eenzaamheid, hoewel we spreken van de coalitie 'Omzien naar Elkaar'. Het is een netwerksamenwerking van de volgende partijen: ONS Welzijn, Welzijn de Meerij, GGD, Seniorenraad, KBO, Join Us, Pieter Brueghelhuis, gemeente Meierijstad, Brabantzorg en Buurtzorg. Dit netwerk gebruiken we om elkaar te inspireren, ervaringen te delen en activiteiten bij elkaar te promoten. We zijn eind 2022 begonnen om dit onderwerp nog verder op de kaart te zetten via twee 'aanjagers'.

Een groot pallet aan activiteiten om naar elkaar om te zien

De gemeente Meierijstad zet via partners veel interventies en activiteiten in gericht op de aanpak van eenzaamheid. Bijvoorbeeld inloopsprekuren, beeldbellen en ontmoetingsactiviteiten als gezamenlijk koken, schilderen, sporten en gamen. De verwachte impact van de meeste interventies is groot²⁰. Welzijnswerkers, buurtadviseurs, vitaliteitscoaches, buurtsportcoaches en vrijwilligersorganisaties zijn laagdrempelig actief in alle buurten. Er zijn tientallen wijk- en gemeenschapshuizen in Meierijstad voor ontmoetingsactiviteiten die goed zijn voor 230 laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten. Met name in de kleine kernen zijn enorm veel initiatieven en activiteiten. Die zijn goed tegen de eenzaamheid.

12.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

In de gemeente Meierijstad ervaren minder mensen eenzaamheid ten opzichte van de GGD-regio Hart voor Brabant en het landelijk gemiddelde. Inzoomend op de wijken in Meierijstad, komt de meeste eenzaamheid voor in: Schijndel-West, Schijndel-Oost, Veghel-Oost en Veghel-West 2. Uit wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat de volgende doelgroepen een verhoogde kans op eenzaamheid hebben: mensen met een migratieachtergrond, jongeren, senioren, alleenstaanden en mensen met een lage SES.

In de meest recente GGD Monitor Volwassenen (2022) blijkt er iets meer eenzaamheid te zijn onder 18-64-jarigen in Schijndel-West (50%) en in Veghel-West 2 (56%) in vergelijking met Meierijstad (43%). In Veghel-West 2 is ook de meeste emotionele eenzaamheid (41% t.o.v. Meierijstad 28%). In de meest recente GGD Monitor Ouderen (2022) blijkt er iets meer eenzaamheid te zijn onder 65+ in de kernen Nijnsel/Boskant/Olland (48%) en Schijndel-Oost/Wijbosch (48%) in Schijndel-West (50%) en in Veghel-West 2 (56%).

In de Leefbaarheidsmonitor (2022) zijn kernen en wijken met een lage score op 'Verbondenheid' Nijnsel, Bloemenwijk Schijndel, en Veghel-Zuid.

Uit de GGD Monitor VO2021 blijkt dat er ook jongeren (2VO en 4VO) zijn die met eenzaamheid kampen:

- 9% voelde zich vaak tot altijd eenzaam in afgelopen jaar;
- 6% voelde zich vaak tot altijd eenzaam in afgelopen maand.

²⁰ Bron: Rekenkameronderzoek (2022) Eenzaamheid Meierijstad.
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

Heel veel jongvolwassenen 16-24 in de regio blijken eenzaam te zijn, namelijk 63%²¹.

12.4 Doelgroepen

- Alle inwoners;
- In het bijzonder ouderen en andere groepen met een verhoogde kans op eenzaamheid: inwoners met een migratieachtergrond, jongeren, senioren, alleenstaanden en mensen met een lage SES;
- Inwoners van 30-60 jaar.

12.5 Doelen

- Minder eenzaamheid onder inwoners;
- Meer bewustwording in de samenleving over eenzaamheid;
- Beter signaleren van eenzaamheid;
- Inwoners zien meer naar elkaar om.

12.6 Aanpak

- We verbeteren de signalering van eenzaamheid middels workshops;
- We blijven via de coalitie “Omzien naar Elkaar” meedoen met het landelijk actieprogramma met activiteiten om eenzaamheid te verminderen;
- We zetten ons in om meer inwoners te bereiken;
- We werken meer samen met het ruimtelijk domein;
- We onderzoeken digitale mogelijkheden voor het behouden van een sociaal leven;
- We onderzoeken hoe we beter kunnen evalueren en monitoren;
- We gaan verder met de aanjagers ‘Omzien naar elkaar’.

13. Welzijn op Recept

13.1 Waarom een belangrijk thema?

Klachten als vermoeidheid, pijn in de nek, maar ook stress, angst en somberheid hebben lang niet altijd een medische oorzaak. Vaak spelen onderliggende sociaal maatschappelijke problemen een rol, zoals overlijden van een partner, verlies van werk, eenzaamheid etc. Het is dan belangrijk dat zorg en welzijn nauw met elkaar samenwerken om samen de juiste zorg te kunnen leveren. Via Welzijn op Recept worden patiënten verwezen naar de welzijnscoach.

13.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

Welzijn op Recept loopt al sinds 2020 in Meierijstad. Sinds eind 2022 heeft dit project een boost gekregen. Dat betekent dat betrokkenen ook deel kunnen uitmaken van een zogenaamde leergemeenschap en we een projectleider hebben via Regionaal Ondersteuningsstructuur (ROS) Robuust.

Welzijn op Recept heeft veel raakvlakken met eenzaamheid, sociale basis en mentale klachten. Bij Welzijn op Recept worden vooral patiënten vanuit een Huisartsenpraktijk doorverwezen naar welzijnscoach met de volgende vragen/klachten:

- Eenzaamheid;
- Medisch onverklaarbare klachten;
- Rouw;
- Somberheid;
- Zingevingproblemen.

Op dit moment zijn er drie huisartsenpraktijken in Meierijstad met Welzijn op Recept aan de slag. Die praktijken zijn jaren geleden geselecteerd op basis van motivatie om hiermee aan de slag te gaan. Het was de bedoeling om het aantal praktijken voor dit project gelijk te houden, dus drie. Mochten we het programma gaan verbreden naar een volgende huisartsenpraktijk kunnen we die gericht selecteren op basis van wijken waar veel psychische ongezondheid ervaren wordt.

Aantal verwijzingen in Meierijstad

Afgesproken in maatschappelijke opdracht aan de welzijnspartijen om drie verwijzingen per week te realiseren, dus is het totaal per kwartaal 39. Er waren 20 verwijzingen in Q2 2023.

---

²¹ Voor de eenzaamheid in de leeftijdscategorie 16 tot 25 jaar zijn alleen regionale cijfers bekend.
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

13.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

Ervaren gezondheid²²

- 65+; wijken waar 'ervaren gezondheid' het minste is (en dus meeste gezondheidswinst te boeken): Schijndel-Centrum (53%), Schijndel-West (55%);
- 18-64 jaar: wijken waar 'ervaren gezondheid' het minste wordt ervaren (en dus meeste gezondheidswinst te boeken): Schijndel-West (65%) en Veghel-West 2 (66%).

Psychische klachten

- 65+ heeft chronische psychische klachten: in de kernen Nijnsel-Boskant-Olland (33%);
- 18-64 jaar heeft chronische psychische klachten: Schijndel-West (44%) en Veghel-Oost 1 (40%) en Veghel-West 1 (39%).

Psychische gezondheid

- Psychische gezondheid 18-64 jaar: Schijndel-West (27%) heeft psychische klachten;
- Psychische gezondheid 18-64 jaar: Veghel-West 2 (18%) heeft hoog risico op angststoornis of depressie;
- Psychische gezondheid 65+: Schijndel-Centrum (19%) heeft psychische klachten;
- Psychische gezondheid 65+: Veghel-oost 1 en Schijndel-Centrum allebei 6% hebben hoog risico op een angststoornis of depressie.

Hier komt naar voren dat in de wijken Schijndel-Centrum, Schijndel-West, Veghel-West 2 en Veghel-Oost 1 de meeste winst te boeken is. Uit cijfers komt naar voren dat bij de doelgroep 18-64 jaar de meeste winst te behalen valt.

13.4 Doelgroepen

- Inwoners die met psychosociale klachten waarvoor geen medische of psychologische behandeling noodzakelijk is, klem zitten in het medische domein;
- Oudere inwoners: anno 2023 krijgen vooral 70+-ers een *Welzijn op Recept* uitgeschreven bij de huisartsen;
- Inwoners van 30-60-jaar: de insteek is de doelgroep hiermee te verbreden. Ook bij aanpak eenzaamheid is dat de doelgroep om meer op te focussen.

13.5 Doelen

- Verschuiving van ondersteuning aan inwoners met psychosociale klachten van huisarts naar welzijnscoach;
- Lager zorggebruik in de eerstelijnszorg; minder druk bij huisartsen;
- Hoger welbevinden van patiënten met psychosociale problematiek met een toename van ervaren eigen kracht, zelfvertrouwen, zelfredzaamheid en sociale contacten.

13.6 Aanpak

- We voeren Welzijn op recept uit vanuit de drie huisartsenpraktijken waar we al zitten;
- We breiden het aantal huisartsenpraktijken uit met Welzijn op recept;
- We monitoren de voortgang;
- We verbreden de doelgroep naar jongvolwassen inwoners en inwoners met een migratieachtergrond;
- We werken breed samen.

---

²² De bron van al deze cijfers: GGD-Brabantscan 2022

14. Versterking kennis-en adviesfunctie GGD

14.1 Waarom een belangrijk thema?

Het goed vormgeven van preventiebeleid is complex, vraagt deskundigheid en vergt een goede samenwerking tussen veel verschillende organisaties die werkzaam zijn in verschillende beleidsdomeinen, zoals de Wet maatschappelijk ondersteuning, de Zorgverzekeringswet en Jeugdwet. De GGD heeft als lokale en regionale kennispartner en adviseur veel te bieden op het gebied van gezondheidsbeleid. De GGD is verantwoordelijk voor de publieke gezondheidszorg en heeft brede beleidsmatige en uitvoerende expertise in het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van de inwoners in elke regio.

14.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

De GGD Hart voor Brabant (GGD HvB) is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) van gemeenten in Brabant-Noord en Midden-Brabant en voert via een basispakket voor de gemeente Meierijstad wettelijke taken uit in de publieke gezondheid en uit de gemeenschappelijke regeling GGD.

Wet publieke gezondheid	Gemeenschappelijke regeling GGD
▪ Psychosociale hulp bij rampen Gemeenten ▪ Infectieziektebestrijding ▪ Medische milieukundige zorg ▪ Technische hygiënezorg ▪ Preventieprogramma's ▪ Ouderengezondheidszorg ▪ Analyse van en inzicht in de gezondheid ▪ Adviezen over besluiten met gevolgen voor de gezondheid	▪ Jeugdgezondheidszorg ▪ Inzet jeugdgezondheidszorg in het netwerk ▪ Ziekteverzuimbegeleiding ▪ Lijkschouwen ▪ Toezicht kinderopvang ▪ Openbare geestelijke gezondheidszorg

In Meierijstad voert de GGD ook aanvullende (plus)taken uit:

- Kansrijke start;
- Kind naar gezonder gewicht;
- Nu niet zwanger;
- Trainingen bij het CJG.

14.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

De GGD Hart voor Brabant publiceert periodiek gegevens over gezondheid, gezondheidsbeleving, gezondheidsverschillen, leefomgeving en nog veel met betrekking tot jeugd, jongvolwassenen en volwassenen.

14.4 Doelgroep

Directe doelgroep: gemeente Meierijstad (bestuur en medewerkers);
Uiteindelijke doelgroep: alle inwoners van Meierijstad.

14.5 Doelen

- Inzicht krijgen in de gezondheidssituatie gemeentebreed, in wijken en (leeftijds)groepen;
- Beter gezondheidsbeleid door gebruikmaking van landelijke kennis en lokale kennis. Die kennis komt tot stand door samenwerking en voortdurende kennisuitwisseling. Die kennisuitwisseling en kennisontwikkeling vindt plaats tussen gemeenten, tussen GGD-en, tussen domeinen en tussen landelijke partijen en lokale partijen.

14.6 Aanpak

- We bevorderen de kennis- en adviesfunctie van de GGD Hart voor Brabant;
- We geven de GGD opdracht voor kennisoverdracht en advisering ten aanzien van het fysieke domein;
- We geven de GGD opdracht voor dataverzameling en -verspreiding.

15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

15.1 Waarom een belangrijk thema?

Gezondheidsbevordering wordt steeds meer met verschillende domeinen en partijen georganiseerd. Een goed en preventief gezondheidsbeleid vraagt om een integrale benadering en domeinoverstijgende samenwerking met een samenhang van activiteiten van gemeenten, regio's, zorgverzekeraars, rijksoverheid en vele anderen. Daarom is samenwerking in preventie en gezondheidsbevordering niet alleen op lokale schaal, maar ook op regionale schaal belangrijk. Samenwerking met andere gemeenten, zorgverzekeraars, zorgaanbieders en cliëntenorganisaties is ingewikkeld en komt niet altijd vanzelfsprekend tot stand. Er is nog te vaak sprake van versnipperde en tijdelijke initiatieven en financiering. Ook in Brabant is het regionale kennisaanbod versnipperd en daardoor niet altijd goed toegankelijk. Voor het versterken van de regionale kennisinfrastructuur is het noodzakelijk dat de bestaande kennispartijen hun aanbod voor gemeenten toegankelijker maken en onderling beter afstemmen met regionale samenwerkingsafspraken tussen gemeenten en zorgpartijen. Dit gebeurt hoofdzakelijk in het kader van IZA.

15.2 Wat doen we nu al in Meierijstad?

De gemeente Meierijstad participeert in de regio Noordoost Brabant. RNOB is een samenwerking van en door de 11 gemeenten en 2 waterschappen in de regio Noordoost-Brabant. Gezamenlijk pakken we de maatschappelijke en economische uitdagingen op die we alleen door samenwerking voor elkaar krijgen. De RNOB investeert veel in het programma kwaliteit van lucht, water en bodem als fundament voor een fijn en gezond woon- en (ver)blijfklimaat.

Ook participeert de gemeente Meierijstad in Regio Deal Noordoost Brabant waarbij rijk, provincie en regio samen meer dan 40 miljoen euro extra investeren in een gezonde en duurzame toekomst van de regio Noordoost Brabant met leefbaarheid en welvaart. De projectinvestering gaat om € 450.000 voor een lesprogramma met de nadruk op belevingsonderwijs.

Jaarlijks begroot de regionale samenwerking structureel € 50.000 voor Voedsel & Gezondheid. Dit wordt vermeerderd in samenwerkingsverbanden met genoemde partijen, maar ook met bedrijfsleven of stichtingen. Het betreft onder andere de Gezonde Smikkelweken op BSO-locaties (zo'n 55 in Noordoost Brabant, zomer 2023). Voor de doorontwikkeling in 2024 hiervan wordt nagegaan hoe basisscholen in SES-wijken adequaat kunnen deelnemen. Twee programmalijnen betreffen voedselvaardigheid en voedselverspilling en dat heeft veel raakvlakken met het GALA-thema 6: Aanpak overgewicht en obesitas.

Tenslotte wordt er regionaal samengewerkt op het terrein van jeugdzorg, Wmo en maatschappelijke zorg.

15.3 Cijfers algemeen, groepen en wijken

- Er is een regiobeeld Noordoost Brabant 2023 opgesteld (1 juli 2023). Dit geeft inzicht in het aanbod van gezondheidsbevordering, zorg, welzijn en ondersteuning in de regio.

15.4 Doelgroep

- Alle inwoners van de regio.

15.5 Doelen

- Inwoners gezond en vitaal houden door meer samenhang en verbinding tussen de verscheidenheid aan programma's en partijen op het gebied van gezondheidsbevordering en preventie (domeinoverstijgende inzet, regionale samenwerking (Zvw, Wmo, Jeugdwet en Wpg);
- Een stevige gezamenlijke regionale werkstructuur per 1-1-2025 om de inzet op preventie en gezondheidsbevordering op regionale schaal te organiseren: de regionale preventie-infrastructuur;
- Op 1 januari 2024 in de Regio Noordoost-Brabant en Bommelerwaard (RNOBB) starten met de inrichting van de vijf ketenaanpakken.

15.6 Aanpak

- We maken samen met de andere 11 gemeenten van de Regio Noordoost-Brabant en Bommelerwaard (RNOBB) een IZA-regioplan en dragen bij aan de intensivering van de regionale samenwerking;
- We monitoren de uitvoering van de regioplannen;
- We bevorderen samen met andere regiogemeenten een Brabants netwerk van de drie GGD-en én kennispartijen.

DEEL C – Goed onderbouwd aan de slag

1. Draagvlak

Bestaand draagvlak

Dit plan van aanpak is in samenwerking met velen tot stand gekomen. In de meeste GALA-onderdelen zijn in de afgelopen jaren al goede stappen gezet en is daarbij ook afstemming geweest met gebruikers (inwoners), vrijwilligers en professionals.

Inzicht in de behoeften van inwoners worden structureel en breed verkregen door:

- GGD-monitoren (ten aanzien van volwassenen, kinderen, middelbare scholieren en ouderen 65+);
- De Leefbaarheidsmonitor;
- Cliëntvervalsingsonderzoeken op basis van de Jeugdwet en de Wmo;
- Regelmatige gevraagde en ongevraagde advisering door de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) Meierijstad. De ASD is een onafhankelijk adviesorgaan voor de gemeente voor het gemeentelijk sociaal beleid en maakt gebruik van signalen en ervaringen van inwoners;
- Inzichten van vier buurtadviseurs;
- Kerngroep Sportakkoord (met vertegenwoordigers van Sportraad, Onderwijs, Kinderopvang GGD, Welzijnsorganisaties die goed weten wat er onder inwoners leeft).

Daarnaast zijn er ook meer incidentele contacten geweest met inwoners, bijvoorbeeld een vitaliteitsscan met medewerking van veel betrokkenen ten behoeve van het doorontwikkelen van inloop- en ontmoetingspunten in de sociale basis. Of inwonerspanels en reflectiegroepen ten aanzien van specifieke thema's.

Voor het geheel van onderwerpen is er op 13 jul 2023 een brainstormbijeenkomst met vertegenwoordigers van vrijwilligers- en professionele organisaties geweest om prioriteiten ten aanzien van het gezondheidsbeleid te formuleren. Een dergelijke bijeenkomst was er in mei ook al geweest met beleidsmedewerkers, actief op de verschillende onderdelen.

Ambities interne brainstorm 22 mei 2023	Ambities externe brainstorm 13 juli 2023
Meer ontmoeting / omzien naar elkaar / sociaal netwerk	Wijken en buurten waar men naar elkaar omziet
Een betere mentale gezondheid bij jongeren	Mentale gezondheid jongeren
Meer inzetten op gezondheidswinst bij mensen in kwetsbare situaties	
Een groene omgeving om te bewegen, te recreëren, te spelen en te ontmoeten	Een gezonde fysieke omgeving
Een goede start voor alle kinderen in hun eerste 1000 levensdagen	Een gezonde kansrijke start voor jonge kinderen in kwetsbare situaties
	Verminderen van alcohol- en drugsgebruik

Deze prioriteiten zijn verwerkt in dit Plan van Aanpak (zie § 3.1: de zeven belangrijkste opgaven).

Draagvlak om aan te werken

Bij sommige GALA-onderdelen willen we, voordat we gerichte interventies inzetten, nog beter én op tijd in kaart brengen wat de behoeften zijn van inwoners, bijvoorbeeld bij het onderdeel Mantelzorg en het onderdeel Mentale gezondheid bij mensen met een migratieachtergrond. Een goed ingericht participatieproces met actieve betrokkenheid van belanghebbenden draagt bij aan eigenaarschap en is daarmee vele malen effectiever dan proberen iets te veranderen op basis van rationele kennis. Daarom sluiten we aan bij co-creatiesessies in wijken en buurten en proberen we een antwoord te krijgen op de vraag hoe we de inwoners in een buurt meer vitaal krijgen door middel van de kracht van sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl.

Zo kunnen activiteiten gericht en effectiever aangeboden worden en ontstaat er ook meer draagvlak. We toetsen periodiek of de aanpak aansluit bij de behoeften of dat aanpassing gewenst is. Inwonersparticipatie realiseren we onder andere via de Adviesraad Sociaal Domein (ASD).

Communicatie en bekendheid

Het is de bedoeling dat alle inwoners goed geïnformeerd zijn en daardoor mee kunnen doen met activiteiten die goed zijn voor de gezondheid. Dat zullen we doen bij het nader uitwerken en implementeren van het plan van aanpak. Elk uitvoeringsplan (GALA-onderdelen 1 tot en met 13) krijgt een communicatieparagraaf.

2. Samenhang en samenwerken

De verschillende GALA-onderdelen werken sterk op elkaar in, werken ook aan dezelfde doelen. Zie bijlage 1 voor een overzicht van de mate waarin al onze diverse GALA-gezondheidsactiviteiten gaan bijdragen aan de GALA-doelen, de doelen van het Sportakkoord II en de doelen van het addendum Brede Regeling Combinatiefuncties.

Hieronder geven we (niet uitputtend) voorbeelden hoe de GALA-onderdelen elkaar versterken.

	Sport en cultuur	Gezondheidsachterstanden	Kansrijke start	Mentale gezondheid	Voeding en gewicht	Valpreventie	Leefomgeving	Jeugd & alcohol- OKO	Sociale Basis	Mantelzorg	Eenzaamheid	Welzijn op Recept
1 & 2 Sport en cultuur												
3. Gezondheidsachterstanden	1											
4. Kansrijke start	2	3										
5. Mentale gezondheid	4	5	6									
6. Voeding en gewicht	7	8	9	10								
7. Valpreventie	11	12	13	14	15							
8. Leefomgeving	16	17	18	19	20	21						
9. Jeugd & alcohol – OKO	22	23	24	25	26	27	28					
10. Sociale Basis	29	30	31	32	33	34	35	36				
11. Mantelzorg	37	38	39	40	41	42	43	44	45			
12. Eenzaamheid	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55		
13. Welzijn op Recept	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	

- 1= Met tegengaan van armoede (jeugdsportfonds) is meer sporten mogelijk
3= Door Kansrijke start gaan we gezondheidsverschillen tegen: kansen vergroten door ongelijke behandeling
4= Bewegen, sporten en cultuur dragen bij aan het mentale welbevinden, o.a. inwoners met dementie
5= Gezondheidsachterstanden bij inwoners met een migratieachtergrond betreffen onder andere mentale problematiek
7= Bewegen bevordert een gezond gewicht
8= Belevingsonderwijs op het gebied van gezonde voeding op scholen met relatief veel kinderen uit gezinnen met een lage SES
9= Gezonde voeding begint al bij hele jonge kinderen. Bieden van workshop gezond eten voor aanstaande ouders
10= Inloop- en ontmoetingsplekken zijn een goede plek om beweeg- en cultuuractiviteiten aan te bieden
11= Met sporten, met name walking sports blijven mensen leniger en vallen ze minder
15= Door goede voeding, sterke spieren, minder vallen
16= In de wijken beweegfaciliteiten maken, sportveldjes, wandelpaden, fietsroutes, speeluitdagingen, sporttoestellen
17= In oude wijken met relatief meer mensen met een laag inkomen investeren opknappen wijk, woningverbetering, isolatieprojecten en meer groen
19= Een groene omgeving met biodiversiteit is goed voor de mentale gezondheid.
20= Voorlichtingsprojecten over gezonde voeding in samenwerking met agrarische ondernemingen. Beweeg en sportplekken zijn belangrijk voor inwoners met overgewicht
21= Door toegankelijke stoepen, minder vallen. Passende woningbouw
22= Het doen van activiteiten, sport, spel en cultuurparticipatie maakt het gebruik van alcohol minder aantrekkelijk
25= Het gezond leven zonder (veel alcohol) geeft uiteindelijk meer welbevinden
29= Een gezonde wijkaanpak met bewoners bevordert beweeg- en cultuuractiviteiten
30= Als mensen in kwetsbare situaties mensen ontmoeten wordt gezondheid beter (mentaal beter, informatie en advies, steun)
35= Zelfbeheer voor inwoners van stukken groen in de buurt bevordert de groene omgeving, sociale samenhang en beweging
43= De gemeente heeft vanuit het ruimtelijk domein mogelijkheden voor pre-mantelzorgwoningen vergroot.
45= Mantelzorgers behoren tot de sociale basis, een essentiële steunpilaar in de directe leefomgeving waardoor mensen tot hun recht komen
46= Door te sporten en cultuur te beoefenen ontmoeten mensen anderen en dat gaat eenzaamheid tegen
42= Voorlichten van mantelzorgers bij het opsporen en ondersteunen van ouderen met een verhoogd valrisico
49= Met mantelzorgondersteuning blijven jonge mantelzorger mentaal gezond
50= Met eetgroepen in de buurt zowel ontmoeting als gezonde voeding
52= Leefomgeving zo inrichten dat er meer kans is op spontane ontmoetingen (bankjes en picknicktafels). Ook een wijkaanpak waarin inwoners samen groen beheren
54= Met meer ontmoetingspunten en inclusieactiviteiten en een Gezonde Wijkaanpak minder eenzaamheid

55= Met mantelzorgondersteuning voorkomen we dat mantelzorgers geïsoleerd raken en weg van hun sociale netwerk
56= Vanuit Welzijn op Recept kan er verwezen worden naar een sportcoach of een cultuurcoach
57= Welzijn op Recept lijkt vooral veel gezondheidswinst te boeken bij inwoners in een kwetsbare situatie
59= Door tijdige verwijzing van klachten naar welzijnscoach in plaats van huisarts wordt mentale gezondheid beter
66= Welzijn op Recept kan het doen van activiteiten bevorderen en daarmee zorgen voor het ontmoeten van andere inwoners

Om integraal te kunnen werken aan de gezondheidsambities hebben we alle lokale en regionale partners hard nodig. We gebruiken daartoe bestaande samenwerkingsstructuren en zullen ook bredere bijeenkomsten organiseren om inspanningen op elkaar af te stemmen.

3. Inzicht

We willen de activiteiten die we ondernemen baseren op goed onderbouwde inzichten:

- Wetenschappelijke kennis;
- Goede ervaringen (landelijk, regionaal, lokaal);
- Periodiek verzamelde cijfers (GGD, Leefbaarheidsmonitor);
- Monitorgegevens van partners /maatschappelijke organisaties;
- Gegevens zoals van Veiligheid.nl, het Trimbos-instituut, het regiobeeld van IZA, Ziekenhuisgegevens met betrekking tot valpreventie;
- Specifieke monitoring van de GALA-onderdelen.

We nemen deel aan de landelijke monitorings- en evaluatie-instrumenten die door de minister ter beschikking worden gesteld. De monitoring heeft betrekking op gezondheidsresultaten, op de inzet van gemeenten en op de besteding van financiële middelen.

We willen de voornemens in dit plan jaarlijks monitoren en evalueren, zodat ieder jaar inzicht ontstaat in de (tussentijdse) resultaten en zo nodig kan worden bijgestuurd. De wijze van monitoren zullen we in de verschillende GALA-uitvoeringsplannen (GALA-onderdelen 1 tot en met 13) nader uitwerken. In dit Plan van Aanpak zijn hiertoe al aanzetten gegeven bij de volgende onderdelen:

- 4. Kansrijke Start;
- 6. Aanpak overgewicht en obesitas;
- 7. Valpreventie;
- 12. Een tegen Eenzaamheid;
- 13. Welzijn op Recept.

Kwantitatieve kennis vullen we aan met de perspectieven en ervaringen van onze lokale professionals, vrijwilligers en inwoners. Monitoring is een combinatie van 'tellen en vertellen'; we halen zowel kwantitatieve data op als ervaringsverhalen.

De monitoringgegevens gebruiken we om:

- De activiteiten gericht en effectief in te zetten;
- Te leren van de ervaringen om van daaruit de aanpak bij te kunnen stellen;
- Te verantwoorden (binnen de gemeente en voor de subsidieverstrekker²³).

4. Coördinatie en planning

Voor een integrale samenwerking én uitvoering heeft de gemeente de regierol. We stellen vanaf 2024 een GALA-IZA-coördinator aan die voorwaarden gaat scheppen om op een goede manier te werken aan draagvlak voor de activiteiten, aan samenhang tussen de activiteiten (integraal werken) en aan het verkrijgen van inzichten.

We maken met elkaar voor elk GALA-onderdeel 1 tot en met 13 een Uitvoeringsplan 2024-2026 waarin we opnemen:

- a. Nader uitvragen en expliciteren van de behoeften van inwoners, met name de doelgroepen op wie het GALA-onderdeel betrekking heeft. Dat doen we soms rechtstreeks en soms indirect via de professionals en vrijwilligers van de partnerorganisaties die aan het GALA-onderdeel meewerken;
- b. Nader uitwerken van de aanpak conform de ingrediënten in het onderhavige plan van aanpak: de interventies, de activiteiten, de maatregelen, de organisaties die het uitvoeren;

²³ We verstrekken jaarlijks uiterlijk op 15 juli van het jaar volgend op de verlening van de uitkering de verantwoordingsinformatie over de daadwerkelijk gemaakte kosten overeenkomstig het bepaalde in artikel 27 van het Besluit financiële verhouding 2001.2
PLAN VAN AANPAK GALA 2024-2026 – MEIERIJSTAD

- c. Een communicatieparagraaf: hoe gaan we per GALA-onderdeel communiceren met de doelgroepen die het betreft én met de partnerorganisaties? Met welke partijen wordt op welke wijze samengewerkt en hoe deze samenwerking is vormgegeven?
- d. Nadere ontwikkeling van een monitorwerkwijze met het opstellen van concrete indicatoren waarmee we gezondheidsresultaten kunnen meten:
  - o Wat willen we wanneer bereikt hebben?
  - o Wanneer zijn we tevreden met de verschillende resultaten?
- e. Een meerjarenbegroting.

Concrete taken zijn voor de GALA-IZA-coördinator zijn:

- Het toezien op en bevorderen van de uitvoering van het Plan van Aanpak en bijbehorende onderdelen waarvoor een uitkering is verleend:
  - o Worden uitvoeringsplannen tijdig opgesteld?
  - o Lopen de activiteiten zoals gepland?
  - o Lopen de activiteiten conform de landelijke bestuurlijke GALA-afspraken?
- Het aanjagen van verbindingen en synergie tussen de GALA-onderdelen en in het algemeen tussen het zorgdomein, het sociaal domein en het ruimtelijk domein;
- Het toezien op de verbinding van de uitvoering van GALA (lokaal aangestuurd) en IZA (regionaal aangestuurd). Het GALA-plan en het IZA-regioplan moeten elkaar aanvullen;
- Het organiseren van een tweejaarlijkse netwerkbijeenkomst 'GALA' ten behoeve van informatie-uitwisseling, inspiratie en bevorderen van korte lijnen (elkaar weten te vinden);
- Het inzetten van de expertise van communicatiemedewerkers om de GALA-activiteiten gericht en effectief onder de aandacht te brengen van inwoners;
- Het bevorderen van monitoren van de onderdelen van het plan van aanpak en het gemeentebestuur informeren over de resultaten daarvan;
- Het toezien op de uitgaven zoals gepland en het coördineren en het adviseren over eventuele wijzigingsvoorstellen;
- Het verantwoorden van de uitgaven intern en bij het ministerie als financier van de GALA-middelen;
- In regionaal verband meewerken aan de samenhang en verbinding tussen de verscheidenheid aan programma's en partijen op het gebied van gezondheidsbevordering en preventie. Het betreft domeinoverstijgende inzet en regionale samenwerking (Zvw, Wmo, Jeugdwet en Wpg).

Bijlage 1. Gezamenlijke doelen

15 GEZONDHEIDSTHEMA'S GALA	1. Lokaal sportakkoord	2. BRC-combinatiefuncties	3. Terugdringen gezondheidsachterstand	4. Kansrijke Start	5. Mentale gezondheid	6. Aanpak overgewicht en obesitas	7. Valpreventie	8. Leefomgeving	9. Opgroeien en vroegsignalering alcoh.probl	10. Versterken sociale basis	11. Mantelzorg	12. Een tegen eenzaamheid	13. Welzijn op recept	14. Kennis en adviesfunctie GGD	15. Coördinatiekosten regionale aanpak
DOELEN															
Doelen Gezond en Actief Leven Akkoord															
1. Terugdringen gezondheidsachterstanden															
2. Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten															
3. Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis															
4. Een gezonde leefstijl															
5. Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid															
6. Vitaal ouder worden															
7. Domeinoverstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur															
Doelen Hoofdpijnen Sportakkoord II															
▪ Inclusie en diversiteit in de sport vergroten															
▪ Sociaal veilige sport creëren															
▪ Vitale sportaanbieders: vergroten van de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van het sportaanbod															
▪ Vaardig in bewegen: een leven lang sporten en bewegen voor ieder kind en iedere jongere															
▪ Ruimte voor sport en bewegen: een toekomstbestendige sportinfrastructuur															
▪ Maatschappelijke waarde van topsport optimaliseren															
Doelen addendum Brede Regeling Combinatiefuncties															
1. Meer kinderen, jongeren en volwassenen die sporten, bewegen en meedoen aan cultuur (ook kwetsbare groepen en mensen die achterblijven in sport-, beweeg- en cultuurodeelname)															
2. Sterke aanbieders in sport, bewegen en cultuur waarbij kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid geregeld is															
3. Een sterke verbinding tussen sport, bewegen en cultuur met andere domeinen en programma's (onderwijs, gezondheid, zorg, welzijn en sociale zaken/armoede & schulden)															

 De uitvoering van dit onderdeel draagt zeer bij aan dit doel

 De uitvoering van dit onderdeel draagt bij aan dit doel

 De uitvoering van dit onderdeel draagt een beetje bij aan dit doel

 De uitvoering van dit onderdeel draagt niet bij aan dit doel

Bijlage 2. Nadere uitwerking Plan van Aanpak

1. Sportakkoord

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We zorgen voor een breed, aantrekkelijk en goed aanbod sportaccommodaties en sporttoestellen	- Faciliteren en stimuleren van sporten en bewegen door voldoende, kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen te behouden en (door) te ontwikkelen. Dit geldt zowel voor buitensport- en binnensportaccommodaties, zwembaden als voor de openbare ruimte die uitnodigt om te gaan bewegen. - Uitbreiden van het aantal sporttoestellen in de openbare ruimte om zo nog meer sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte te realiseren. Steeds meer mensen sporten namelijk op ongeorganiseerde basis, zowel binnen als in de buitenlucht.
We werken aan een breed, aantrekkelijk en goed aanbod sport- en beweegactiviteiten	- Aanbieden van nieuwe, vraaggerichte sport-, en beweegtrajecten voor de groep jongeren in de leeftijd van 13-18 jaar. - Ontwikkelen van een laagdrempelige toegang tot val-preventie-aanbod voor ouderen waarbij een link wordt gelegd met het GALA-thema Valpreventie. - Aanbod bewegen voor inwoners met dementie. Inwoners die kampen met de chronische ziekte dementie op een laagdrempelige manier brengen we met elkaar in contact te brengen via beweeg-activiteiten of culturele activiteiten. - Professionaliseren van de Walking Sports (voetbal, korfbal, (rolstoel)handbal, hockey en tennis voor senioren vanaf 50 jaar en ouder). - Project "Boules in de Buurt" in het kader tegen eenzaamheid. - Ondersteunen van sportevenementen om sporten en bewegen en de betrokkenheid daarbij te stimuleren. We stimuleren om kleine of grootschalige (top)sportevenementen in Meierijstad te organiseren onder andere door middel van incidentele subsidies. Vaak zijn hier ook side-events aan verbonden voor met name jeugdigen.
We blijven buurtsportcoaches inzetten	Lokale functionarissen sport en bewegen faciliteren en organiseren sportactiviteiten voor diverse doelgroepen, voor jong en oud, uniek sporten, leefstijl en verenigingen. Dit gebeurt in en buiten de school en kinderopvang, in de wijk, bij de verenigingen en tijdens toernooien en evenementen.
We streven naar vitale, open en veilige verenigingen	- Sportverenigingen ondersteunen in het bieden van een positief en veilig sportklimaat. - Sportverenigingen helpen te professionaliseren zodat zij in staat zijn die maatschappelijke rol in te vullen door onder andere clubkadercoaching. We starten met de pilot volgens de clubkadercoach methode van NOC*NSF. Deze clubkadercoach kan circa 4/5 verenigingen bedienen voor 18-24 uur per week. Daarnaast zal de clubkadercoach twee generieke basiscursussen trainerschap verzorgen. - Sportverenigingen stimuleren een 'open vereniging' te zijn. De open club gedachte kan een vereniging helpen om vitaal te blijven en een maatschappelijke rol op te pakken. Een open sportvereniging is een vereniging met een verbindende rol, die maatschappelijk actief is en samenwerkt met andere partners.
We bereiken meer inwoners met het aanbod sport en bewegen	- Max Vitaal: hiermee gaan het concept van Sjors Sportief toepassen op de doelgroep ouderen. - Meer bekendheid en zichtbaarheid van het Jeugdfonds sport en cultuur om ervoor te zorgen dat er nog meer inwoners bekend zijn met en gebruik gaan maken van de regeling. - Meer aandacht geven in de communicatie (media, sociale media, websites) aan succesverhalen die die andere mensen kunnen inspireren om in beweging te komen. - Het digitale sportplatform "Meierijstad beweegt" up to date houden door nieuwe ontwikkelingen, activiteiten/evenementen en ander nieuws te blijven plaatsen. - Continueren van bestaande kwaliteit/acties/programma's zoals de Sportawards, Sjors Sportief en Walking Sports.
We organiseren meer mogelijkheden voor uniek sporten	- In Meierijstad willen we ons inzetten om het sporten voor inwoners met een beperking nog beter te faciliteren en stimuleren. Als koplopergemeente op het gebied van de inclusieve samenleving hebben wij een ideaalbeeld voor ogen. Dat is een sportwereld waarin iedereen mee kan doen, jong of oud, met of zonder beperking. Met een sportaanbod dat gelijke tred houdt met eenieders mogelijkheden en sportvoorzieningen waarop elke sporter deze mogelijkheden optimaal kan ontwikkelen en benutten. - Het actieplan Uniek Sporten zet in op trajecten en voorzieningen voor sporters met een beperking. Denk hierbij aan sporttrajecten voor kinderen met autisme of ADHD, of kadertrainingen voor kader van verenigingen om kwalitatief goed aangepaste varianten van sport aan te kunnen bieden. - Een belangrijke ambitie uit het actieplan is de ontwikkeling van een Centrum voor Uniek Sporten, waar sporters terecht kunnen die nu (nog) niet bij reguliere verenigingen kunnen sporten, bijvoorbeeld vanwege de aard van hun beperking. Voor deze doelgroep wordt er aanbod gecreëerd, afgestemd op hun mogelijkheden, op het Centrum voor Uniek Sporten. We zetten daarbij ook in op een aangepaste omgeving die geschikt is voor deze sporters, door een goede ondergrond en overdekte sportmogelijkheden. - Een buurtsportcoach inzetten met de volledige focus op Uniek Sporten.
We werken wijkgericht	Starten van De Gezonde wijkaanpak in wijken Kienehoef en Schijndel-Noord, aangepast aan de lokale behoeften. Dit wijkproject wordt integraal georganiseerd vanuit verschillende gezondheidsonderdelen van het GALA.

	▪ We gaan na of we sporten en bewegen kunnen bevorderen in wijken waar er volgens de cijfers minder sporten en bewegen plaatsvindt.
We verkennen en onderzoeken mogelijkheden om meer doelgroepen meer te laten sporten of bewegen	▪ Verkennen of het volwassenen fonds sport en cultuur van toegevoegde waarde is voor de gemeente, waarmee de doelgroep volwassenen die rond het bestaansminimum leven, wordt bereikt. ▪ MQ scan uitbreiden naar alle basisscholen in de gemeente Meierijstad om de motorische vaardigheden van zoveel mogelijk kinderen te kunnen meten en positief te beïnvloeden. ▪ Het inventariseren en analyseren van aandachtsgroepen en daarbij vraaggerichte sport- en beweegprogramma's aanbieden is een voortdurend proces. Uitwerking hiervan vindt plaats waarbij verbinding wordt gelegd met alle thema's van het GALA. ▪ Nagaan hoe meerdere lokale partners bij sport en bewegen betrokken kunnen worden zoals bijvoorbeeld huisartsenpraktijken, fysiotherapiepraktijken en kinderopvangorganisaties. ▪ Onderzoeken mogelijkheden multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties en samenwerking tussen sportverenigingen en Sportaanbieders.
We faciliteren een goede sportinfrastructuur en een goede samenwerking tussen alle sport- en beweging-partners	▪ Door het kernteam van het Sportakkoord goed in te richten zorgen we voor een gezamenlijke beoordeling van initiatieven en meer draagvlak voor plannen. De gemeente Meierijstad kent ruim 125 sportverenigingen, een verenigingsadviseur die weet wat er bij de verenigingen speelt, en een Sportraad. ▪ De Sportraad is vertegenwoordigd in het kernteam en is een onafhankelijk adviesorgaan dat gevraagd en ongevraagd het College en de Gemeenteraad adviseert over alles wat met sport en bewegen te maken heeft. ▪ Draagvlak voor de uitvoering van het sportakkoord gaan we ook vergroten door periodiek een bijeenkomst te organiseren voor alle sportpartners waarbij we in gesprek gaan over de plannen en de voortgang. ▪ De gemeente ondersteunt verenigingen bij een positief en veilig sportklimaat via advisering, workshops en trainingen.

2. Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC)

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We bevorderen sport en bewegen in alle kernen en diverse leeftijdsgroepen in het bijzonder in kernen waar relatief weinig gesport en bewogen wordt	▪ De buurtsportcoaches blijven ingezet worden ten behoeve van divers sport- en beweegactiviteiten bij verenigingen en in de wijk. Voorbeelden: uitvoeren MQ-scan, opzetten/train de trainer bewegend leren, input leveren voor organisatie van gymlessen, organiseren sportdagen en clinics, naschools beweegaanbod organiseren. ▪ We gebruiken de GGD-cijfers om de kernen te selecteren waar relatief minder bewogen wordt.
We herijken de inzet van externe buurtsportcoaches	▪ In 2023 zijn er gesprekken geweest over de wensen en behoeften binnen het onderwijs en kinderopvang ten aanzien van de invulling van de externe buurtsportcoaches. We willen de externe buurtsportcoaches voor het onderwijs en de kinderopvang uitbreiden van 2,5 naar 3,5 fte. ▪ De Buurtsportcoach onderwijs organiseert en realiseert nieuwe activiteiten en projecten en houdt zich bezig met het verbeteren van bestaande activiteiten
We stellen een buurtsportcoach Uniek Sporten aan voor de ontwikkeling Centrum voor Uniek Sporten	▪ We ontwikkelen een Centrum voor Uniek Sporten waarmee gestreefd wordt naar een regionale voorziening voor sporters met een beperking die niet terecht kunnen bij reguliere verenigingen. De buurtsportcoach gaat in dit centrum activiteiten 'Uniek Sporten' ontwikkelen, plannen, organiseren en realiseren. Ook gaat deze sportcoach bestaand aanbod unieke sporten verbeteren en lokale samenwerkingen tot stand brengen en uitbouwen.
We ondersteunen de culturele sector	▪ Het structureel (financieel) ondersteunen van de culturele sector (culturele kernvoorzieningen, specifieke culturele voorzieningen, amateurkunst, vrijwilligers en makers) in Meierijstad.
We ondersteunen de Cultuurlade Meierijstad	▪ Het structureel (financieel) ondersteunen van Cultuurlade Meierijstad. Cultuurlade Meierijstad is het onafhankelijk loket tussen het onderwijs en de culturele aanbieders voor alles wat met cultuureducatie tijdens schooltijd te maken heeft. Cultuurlade is meedenkend adviseur bij het maken van culturele programma's. ▪ Bij Cultuurlade wordt een mix van culturele activiteiten gecreëerd die een aantoonbare bijdrage levert aan de persoonsvorming van alle kinderen in Meierijstad. Dit wordt gerealiseerd in samenwerking met vele partners. Er is uitvoering van het Kunstmenu voor alle basisscholen in Meierijstad. Via dit menu krijgen leerlingen kunstlessen in alle disciplines aangeboden. ▪ Cultuurlade is het onafhankelijk loket tussen het onderwijs en de culturele aanbieders voor alles wat met cultuureducatie tijdens schooltijd te maken heeft in Meierijstad. ▪ Daarnaast is Cultuurlade meedenkend adviseur bij het maken van een cultureel programma, dat aansluit bij de visie en plannen van elke school.
We ondersteunen de CHV Academy Meierijstad en breiden die uit	▪ Het structureel (financieel) ondersteunen van de CHV Academy Meierijstad, ▪ Uitbreiding van lessen groepen 3 tot en met 7 (voorheen groep 4 tot en met 6) binnen de CHV Academy, Circle of Life (primair en voortgezet onderwijs). Dit is een initiatief van Phoenix Cultuur in samenwerking met het bedrijfsleven, onderwijs en de gemeente. Het project heeft als doel alle kinderen en jongeren hun creativiteit en talenten te laten ontdekken en ontwikkelen. Tijdens structurele lessen van professionele kunstdocenten

	in het reguliere onderwijs (primair onderwijs en voortgezet onderwijs) maken kinderen en jongeren kennis met dans, theater, muziek of beeldende kunst. In hun vrije tijd kunnen jonge enthousiastelingen bij de verschillende professionele cultuuraanbieders in Meierijstad en in de talentklassen van CHV Academy hun talent verder ontwikkelen. Doorstromen naar een mbo- of hbo-(kunst) vakopleiding zoals het conservatorium of de kunstacademie is tevens een mogelijkheid.
We ondersteunen de Cultuurcoördinatoren Voortgezet Onderwijs	▪ Het structureel (financieel) ondersteunen van de Cultuurcoördinatoren Voortgezet Onderwijs. ▪ De gemeente streeft er naar de inwoners van Meierijstad op zoveel mogelijk manieren kennis te laten maken met kunst en cultuur. Dit geldt ook zeker voor de leerlingen in het voortgezet onderwijs. De VO-scholen streven naar het vergroten van de culturele bagage van hun leerlingen. ▪ Gemeente Meierijstad, Cultuurkade Meierijstad, Elde College, Zwijsen College en Fioretti College hebben een samenwerkingsovereenkomst afgesloten voor de inzet van een Cultuurcoördinator Voortgezet Onderwijs. De ambitie is de ingezette koers voort te zetten.

3. Terugdringen gezondheidsachterstanden

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We benaderen en ondersteunen individuen met gezondheidsachterstanden door betaalbare, begrijpelijke en passende voorzieningen aan te bieden. Dit wordt bereikt via een wijkgerichte Aanpak Gezondheidsachterstanden	▪ Ongelijke investering in mensen en buurten draagt bij aan het versterken van talenten en verbeteren van leefbaarheid in gezinnen, wijken en buurten met inwoners bij wie de grootste (gezondheids)winst te behalen is (zie de GGD-cijfers). We differentiëren in onze aanpak om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de situationele omstandigheden en leefwereld van de mensen om wie het gaat. Dat doen we op het niveau van wijk/buurt/kern/dorp. En we kijken naar de verschillende levensfasen en welke kansen we daarbij kunnen benutten. Zodat specifieke groepen en/of gebieden/wijken, waar inwoners met gezondheidsachterstanden te maken hebben, goed worden bereikt en actief worden betrokken. ▪ We zetten zoveel mogelijk in op het wegnemen van belemmeringen in toegang tot zorg, ondersteuning en welzijn. Daarom toetsen we onze diensten en aanbod en dat van onze partners op 'toegang voor iedereen', op basis van vier criteria: 1. Betaalbaarheid 2. Begrijpelijkheid 3. Beschikbaarheid 4. Passendheid ▪ Drie belangrijke doelgroepen zijn: 1. Inwoners met een langdurende laag-economische status en/of langdurig in een uitkeringssituatie; 2. Inwoners met een migratieachtergrond, zowel arbeidsmigranten als statushouders; 3. Inwoners met een grote afstand tot de digitale wereld.
We vergroten het bewustzijn van meerdere sleutelorganisaties omtrent het cruciale belang van het verminderen van gezondheidsachterstanden en betrekken hen actief bij de Aanpak Gezondheidsachterstanden	▪ We vragen aan de verschillende domeinen (sociaal, ruimte, sport en cultuur, onderwijs, bestuur) dat zij in hun programma's, beleid en werkwijze aandacht hebben voor het effect van hun beleid op gezondheidsverschillen en dat zij benoemen hoe zij kunnen bijdragen aan het terugdringen van gezondheidsverschillen. Dit deelplan stijgt echt boven alle andere GALA-deelplannen. Het heeft raakvlakken met (bijna) alle deelplannen.
We stellen KBO en welzijnsorganisaties in staat om de digitale kloof onder een deel van de oudere inwoners te overbruggen	De gemeente Meierijstad kan de volgende ondersteuning bieden aan de KBO en de welzijnsorganisaties om de digitale kloof onder senioren te verkleinen: 1) Samenwerking met IDO-punten en de zichtbaarheid hiervan vergroten; 2) Het train-de-trainer concept toepassen, waarbij KBO-vrijwilligers worden getraind en opgeleid tot Digitaal maatje; 3) Bekendheid van het taakaanbod vergroten middels campagnes en verschillende communicatiekanalen (van zowel de gemeente, de bibliotheek, de welzijnsorganisaties als de vrijwilligersorganisaties in Meierijstad); 4) Er komt een actielijn in het nieuwe Uitvoeringsplan Basisvaardigheden 2024-2027 die zich specifiek zal richten op het versterken van digitale vaardigheden; 5) De gemeente doet mee aan het Koploper programma: "Lokale aanpak digitale inclusie", dat een samenwerkingsverband is met de VNG en De Alliantie Digitaal Samenleven en richt zich op het opzetten van een lokaal netwerk om mensen te helpen die moeite hebben met digitale zaken.
We integreren diverse bestaande projecten, zoals PIM Vitaal, Hartlopenwerkt/Bullshift, het deelplan Kansrijke Start en verschillende minimaregelingen, binnen de	▪ Er is een aantal projecten waar op dit moment budget naar toe gaat en we willen professionaliseren en/of uitbreiden: ○ PIM vitaal; ○ Hartlopenwerkt/ Bullshift. Arbeidsfit worden voor de doelgroep ex-verslaafden die een uitkering hebben. Sport als middel; ○ Armoede/bestaanszekerheid toevoegen aan de coalitie/het programma Kansrijke Start.

Aanpak Gezondheidsachterstanden	- o Extra budget voor zwemlessen voor ontheemden, samen met eigen bijdrage van deelnemers; - o Samen boodschappen met mensen in uitkering. Om gezond eten te kopen en goedkoop; - o Aanpak slechte gebitten voor mensen met kleine beurs, die tandarts niet kunnen financieren; - o Ontbijt bekostigen voor kinderen waarvan ouders kleine beurs hebben.
We stellen een aandachtsfunctionaris Aanpak Gezondheidsachterstanden aan	▪ Dit deelplan heeft een trekker en een aanjager nodig die het opstellen van het meerjarig plan Aanpak Gezondheidsachterstanden en ook de uitvoering door tal van sleutelorganisaties coördineert. We denken aan zes uur per week.

4. Kansrijke start

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We betrekken doelgroepen bij de planvorming	▪ Binnen de coalitie Kansrijke Start is een selectie gemaakt welke aandacht wijk geschikt is voor werkgroep 3. Tijdens de coalitiebijeenkomst in maart is de keuze gevallen op Schijndel-Noord. ▪ Er is afgeweken van het plan om in april te starten met een bijeenkomst voor de professionals werkzaam in Schijndel-Noord. In overleg met Pharos is ervoor gekozen om niet alleen vanuit de professionals te spreken over (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie, maar juist ook in gesprek te gaan en samen te werken met de doelgroep om wie het gaat. We willen de perspectieven en inzichten van (aanstaande) ouders in kwetsbare situaties meenemen in de aanpak.
We zetten interventies in die bijdragen aan een Kansrijke Start: laagdrempelig, onderbouwd en effectief	▪ Alleen de inzet op het versterken van de samenwerking tussen professionals is onvoldoende. We willen (aanstaande) ouders in kwetsbare omstandigheden (zo vroeg mogelijk) signaleren, hen van de juiste adviezen voorzien en daar waar nodig snel passende ondersteuning of hulp inzetten. Hiermee voorkomen we dat later zwaardere zorg en medicalisering nodig is. We willen ouders vaardigheden en instrumenten geven om op de lange termijn zelf de regie te voeren over hun leven en gezin. Hiervoor heeft de GGD een laagdrempelig preventief aanbod, in de vorm van Kansrijke Start interventies: - o Prenataal Huisbezoek bij zwangere vrouwen in een kwetsbare situatie (reguliere werkwijze JGZ); - o Voorzorg (bestaand); - o Stevig Ouderschap (bestaand); - o Nu Niet Zwanger (bestaand); - o Centering pregnancy (nieuw); - o Babyspullen (nieuw); - o Mamakits (nieuw); - o Begeleiden van voorschoolse educatie.
We behouden, versterken verbreden de lokale coalitie naar een regionale coalitie Kansrijke Start	▪ Om de aanpak Kansrijke Start lokaal en regionaal vorm te geven, is een goede samenwerking van belang. Het gaat hierbij om een brede samenwerking: met partners uit het medische domein (verloskundigen, kraamzorg, gynaecologen, kinderartsen, huisartsen), de jeugdgezondheidszorg en het sociale domein, met partners uit de informele ondersteuning en zorg en natuurlijk ook met (aanstaande) ouders zelf. ▪ De GGD Hart voor Brabant heeft, als uitvoerder van de jeugdgezondheidszorg, kennis van zowel het medisch en het sociaal domein en is deelnemer van alle verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's) in de gehele regio. Dit geeft de GGD een unieke positie om als verbinder te acteren tussen deze twee zorgwerelden (gemeentelijk en medisch), waarin financieringsstromen, toegangscriteria en aansturing vaak heel anders georganiseerd zijn. ▪ Door haar positionering in beide domeinen en haar expertise is de GGD de afgelopen jaren in veel van onze gemeenten ('s-Hertogenbosch, Vught, Boxtel, Sint Michielsgestel, Heusden, Hilvarenbeek, Tilburg, Dongen, Meijerijstad, Waalwijk) actief als projectleider, kwartiermaker en beleidsadviseur om daar met partners op lokaal en regionaal coalities te bouwen en te borgen. ▪ De GGD adviseert, ondersteunt en organiseert het proces om te bouwen aan een passende lokale coalitie in Meijerijstad met de juiste partners, de nodige randvoorwaarden, de processtappen, het organiseren van ontmoetingen van professionals op verschillende niveaus en het leveren van data voor het bepalen van startsituaties en eindsituaties voor evaluaties.
We maken regionale samenwerkingsafspraken rondom Kansrijke Start	▪ De gemeente Oss en Meijerijstad zijn al gestart met het vormen en versterken van een lokale coalitie Kansrijke Start. De gemeenten Maashorst, Boekel en Bernheze zijn voornemens om hier vanaf 2024 mee aan de slag gaan. Daarnaast hebben deze gemeenten gezamenlijk en domeinoverstijgend besloten om elkaar hierin te versterken en ook toe te werken naar een regionale samenwerking gericht op een kansrijke start van kinderen en gezinnen in een kwetsbare situatie in het verzorgingsgebied van het Bernhoven ziekenhuis. ▪ Regionaal samenwerken zal een belangrijke bijdrage leveren aan een kansrijke start van gezinnen in een kwetsbare situatie. Samenwerken op regionaal niveau kan zinvol

	zijn bij overlappende werkgebieden van betrokken partners, vergelijkbare problematieken tussen gemeenten, van elkaar leren, maken van afspraken met partijen die regionaal werken (zoals zorgverzekeraars, ziekenhuizen en zorgprofessionals en het slim bundelen van financiële middelen. Afspraken die op regionaal niveau tot stand zijn gekomen moeten ook vertaald worden naar de lokale situatie, en andersom kan de lokale situatie de regionale agenda voeden.
We stellen van een regionale coördinator aan	Het hebben van een procesbegeleider is gewenst ten behoeve van een gezamenlijke regionale ambitie, samenwerkingsafspraken, plan van aanpak en uitvoering. De regionaal coördinator kent de regio, de samenwerkingspartners en weet wat er al in lokale coalities is/wordt gedaan. De regionale coördinator fungeert als scharnierpunt tussen de lokale coalities Kansrijke Start en initiatieven in de betreffende regio, zodat de bewegingen elkaar versterken.
We maken een plan om te monitoren en evalueren.	Als lokale coalitie Kansrijke Start willen we op basis van een plan relevante data verzamelen zowel t.a.v. het bepalen van doelgroepen en gewenste interventies, als t.a.v. evaluatie van de inzet en resultaten van Kansrijke Start. We gebruiken daarbij ook GGD-cijfers (Deel B- §4.3).

5. Mentale Gezondheid

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We werken nauw samen met zorgorganisaties op het gebied van preventie	- Samenwerken met de preventieafdelingen van Novadic-Kentron, GGZ Oost Brabant en BuurtzorgT. - Zorgorganisaties kunnen cijfers verstrekken over mentale gezondheid inwoners Meierijstad. - Voorlichting en bewustmaking bij (kwetsbare) inwoners. - Aandacht voor deskundigheidsbevordering van professionals en vrijwilligers die te maken hebben met inwoners met mentale problematiek (en/of verslaving).
We signaleren van nieuwe problemen van inwoners met psychische kwetsbaarheid tijdig	- Voorkomen dat problemen op de verschillende leefgebieden zich opstapelen en er complexe problematiek ontstaat. - In het bijzonder preventie en vroegsignalering van mentale problemen bij jongeren waaronder jeugd uit groep 7 en 8. - Aandacht voor (verborgen) armoede en schulden en de consequenties daarvan voor jongeren.
We realiseren lichte begeleiding/coaching jongeren met mentale problematiek op vindplekken (huisarts en onderwijs)	- Een grotere rol voor alle partners in nauwe en beter gestructureerde samenwerking is nodig bij de aanpak van jongeren met mentale klachten, onder andere van sociale teams, Praktijkondersteuners Huisartsen jeugd GGZ, onderwijs, het jongerenwerk en GGD. Hiertoe zijn verkennende gesprekken nodig in het signaleringsnetwerk. Hoe kunnen we met elkaar de jongeren om wie het gaat signaleren, bereiken en ondersteunen? Daarbij is de school een belangrijke vindplaats. - Voortzetting van vormen van Inzet jeugdhulp op school. - Forse uitbreiding aansluitfunctionarissen in Veghel en evaluatie en vervolgens mogelijke uitbreiding aansluitfunctionarissen in Schijndel / Sint-Oedenrode.
We faciliteren het werken met sleutelfiguren	Sleutelfiguren met dezelfde culturele achtergrond of eigen religieuze gemeenschap kunnen iets betekenen. Die gaan we inschakelen.
We doen een onderzoek naar de behoefte aan ondersteuning bij nieuwkomers en oudkomers met mentale problematiek	- In 2023 doen we een inventariserend onderzoek om de behoeften en hulpvragen van mensen met een migratieachtergrond in beeld te brengen; - We betrekken daarbij de doelgroep zelf bij voorkeur door aantal lotgenotengroepen op te richten om daar over de problematiek en waar zij behoefte aan hebben, het gesprek aan te gaan. In deze groepen willen we ook ervaringsdeskundigen/ role models vanuit hun eigen gelederen aan laten sluiten. - We denken daarbij aan de volgende doelgroepen en problematieken: - Nieuwkomers (potentiële thema's rouw/ traumaverwerking, depressie); - Kinderen van nieuwkomers/ jongeren (potentiële thema's: ouderbetrokkenheid/ verslavingsproblematiek); - Oudkomers (potentiële thema's: depressie/ somatische klachten).
We zetten gerichte interventies in voor ondersteuning van nieuwkomers en oudkomers met mentale problematiek	Vanaf 2024 zetten we een gericht programma op met gerichte interventies waar het meeste behoefte aan is bij nieuwkomers en oudkomers met mentale problematiek.
We sluiten aan bij de in het IZA-Regioplan gemaakte afspraken over cruciale ggz-zorg	Daarbij gaat het om het in kaart brengen van de zorgbehoefte en het zorgaanbod in de regio. Het betreft afspraken met zorgverzekeraars en zorgaanbieders die helpen bij (strategische) beleidskeuzes om deze ggz beschikbaar te houden voor iedereen die dat nodig heeft.

6. Aanpak overgewicht en obesitas

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We voeren het Project Kind naar Gezonder Gewicht uit in samenwerking en breiden het naar alle kernen in Meierijstad in	- De aanpak is niet alleen maar gericht op 'overgewicht' en 'ondergewicht'. We kijken breder bij een kind: voeding, slapen, drinken, sporten, thuissituatie, opleiding, inkomen ouders, etc. We gaan hier de komende jaren mee door. - We focussen eerst op wijken waar veel overgewicht en obesitas voorkomt (zie GGD-cijfers Deel B §6.3). - Nu is de pilot alleen actief in St.Oedenrode. Een eerste aanzet voor stapsgewijze uitbreiding is gemaakt, dit breiden we de komende jaren verder uit. We houden daarbij rekening met de cijfers die over de gezondheid van kinderen per wijk bekend zijn.
We zorgen dat dit een goed werkende ketenaanpak blijft met een minimaal aanbod in de volgende categorieën: schuldhulpverlening, opvoedondersteuning, sport- en beweegaanbod, activiteiten op het gebied van gezonde voeding en activiteiten op sociaal-emotionele ontwikkeling	- Om kinderen juist door te verwijzen is creëren van een netwerk van professionals essentieel. De GGD is hiervoor in de lead. Belangrijk is het ook om het medisch domein te blijven aanhaken. Daar zijn al goede stappen in gezet laatste jaren. We bouwen dit uit naar alle kernen in Meierijstad. Ook gaat het hier om ondergewicht. - Voor een goed werkende ketenaanpak dient er minimaal aanbod te zijn in de volgende categorieën: schuldhulpverlening, opvoedondersteuning, sport- en beweegaanbod, activiteiten op het gebied van gezonde voeding en activiteiten op sociaal-emotionele ontwikkeling. Dit aanbod inzichtelijk maken (ofwel sociale kaart die voor alle programma's van toepassing is). In ieder geval wordt ook de JGZ betrokken. - We betrekken het onderwijs en kinderopvang erbij als het gaat om kinderen. De BRC-onderwijs en kinderopvang signaleert, verwijst door, voert MQ-scan uit, organiseert naschools sporten in samenwerking met "eigen" buurtsportcoaches (en leefstijladviseurs) in het beweegteam. - We betrekken gezondheidscentra (1° lijnszorg) bij het inzetten van programma's.
We continueren de Gezonde School-aanpak	- Scholen kunnen werken met vier pijlers: educatie, schoolomgeving, signalering en beleid. - Een Gezonde School gebruikt Gezonde School-activiteiten en – lesmethoden. Ontwikkelen en opschalen van belevingsonderwijs (zoals Keukenkanjers).
We bevorderen het signaleren en gericht doorverwijzen	- Inzet buurtsportcoaches onderwijs en kinderopvang. - Inzet kinderwerkers in aandachtswijken. - MQ-scan.
We bevorderen het sporten en bewegen	- Sporten en bewegen is een middel om overgewicht te doen verminderen. Daarom blijven we inzetten op projecten rondom sport en bewegen= sportstimulering; - Inzet buurtsportcoaches onderwijs en kinderopvang.
We lichten voor over voeding	- Hoewel veel factoren van toepassing zijn op wel/geen overgewicht krijgen, geven we voeding extra aandacht. Zeker in Meierijstad en de Regio Noordoost Brabant is voeding een belangrijke thema, ook qua bedrijfsleven. Daarom brengen we kennis bij inwoners, vooral bij opvoeders. Opvoeders spelen een essentiële rol bij de aanpak naar een gezond gewicht. - We bevorderen belevingsonderwijs met betrekking tot gezonde voeding op basisscholen met relatief veel kinderen uit gezinnen met een lage SES. - We bevorderen workshops gezond eten/voedsel voor aanstaande ouders. - We realiseren het concept van de Gezonde Sportkantine bij ten minste vijf sportkantines.
We monitoren de aanpak van dit deelplan	- En GGD gaat het een en ander monitoren als centrale zorgverlener. Ook andere partijen kunnen de rol van centrale zorgverlener op zich nemen, bijvoorbeeld als een warme overdracht naar jeugdverpleegkundige lastig is door een werkzame vertrouwensband. - Pas op langere termijn kun je resultaten zien. - Instrumenten zijn: - MQ-scan; - Brabantscan (GGD); - Buurtsportcoach kompas.

7. Valpreventie

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We sporen ouderen op met een verhoogd valrisico	Dit is de eerste stap naar effectieve valpreventie. We willen ons daarbij vooral richten op wijken waar veel valincidenten voorkomen (o.a. in de kernen Erp en Boskant/Olland/Nijnsel- zie GGD-cijfers Deel B §7.3).
We geven voorlichting over valpreventie en maken oudere inwoners bewust	- Voorlichting geven aan inwoners, mantelzorgers, vrijwilligers en professionals over de effectiviteit en gezondheidswinst door: - veelzijdig en matig intensief bewegen in plaats van veel zitten; - voorkomen van valongevallen door middel van bewustwording van risicofactoren, zoals bijvoorbeeld medicijngebruik, woninginrichting (onvoldoende verlichting, drempels, losse kleedjes), slecht zicht en gehoor, alcoholgebruik, problemen met lopen, snel opstaan.
We ontwikkelen en voeren erkende effectieve	- Mogelijkheden zijn hiertoe: - Zicht op Evenwicht; - Vallen Verleden Tijd;

valpreventieve beweeginterventies uit	- o In Balans. ▪ Verder onderzoeken we de meerwaarde van Smart Floor, een datagedreven bewegingsanalyse om periodiek, snel en laagdrempelig onder begeleiding van fysiotherapeuten de kans op vallen bij (thuiswonende) ouderen te voorspellen. ▪ Na het doorlopen van de interventie, verwijzen we deelnemers door naar walking sports om zo het blijven bewegen te stimuleren.
Sportcoaches werken via Walking Sports gericht mee aan lichamelijke coördinatie en valpreventie	▪ Onder andere doen sportcoaches dat door fittesten en oefeningen. Door tussentijdse metingen kunnen we de sportactiviteiten voor senioren passend en verantwoord maken en ook gezondheidsopbrengsten beter monitoren.
We werken samen met vele partijen in de gemeente aan een ketenaanpak	▪ Vele partijen willen we betrekken bij de valpreventie zoals fysiotherapeuten, apotheken, woningcorporaties, GGD, Katholieke Bond voor Ouderen, welzijnspartijen, VeiligheidNL, sportverenigingen en het ruimtelijk domein van de gemeente. Die laatste wat betreft de inrichting van fietspaden en trottoirs. We zorgen dat we één aanspreekpunt hebben bij fysiotherapeuten, bij voorkeur Platform Paramedici Meierijstad (PPM). Daarbij inventariseren wat de rol van elke partij is in de ketenaanpak. ▪ Domotica is hierbij een belangrijk onderwerp. ▪ De ketenaanpak kan verder uitgebreid worden door partners buiten de gemeente. We willen samenwerking opzoeken met omliggende gemeenten als we enige ervaring hebben opgedaan met interventies om valpreventie te voorkomen. Meerdere partijen (zoals GGD, VeiligheidNL ziekenhuizen met een valpoli en zorgverzekeraars) zijn regionaal actief, waardoor regionale afspraken met meerdere gemeenten en deze partijen wenselijk zijn. Die samenwerking gaan we in de loop van 2024 of 2025 verkennen.
We monitoren het aantal valincidenten	▪ We willen starten met een nulmeting door middel van cijfers via VeiligheidNL en tevens ziekenhuizen (JB ziekenhuis, Catharina, MMC Eindhoven en Bernhoven) wat betreft de aantallen valincidenten bij de spoedeisende hulp bij inwoners uit Meierijstad?
We stellen een projectleider aan die aan de slag met een gezamenlijke werkwijze voor valpreventie	▪ De werkwijze bestaat uit: - o Opsporing (risico-inschatting). Daarbij ook voorlichten en ondersteunen van mantelzorgers bij het opsporen en ondersteunen van ouderen met een verhoogd valrisico; - o Screening (valanalyse); - o Inzet van erkende beweeginterventies zoals op loketgezondleven.nl is weergegeven; - o Actieve begeleiding en doorverwijzing naar structureel beweegaanbod (zoals sportverenigingen of buurtsportcoaches). ▪ De samenwerkende partijen maken afspraken over wie hierin wat gaat doen.

8. Leefomgeving

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We benutten kansen bij de herontwikkeling van locaties rekening houdend met positieve gezondheid	▪ De opgaven vanuit het sociaal domein op het gebied van de fysieke leefomgeving zijn gemeentebreed. Het gaat om kansen benutten bij herontwikkeling van locaties. Dat kunnen zowel particuliere als publieke locaties zijn. De belangrijkste opgave is het verstevigen van de verbanden tussen het sociaal en fysiek domein. Inzetten op bewustwording hoe keuzes en behoeften vanuit het sociaal domein een plek kunnen krijgen in 'de stenen' en openbare ruimte. ▪ De gemeente kan met ruimtelijke instrumenten zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan geen gezonde leefstijl afdwingen. Maar kan wel met de <i>inrichting</i> van de fysieke leefomgeving een gezonde leefstijl <i>bevorderen</i>. Door positieve gezondheid een prominente plaats te geven in de omgevingsvisie (Toekomstvisie Meierijstad), zal dit bij planvorming een belangrijk onderdeel zijn bij de belangenafweging. In het omgevingsplan krijgen beleidsdoelen vanuit de omgevingsvisie handen en voeten. Het omgevingsplan is bindend voor overheid, burgers en bedrijven en kan daarmee voorwaarden verbinden bij planvorming. Het fysieke domein heeft daarmee instrumenten in handen om de fysieke leefomgeving gezond in te (laten) richten. ▪ In het basispakket van de GGD zit advisering omgevingsplan en deelname omgevingstafels. We wensen meer betrokkenheid van de GGD, ook bij opstellen milieubeleid volgend jaar. ▪ Positieve gezondheid gaat een stuk verder en gaat ook over <i>gezondheidsbevordering</i>. In de fysieke leefomgeving gaat dat bijvoorbeeld over het stimuleren van beweging door het slim inrichten van de omgeving, waarbij voldoende fiets- en wandelroutes en speelplekken worden aangelegd. Maar het kan ook gaan om het bevorderen van duurzame mobiliteit en het creëren van voldoende plekken waar (toevallige) ontmoetingen plaatsvinden. Het benutten van mogelijkheden om de gezondheid en welzijn van mensen positief beïnvloeden door middel van een fysieke inrichting die verleidt tot gezond gedrag, ontspanning, ontmoeten, bewegen, spelen, etc., kortom <i>meedoen</i> in de maatschappij waardoor de beste voorwaarden worden gecreëerd voor het zo goed mogelijk dagelijks functioneren. Dit levert een bijdrage aan een betere kwaliteit van leven, maar ook aan preventief gezondheidsbeleid en mogelijk voorkomen van financiële lasten t.a.v. gezondheidsproblematiek op de langere termijn.

	▪ Naast de ruimtelijke instrumenten is het zaak de verbinding tussen het sociale en fysieke domein te verstevigen en te werken aan bewustwording over en weer. Zien wat een actie in het fysieke domein tot gevolgen heeft. Kansen zien en benutten om positieve gezondheid te faciliteren en stimuleren, als vanzelfsprekend onderdeel bij planvorming, dit moet in ieders DNA komen te zitten (positieve gezondheid als leidend principe).
Bij het herinrichten van oudere wijken willen we een positief effect voor gezondheid bewerkstelligen	▪ In oudere wijken gaan we kritisch kijken of herinrichting van de openbare ruimte kan leiden tot een klimaatbestendige, gezonde en veilige leefomgeving, die een positief effect heeft op de gezondheid van de bewoners. ▪ Het openbaar gebied is beheersmatig ingericht. Meerwaarde is te behalen door het bespreken van plannen, maar ook het kenbaar maken van ambities vanuit het sociaal domein in de programmakamer. Zo kunnen we via een integrale gebiedsaanpak van de openbare ruimte met een efficiënte inzet van middelen een veelheid van doelen bereiken. Het project Gezonde Buurt de Bunders biedt een fraaie opstap naar een integrale gebiedsaanpak waar beheer en inrichting van de openbare ruimte samen kunnen komen met thema's als biodiversiteit, klimaatadaptatie, spelen en bewegen en toegankelijkheid in nauw overleg met de wijk. Daarbij zien we verbindende rol voor de buurtadviseurs. ▪ De wijk aanpak de Bunders willen we uitbreiden naar twee andere wijken.
We beschermen en verbeteren de biodiversiteit	▪ Biodiversiteit en gezondheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hoe groter de variatie in wezens die samenwerken in een ecosysteem, hoe groter de capaciteit van dat ecosysteem om schokken te weerstaan en leven te ondersteunen. Het werken om biodiversiteit te beschermen en ondersteunen is daarom een vitaal aspect in het beschermen van de planeet en het veiligstellen van ons eigen voortbestaan. ▪ Als het ecosysteem niet goed functioneert, heeft dat allerlei negatieve effecten op de gezondheid van de mens. Onze voedselzekerheid, schone lucht en water zijn afhankelijk van het ecosysteem. Ziekten, plagen en allergieën krijgen veel meer kans in een verstoord ecosysteem. Naast ons voedsel komen ook energiebronnen, grondstoffen, bouwmaterialen en medicijnen uit de natuur. En tot slot zorgen natuur en biodiversiteit voor welzijn en kwaliteit van leven. ▪ Op vele vlakken is er actie nodig: bij het bouwen van woningen, in de agrarische sector (bijvoorbeeld minder gif gebruiken), in particuliere tuinen en bedrijfsterrain en in de aanleg, het beheer en het onderhoud van groen en water in de gemeente. Bijvoorbeeld meer en gevarieerder groen in de wijk en natuurvriendelijke oevers. ▪ We gaan na of er educatie op scholen mogelijk is ten aanzien van biodiversiteit. Mogelijk kunnen ondernemers in het buitengebied, de ZLTO en het IVN hierin een rol spelen. ▪ Het eerste uitvoeringsprogramma biodiversiteit loopt van 2023 t/m 2026, dit moet formeel nog vastgesteld worden.
We zetten in op circulariteit	▪ Circulariteit gaat over het sluiten van kringlopen, zodat we onze grondstoffen niet langer uitputten en geen afval meer produceren. Dat leidt tot andere bouw van huizen, met biobased materialen zoals hout. Het binnenklimaat van deze woningen is gezonder dan woningen die vooral met fossiele materialen als beton en staal zijn gebouwd. Circulariteit gaat ook over spullen, die beter geproduceerd worden, langer meegaan en beter te repareren zijn. Tweedehands en repaircafés worden hip. Dat kan positieve invloed hebben op gezinnen die moeite hebben om mee te doen in de maatschappij. Armoede zit namelijk ook in het niet hebben van (nieuwe) spullen.
We zetten in op klimaatadaptatie	▪ Klimaatadaptatie betekent dat we ons voorbereiden op klimaatverandering. We krijgen namelijk steeds extremer weer: langere perioden van hitte, kou of droogte, heviger stormen en regenval. Kwetsbare groepen worden als eerste geraakt, doordat zij zich minder goed kunnen beschermen. Dit heeft negatieve invloed op hun gezondheid. Denk bijvoorbeeld aan ouderen met een klein inkomen, zij hebben in de zomer niet altijd mogelijkheden om zich koel te houden en lopen daardoor grotere gezondheidsrisico's. Ander voorbeeld: door onder andere weersextremen kunnen energie en gezond voedsel duurder worden, waardoor zij minder gezond eten en hun woning niet meer kunnen verwarmen.
We zetten in op goed geïsoleerde woningen	▪ Energiebesparing en warmtetransitie hebben een link met een gezonde woning én met financiële zorgen. Ook hier geldt dat kwetsbare groepen het hardst worden geraakt door klimaatverandering en geopolitieke onrust. De energierekening schoot omhoog de afgelopen jaren. Mensen met een kleine beurs wonen vaak in de slechtst geïsoleerde woningen. Hun gezondheid wordt dus dubbel geraakt: ze wonen in een ongezondere woning (denk aan tocht, kou, schimmel, hitte) én hun energierekening wordt erg hoog en dat zorgt voor stress en armoede. De gemeente daarom zet vanuit het Nationaal Isolatie Programma in op de kwetsbare doelgroepen. Ook gaat de gemeente aan de slag om de eerste wijk aardgasvrij te maken. Ook hier spelen sociale aspecten zoals zelfredzaamheid en financiële draagkracht een belangrijke rol: juist de kwetsbare doelgroepen moeten mee kunnen doen en profiteren van woningverbetering en lagere energiekosten.

We zorgen voor speelplaatsen en sporttoestellen voor een gezonde vrijetijdsbesteding	- Voor gezond opgroeien, bewegen, maar ook sociale ontwikkeling en simpelweg plezier hebben vanaf de start, zijn speelplaatsen onmisbaar. Aanleg, maar ook beheer en onderhoud kost geld, maar levert een positieve bijdrage aan de mentale en fysieke gezondheid van kinderen en jongeren. Door het plaatsen van bankjes en picknicktafels zal een speelplaats een ontmoetingsplaats voor jong en oud zijn. - Ook denken we aan een inrichting van een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen, dat kan zijn door speel- of sporttoestellen, maar ook door het bieden van een groene omgeving als een park of een grasveld: - Beweegtuinen voor ouderen (fitness in de buitenlucht). - Speelbossen voor kinderen. - Fiets/wandelroutes langs boerderijen (en de akkerranden).
We bevorderen bewustwording bij de jeugd over gezond eten	- Gezond eten draagt bij aan een gezonde leefstijl. Dat begint bij weten waar het product vandaan komt. In een gemeente waar Agrofood een sterke sector is, kunnen hier kansen liggen. - Mogelijke vormen van educatie gericht op de jeugd: - Stimuleren van aanbod van lokaal geproduceerd voedsel in de schoolkantines en laten zien waar de producten vandaan komen. - Klasseboeren zijn boerenbedrijven die een veilige en interessante leeromgeving aanbieden aan lagere scholen. De agrarische ondernemers bieden scholieren de kans om van het boerderijleven te komen leren. Leren door beleven. - Volkstuinen en moestuinen bieden de mogelijkheid om zelf groente en fruit te verbouwen. Hier leer je omgaan met de natuur, kun je ontspannen door werk in een groene omgeving en tegelijkertijd pluk je letterlijk de gezonde vruchten van gedane arbeid, die je dan ook niet in een supermarkt hoeft te kopen.
We werken met veel betrokkenen samen	- Gezondheid wordt onder de Omgevingswet een van de aspecten die bij planvorming nog explicieter dan onder de huidige wetgeving moet worden meegenomen. De ruimtelijke onderbouwing is de schriftelijke motivering hoe met dit aspect is rekening gehouden, naast uiteraard de planvorming zelf. - Binnen de gemeente is er vroegtijdige samenwerking nodig tussen het sociaal domein en het ruimtelijk domein. Als dit niet organisch tot stand komt moet dit mogelijk organisatorisch afgedwongen worden. Meedenken over en weer bij beleidsvorming en realisatie van projecten (of het nu woningbouw is of een brede school). Bewustwording vergroot zonder meer het effect van elkaars werk op elkaars thema's. Die effecten zijn groot! - We overwegen om bij gebiedsontwikkelingen een gezondheidsscore te ontwikkelen met inspiratiebeelden om gezondheid als aspect nadrukkelijk en leidend in beeld te krijgen. - Daarnaast is er nauwe samenwerking nodig met de inwoners. De buurtadviseurs spelen een grote rol hierbij. Daarnaast vindt bij concrete planvorming een omgevingsdialoog plaats. Bij gemeentelijke projecten organiseren we eveneens informatiebijeenkomsten. - We zien kansen om het beheer van zandbermen in kleine kernen niet op te pakken vanuit de gemeente, maar om te proberen dit beheer onder te brengen bij de buurtbewoners oud en jong. Dit n.a.v. klachten over onkruid Dit biedt naast inzet, motivatie en werk voordelen voor bewoners: bewustwording van de omgeving, iets verder kijken dan het eigen perceel, ontmoeting, eigenaarschap, gevoel van saamhorigheid en trots, lekker gezond buiten bezig zijn en gezelligheid.
We stellen een projectleider aan	- De projectleider versterkt de verbinding tussen enerzijds het ruimtelijk domein en anderzijds het sociale domein en het zorgdomein. - De projectleider pakt concrete activiteiten op zoals in dit GALA-onderdeel genoemd zijn, zoals oriëntatie op de ontwikkeling van een gezondheidstoets bij ruimtelijke planvorming, uitbreiding van de Gezinde Buurt en eigen beheer van zandbermen in kleine kernen.

9. Opgroeien in een kansrijke omgeving -vroegsignalering alcoholproblematiek

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We zetten een samenwerkingsverband op voor het programma OKO	- Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) is een Nederlandse aanpak gebaseerd op het succesvolle IJslandse preventiemodel. In IJsland is het gelukt om in twintig jaar tijd een enorme afname in het middelengebruik onder jongeren te realiseren. Met de aanpak (OKO) kunnen gemeenten op een effectieve manier het gebruik van alcohol, tabak en drugs door jongeren voorkomen en het welbevinden van jongeren verbeteren. - Met OKO werkt iedereen in de gemeente samen aan het vormen van de positieve leefomgeving voor jongeren: thuis (gezin), op school, in de vriendenkring (peergroep) en in de vrije tijd. In elk van deze vier leefomgevingen versterken samenwerkingspartijen de beschermende factoren, pakken ze de risicofactoren aan en bouwen aan een gemeenschap rond de opgroeiende jeugd. Samen doorlopen zij iedere twee jaar de aanpak van OKO van monitoring naar dialoog, beleidsvorming en uitvoering. Door de datagestuurde werkwijze kan het programma regelmatig bijgesteld worden. - We zetten een samenwerkingsverband op met relevante stakeholders waaronder in elk geval de GGD en de verslavingszorg, stellen een projectleider aan voor het projectmanagement, voeren de tweejaarlijkse jeugdgezondheidsmonitor uit en zetten effectieve interventies in om de gestelde doelen te bereiken.

We zorgen voor voorlichting alcohol- en drugsgebruik bij zowel jongeren als ouders	▪ We zetten de huidige inzet om vooral het alcoholgebruik onder jongeren, volwassenen en ouderen terug te dringen voort: ○ Voorlichting aan scholen en ouders; ○ Bobbi B-project op 3 VO-scholen is vanuit jongerenwerk en Novadic-Kentron verslavingszorg. Het betreft voorlichting aan jongeren; ○ Voorlichtende jaarlijkse kroegentocht 'Uit met Ouders'; ○ Voorlichtende jaarlijkse spel 'Hosselaar' op VO-scholen met jongeren en met ouders. ▪ De aanpak van alcoholvoorlichting is niet alleen de jongeren er op wijzen. Maar vooral richting de ouders, die een belangrijke voorbeeldrol hebben: zien drinken, doet drinken. ▪ Jongeren betrekken we bij planvorming regionaal drugs project via jongerencommunicatie-bureaus, maar ook door vragenlijsten voor jongeren. Jongeren bedenken zelf ook interventies om denormalisering van drugs te promoten. ▪ We houden rekening met de verschillen in alcohol- en drugsgebruik tussen wijken.
We oriënteren ons op de aanstelling van een projectleider OKO	▪ Taken voor deze projectleider OKO: ○ Projectmanagement (planning, coördinatie en budgettering) voor het opzetten en uitvoeren van het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving en/of het programma Vroegsignalering Alcoholproblematiek; ○ Monitoring van de lokale uitvoering en bijdrage van informatie aan landelijke monitor; ○ Uitvoering van effectieve interventies, waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van interventies uit de databank van het Centrum Gezond Leven van het RIVM; ○ Oriëntatie op het IJslands model met vooral de insteek om jongeren te entertainen. Oriëntatie bij de gemeente Volendam/Edam die in een vergevorderd stadium is; ○ Oriëntatie op nadere toepassing van SKIP: op verschillende niveaus en voor verschillende doelgroepen zijn er interventies en communicatiematerialen beschikbaar.
We stellen een werkgroep vroegsignalering in met als doel netwerk kennen en snel doorverwijzen.	▪ De combinatiefunctionarissen en ook vele andere uitvoerende professionals in Meierijstad hebben een belangrijke rol in het signaleren en voorkomen van verslavingsproblematiek. Zij werken samen in de werkgroep vroegsignalering alcohol (onderwijs, GGD, handhaving, gemeente (gezondheid, jeugd en veiligheid), CJG, Novadic Verslavingszorg, jongerenwerk).
We werken aan handhaving van de leeftijdsgrens alcoholverkoop	▪ Wij bewaken in samenwerking met de politie dat de leeftijdsgrens van 18 jaar bij de verkoop van alcohol wordt gehandhaafd. ▪ Wij stellen een handhavings- en preventieplan middelengebruik op.
We faciliteren de aanpak drugsgebruik	▪ De Aanpak drugsgebruik loopt via regionaal project en andere partijen. Gemeente is daarin vooral volgend, faciliterend en adviserend. Uit cijfers blijkt dat in Meierijstad het drugsgebruik vergeleken met de regio lager is.
We continueren de Gezonde School-aanpak en streven naar deelname van meer scholen.	▪ In samenwerking met de GGD willen we de Gezonde School Aanpak uitbreiden naar meer scholen dan de huidige vijf in Meierijstad. ▪ Daartoe werken we vooral aan de draagvlak, dat is een belangrijke voorwaarde voor succes.
We continueren het signaleringsoverleg Meierijstad	▪ Het periodiek delen van zorgsignalen en gezamenlijk afspreken van passende (outreaching) acties.
We continueren de aanpak Gezonde Sportvereniging zoals gestart is vanuit het Vitaliteitsakkoord.	▪ Er op toezien dat alle verenigingen die alcohol schenken voldoen aan de wettelijke geldende plichten van de drank- en horecawet. ▪ Voorlichting en ondersteuning verantwoord alcohol schenken. Medewerkers en vrijwilligers die alcohol schenken in sportkantine zijn verplicht uiterlijk in 2025 een cursus doen. Zodat ze zich kunnen houden aan de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop. En dat ze weten hoe om te gaan met dronken mensen.

10. Versterken sociale basis

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We stellen een beleidsvisie Sociale Basis op	▪ In de beleidsvisie ligt de focus op gebiedsgerichte uitvoering op de thema's sociale samenhang, mantelzorg, tegengaan van eenzaamheid, inzet en ondersteuning van vrijwilligerswerk en professionals sociaal domein.
We stellen een projectleider Sociale Basis aan	▪ Deze projectleider neemt het initiatief voor het schrijven van de beleidsvisie Sociale Basis. ▪ De projectleider werkt aan de randvoorwaarden voor het uitvoeren van dit onderdeel van het Plan van Aanpak en het bijbehorende uitvoeringsplan 2024-2026.
In elke kern of wijk faciliteren we de bestaande inloopvoorzieningen	▪ Een ambitie uit collegewerkprogramma is dat we in elke kern en wijk een inloopvoorziening en daginvulling realiseren. Daartoe gaan we een visie opstellen over inloopvoorzieningen en daginvulling. De visie inloopvoorzieningen steekt de gemeente breed in: meerdere doelgroepen en meerdere doelen. ▪ De visie op inloopvoorzieningen spreken we met diverse externe belanghebbenden door, zoals afvaardiging van bestaande inloopvoorzieningen en wijk- en gemeenschapshuizen en coöperatie sociaal werk. Dit om te horen wat zij van de conceptvisie vinden om zo draagvlak te creëren. En of er nog zaken zijn die aanpassing behoeven of nog ontbreken.

	▪ Het faciliteren betreft het coördineren, het organiseren van activiteiten, een goede huisvesting, inwonersinitiatieven en ondersteuning van vrijwilligers,
We zorgen voor meer ondersteuning van vrijwilligers in de buurt	▪ Om de bestaande en toekomstige inloopvoorzieningen, waarbij de activiteiten vaak verzorgd worden door vrijwilligers, te ondersteunen, volgen uit de op te stellen beleidsvisie subsidieregelingen en een ondersteuningsstructuur voor vrijwilligers van inloopvoorzieningen en wijk- en gemeenschapshuizen. Het vinden en behouden van vrijwilligers is een belangrijke opgave. ▪ Uit een vitaliteitsscan is gebleken dat de vrijwilligers beter ondersteund willen worden door welzijnsorganisaties. En dat wijk- en gemeenschapshuizen meer vraaggericht moeten werken door hun activiteitenaanbod aan te passen aan de lokale behoefte.
We stimuleren initiatieven vanuit inwoners zelf	▪ Buurtinitiatieven en initiatieven vanuit andere inwonersgroepen (bijvoorbeeld zelfhulpgroepen voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid) omarmen we. We verkennen de mogelijkheid van de start van een Herstelacademie. ▪ Zie § 8.2 (Leefomgeving): we sluiten aan bij de wijkaanpakken Schijndel Boschweg en Veghel-Zuid. We gaan daarnaast, in overleg met buurtadviseurs na, waar andere wijkaanpakken kunnen worden opgesteld.
We verkennen de samenwerking van professionals in de buurt	▪ Hoewel we al werken met vier buurtregisseurs, verspreid in alle wijken, zullen we nagaan of er in de verschillende wijken de samenwerking versterkt kan worden tussen professionals in het sociaal domein (welzijn, Wmo, cultuur en sport) en met zorgdomein (wijkverpleegkundige zorg, huisartsenzorg, thuiszorg, jeugdgezondheidszorg en GGZ). Belangrijk aandachtspunt bij die samenwerking is vroegtijdige signalering van zorgen bij het zelfstandig en gezond wonen van volwassenen en het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen. Het betreft signalering op de vindplaats 'wijk'.
We zetten de ontwikkeling van GGZ wijkgericht werken verder door	▪ Door dichterbij en meer samenhangend in de wijk te werken, met (welzijns)partners in het voorliggend veld, gezondheidszorg en GGZ willen we problemen bij mensen met psychische kwetsbaarheid vroeg signaleren en deze samen met de cliënt en zijn sociaal netwerk aanpakken. We onderzoeken of welzijn op recept ook kan werken voor de GGZ. ▪ Inwoners met psychische kwetsbaarheid moeten laagdrempelig gebruik kunnen maken van basisvoorzieningen in de wijk voor ontmoeting, vrijwilligerswerk, ondersteuning, sport, recreatie en educatie. Samen met vertegenwoordigers van sport en cultuur, gezondheid en onderwijs, inwoners, ervaringsdeskundigen, vrijwilligersverenigingen, zorg en aanbieders zorg en welzijn maken we het aanbod voor deze groep kwetsbare inwoners toegankelijk. Het brede aanbod kan mooie resultaten opleveren in het voorkomen en herstellen van psychische problematiek. ▪ We onderzoeken de meerwaarde van een herstelacademie in Meierijstad. Dit is een initiatief van en voor mensen met psychische kwetsbaarheid waar samen, op grond van ervaringsdeskundigheid, gewerkt wordt aan het eigen herstel en zelfregie. Er kan bijvoorbeeld aanbod zijn van onafhankelijke peer-to-peer ondersteuning, belangenbehartiging, opleidingen voor ervaringsdeskundigheid, voorlichting aan inwoners en beleidsadvisering voor overheid en zorgaanbieders. Steeds vanuit het cliëntperspectief. We werken hierin samen met ervaringsdeskundigenorganisaties zoals Markieza en/of Door en Voor, Zorgbelang Brabant. Er vindt afstemming plaats met domeinoverstijgende (samenwerkings-)afspraken zoals die in het IZA-Regioplan zijn opgenomen. ▪ Bovenstaande onderwerpen dragen bij aan het ontwikkelen van een GGZ-vriendelijke en tolerante samenleving zonder stigma waar mensen met psychische kwetsbaarheid of problematiek optimaal kunnen participeren in onze samenleving. We onderzoeken ook andere mogelijkheden om deze ambitie te kunnen realiseren. ▪ We oriënteren ons op een projectleider <i>Welkom in de wijk</i> die bovenstaande kansen (zelfherstel en zelfregie, preventie, vroegsignalering, zelfherstel en zelfregie, bereikbaarheid basisvoorzieningen, normalisering) verkent en aanjaagt in 2024. De projectleider stelt een ontwikkelingstraject en implementatieplan op met daarin een voorstel voor concrete voorzieningen en acties.
We stellen kinderwerkers aan voor kwetsbare kinderen 6-12 jaar	▪ De kinderwerkers zijn een sleutelfiguren en een vraagbaak voor kinderen, ouders en school fungeert. Deze persoon helpt de kinderen in het ontdekken van hun talenten en is in staat een sfeer van vertrouwen te scheppen richting de kinderen en ouders. ▪ De kinderwerkers zijn belangrijk voor een 'sterke sociale basis opgroeien', voor een uitvoeringsketen met samenwerken met onderwijs, kinderopvang, GGD, CJG, wijk- en buurtverenigingen, buurtsport en andere relevante netwerkpartners. ▪ De kinderwerkers ontwikkelen, organiseren en coördineren van wekelijkse activiteiten voor kinderen en hun ouders in de wijk/buurt. ▪ De kinderwerkers werven en begeleiden vrijwilligers uit de buurt om mee te helpen.

11. Mantelzorg

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We continueren ons ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers	▪ We gaan door met de verschillende activiteiten, ontmoetingsbijeenkomsten, trainingen, voorlichting en de mogelijkheid van het mantelzorgcompliment. ▪ Dit hebben we geregeld in de opdracht aan welzijnsorganisaties.
We voeren een wetenschappelijk onderzoek uit onder mantelzorgers	▪ Er is een stuurgroep. Op basis van de onderzoeksresultaten maken we met de stuurgroep en andere betrokkenen een uitvoeringsprogramma met concrete punten voor korte en lange termijn gericht op een toekomstbestendige mantelzorg. Dat programma gaan we op onderdelen monitoren.
We bedden mantelzorgondersteuning in fysieke nabijheid van een ondersteunend netwerk in	▪ We empoweren de mantelzorgers om goed voor zichzelf te kunnen zorgen, fysiek en mentaal. ▪ We helpen hen zich bewust te worden hoe ze hun leven in kunnen richten om samen vitaal ouder te worden. Het is belangrijk om de positie van de mantelzorger te versterken, te ondersteunen en te waarderen. ▪ Daarbij letten we sterk op laagdrempeligheid en toegankelijkheid: het verbeteren van de toegang tot regelingen en ondersteuningsvormen. We gaan na of we het steunpunt mantelzorg en het toegankelijker maken van informatie en advies verder kunnen versterken. ▪ We zetten sterk in op sociale netwerkstrategie om het netwerk zichtbaar te activeren.
We stimuleren werkgevers om voorwaarden voor hun medewerkers te creëren voor het doen van mantelzorg	▪ Dat werkgevers zicht bewust zijn van de balans werk en privé van hen medewerkers. ▪ Dat ze vanuit de rol als werkgever ruimte kunnen bieden aan mantelzorg en faciliteren hiervan. ▪ Dat werkgevers realiseren dat een goede balans ook ten goede komt aan productiviteit en inzet van de medewerker.
We oriënteren ons op passende vormen van respijtzorg	▪ We versterken ons respijtzorgaanbod. We gaan daarnaast in regionaal verband via de samenwerkingsagenda actief in dialoog met zorgverzekeraars en zorgkantoren over een domeinoverstijgend aanbod van zwaardere vormen van respijtzorg om waar passend een aantal pilots te kunnen starten.
We willen jonge mantelzorgers zo vroeg mogelijk signaleren	▪ Als jonge mantelzorgers zich bekend gemaakt hebben kunnen we hen waar nodig preventief ondersteunen.

12. Een tegen eenzaamheid

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We verbeteren de signalering van eenzaamheid middels workshops	▪ Signaleren van eenzaamheid is essentieel. Daartoe trainen we in workshops professionals (zoals huisartsen, thuiszorgmedewerkers, welzijnswerkers, woonconsulenten en huismeesters) en vrijwilligers (zoals sportcoaches, en vrijwilligers van de voedselbank) met medewerking van de welzijnspartijen en de KBO (ouderbond). Daarbij maken we onderscheid tussen doelgroepen zoals inwoners die laaggeletterd zijn, inwoners met een migratieachtergrond, ouderen, jongeren en 30-60 jarigen. De eenzame inwoner in die laatste groep willen we beter in beeld brengen én bereiken.
We blijven via de coalitie "Omzien naar Elkaar" meedoen met het landelijk actieprogramma met activiteiten om eenzaamheid te verminderen	▪ We versterken de coalitie "Omzien naar Elkaar". Deze coalitie hoeven we niet (meer) actief uit te breiden met organisaties. Wel is het belangrijk om dit netwerk te gebruiken om elkaar te inspireren, ervaringen te delen, en activiteiten bij elkaar te promoten. ▪ We blijven projecten en burgerinitiatieven faciliteren, bijvoorbeeld walking sports dat sporten en bewegen combineert met ontmoeten. De professionaliseringsslag in 2023 is ingezet. Daarbij gaan we ook in gesprek met inwoners die kampen met eenzaamheid om van daaruit de meest passende activiteiten te kunnen organiseren. Activiteiten waar we op mikken: ○ Laagdrempelig beweeg- en ontmoetingsaanbod in de wijk creëren (zoals boules in je buurt, golden sports, fit in de buurt,). Start en begin per wijk en breidt dat vervolgens uit naar andere wijken. We maken een keuze in welke wijk te beginnen; ○ We breiden het aanbod voor ouderen zoals walking sport uit als middel om motorisch vaardiger te worden en elkaar te ontmoeten; ○ We streven naar mee ontmoet- en beweegplekken in de openbare ruimte.
We zetten ons in om meer inwoners te bereiken	▪ Een belangrijk element is het beter bereiken van de inwoners die er baat bij hebben door meer bekendheid te geven aan de activiteiten en die activiteiten meer laagdrempelig te maken. We herijken het communicatieplan. We gaan ook na hoe mensen met een zeer laag inkomen gecompenseerd kunnen worden voor kosten van activiteiten die ontmoeting bewerkstelligen. ▪ We focussen ons vooral op die wijken waar veel eenzaamheid voorkomt (zie GGD-cijfers Deel B §12.3).
We werken meer samen met het ruimtelijk domein	▪ We gaan met het ruimtelijk domein structureel in overleg om kansen te ontdekken voor aanpassingen in de fysieke omgeving dat ontmoeten tussen inwoners bevordert.
We onderzoeken digitale mogelijkheden voor het behouden van een sociaal leven	▪ We kijken naar mogelijke innovatieve ideeën om bij thuiswonende ouderen digitale vaardigheden te ontwikkelen ten behoeve van het leggen en onderhouden van contacten.

We onderzoeken hoe we beter kunnen evalueren en monitoren	Monitoring en evaluatie dwingen ons om samen te blijven leren en de aanpak verder te brengen. We gaan op zoek naar de manier waarop we dat het beste kunnen doen, ook met gebruikmaking van meetbare indicatoren. Het verkregen inzicht moet bijdragen aan een gestructureerde leer- en verbetercyclus waarbij we op basis van de effecten van interventies en gesignaleerde hiaten een keuze maken voor interventies en acties wordt gemaakt.
We gaan verder met de aanjagers 'Omzien naar elkaar'	- Met meer uren voor aanjagers kunnen we de uitkomsten van het rekenkameronderzoek eenzaamheid nog meer aandacht aan geven: - Aanjagen van projecten en initiatieven zoals boules in de buurt, doortrappers, pilot Join Us voor jongvolwassenen, laagdrempelig ontmoeten door bewegen zoals fit in de buurt of goldensports; - Een challenge uitzetten voor het meest innovatieve idee voor bepaalde doelgroep en die financieel en organisatorisch ondersteunen; - Zicht krijgen op de effecten van de toegepaste interventies ter bestrijding of voorkoming van eenzaamheid.

13. Welzijn op Recept

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We voeren Welzijn op Recept uit vanuit de drie huisartsenpraktijken waar we al zitten	Daar waar het kan versterken we de samenwerking tussen welzijn, wijkverpleegkundige zorg, huisartsenzorg, jeugdgezondheidszorg en GGZ gemeente en huisartsen in het uitvoeren van Welzijn op Recept.
We breiden het aantal huisartsenpraktijken uit met Welzijn op Recept	De komende jaren gaan we in de gaten houden of de welzijnscoaches voldoende formatieve uren hebben. Urenuitbreiding voor welzijnscoaches kan vanaf 2024 gerealiseerd worden op basis van monitoring: huisartsenpraktijken in één van de genoemde wijken waar meeste gezondheidswinst te boeken valt.
We monitoren de voortgang	- We houden het gebruik van Welzijn op Recept bij: - Aantal cliënten per kwartaal wat verwezen is voor Welzijn op recept, wat in procedure is en wat afgesloten is; - Wijze van instroom (op zorgverlenersniveau); - Leeftijd deelnemende patiënten; - Achtergrond klachten en problematiek; - Aantal ondersteunende gesprekken met cliënten na afsluiting Welzijn op recept-traject; - Duur van de gesprekken; - Het resultaat van het traject na afsluiting (positief / neutraal / negatief); - De cliënttevredenheid.
We verbreden de doelgroep naar jongvolwassen inwoners en inwoners met een migratieachtergrond	Deze uitbreiding zou er kunnen komen naast de ouderen (65+). Later in de periode 2024-2026 onderzoeken we of er vraag is voor het aanbod voor inwoners tussen 30-60 jaar.
We werken breed samen	- Behalve de genoemde samenwerkingspartners werken we ook samen met de zorgverzekeraar, praktijkondersteuners die bij huisartsen werken, welzijnsorganisaties, H/Umo (= samenwerkingsorganisatie voor huisartsen) en Welzijn op Recept – Landelijk Kennisnetwerk. - We stemmen af met de afspraken over samenwerking en samenhang tussen de eerstelijnszorg en het sociaal domein die in het IZA-Regioplan zijn opgenomen.

14. Versterking kennis-en adviesfunctie GGD

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We bevorderen de kennis- en adviesfunctie van de GGD Hart voor Brabant	Het betreft hier een ondersteunend kennis- en adviesprogramma van de GGD. - De GGD gaat relevante kennis opbouwen en uitbreiden ten behoeve van advisering aan het college van burgemeester en wethouders over preventie in de zorg, leefstijl en gezond leven. Het betreft advisering over het opstellen en uitvoeren van het totale lokale GALA-programma / plan van aanpak en de gemeentelijke gezondheidsnota die we in de tweede helft van 2023 gaan opstellen. - Inzet van de GGD als kennispartner bij het opstellen, actualiseren en periodiek herijken van het regioplan en regiobeeld in het kader van de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord (IZA). - De GGD gaat ondersteunen bij het stellen van lokale beleids- en gezondheidsdoelen en het kiezen van gepaste interventies om deze te behalen. - GGD werkt samen met de twee andere Brabantse GGD-en aan de verdere ontwikkeling van de kennisfunctie. Daarmee worden gemeenten gevoed met kennis, data en expertise op het gebied van preventie en gezondheid. Vanuit deze kennisfunctie denkt GGD ook de monitoring van het IZA-GALA te kunnen faciliteren.
We geven de GGD opdracht voor kennisoverdracht en	De GGD levert gezondheidskundige kennis bij besluitvorming over de fysieke leefomgeving, zodat de gezonde leefomgeving een plek krijgt in gemeentelijke omgevingsplannen.

advisering ten aanzien van het fysieke domein	- De GGD informeert de gemeente over activering van het Nationaal Hitteplan. - We informeren gemeentelijke medewerkers in het ruimtelijke domein (met name Gebiedsontwikkeling- en Planologie) expliciet over de adviesmogelijkheden van de GGD (gezondheidsportaal).
We geven de GGD opdracht voor dataverzameling en -verspreiding	- Het in kaart brengen van de (gezondheids)situatie in Meierijstad, via dataverzameling en verbinding met data tussen verschillende domeinen. - Het jaarlijks opleveren van een update van het tabellenboek²⁴. - Het maken van factsheets over de gezondheidsmetingen. - Het op verzoek van gemeente uitvoeren van aanvullende onderzoeken. - Het ondersteunen van de gemeente bij nulmetingen en evaluaties van projecten, met name gericht op de onderwerpen jeugd en gezondheid.

15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Activiteiten	Uitwerking en resultaten
We maken samen met de andere 11 gemeenten van de Regio Noordoost-Brabant en Bommelerwaard (RNOBB) een IZA-regioplan en dragen bij aan de intensivering van de regionale samenwerking;	- Voor een domeinoverstijgende inzet is samenwerking nodig, zowel lokaal als ook regionaal. En niet alleen binnen het gemeentelijk domein en het zorgdomein (zoals huisarts, wijkverpleegkundige) op lokaal niveau, maar ook tussen gemeenten en met het zorgdomein op regionaal niveau (zoals met zorgverzekeraars). - We maken een concreet regioplan om een bijdrage te kunnen leveren aan het behalen van de IZA-doelen. Langs de weg van regiobeelden en regioplannen richten we een regionale preventie-infrastructuur in en werken we aan deze doelstellingen, onder meer op het terrein van de samenwerking tussen de eerste lijn en het gemeentelijk domein, de GGZ en preventie. - Ook komt er een dekkend aanbod van de volgende ketenaanpakken: kansrijke start, valpreventie bij ouderen, de aanpak overgewicht kinderen, de gecombineerde leefstijlinterventie bij overgewicht en obesitas van volwassen én welzijn op recept. Hierover maken we op regionaal niveau afspraken, die op lokaal niveau tot uitvoering komen. We zorgen voor afstemming tussen de regionale domeinoverstijgende keteninterventies (valpreventie bij ouderen, welzijn op recept, aanpak overgewicht bij kinderen, gecombineerde leefstijlinterventie bij volwassenen, kansrijke start) met de lokale aanpakken zoals in dit GALA-plan van aanpak zijn beschreven. - Regionale samenwerking versterkt onze efficiëntie en slagkracht in het uitvoeren van gezondheidsbeleid. - Op regionaal niveau maken we een samenwerkingsagenda ten behoeve van een actieve dialoog met zorgverzekeraars en zorgkantoren over een domeinoverstijgend aanbod onder andere over aanbod respijtzorg.
We monitoren de uitvoering van de regioplannen	De ontwikkelingen wat betreft van de regionale samenwerking op het gebied van gezondheidsbevordering en preventie (Zvw, Wmo en Wpg) worden in opdracht van VWS per 1 januari 2023, in elk geval voor de duur van 3 jaar, door het RIVM gemonitord.
We bevorderen samen met andere regiogemeenten de vorming van een Brabants netwerk met de drie GGD-en én kennispartijen	- Dit netwerk kan samen met gemeenten de meest actuele lokale en regionale kennisvragen op het gebied van preventie en publieke gezondheid oppakken en uitwerken. Denk bijvoorbeeld aan de doorontwikkeling van de Brabantscan, het uitbouwen van de bestaande samenwerking met Academische werkplaatsen en het RIVM en de doorontwikkeling van datagedreven werken. - Door de samenwerking tussen GGD-en en kennispartners, worden denkkracht en ontwikkelkosten gedeeld en zijn partijen sterker bij de uitrol van vernieuwingen. Versnippering van kennis en capaciteit worden voorkomen. GGD-en en partners verdelen onderling de onderwerpen op de ontwikkelagenda, beperken de inhuur van externe adviseurs, hebben meer data voor onderzoek en profiteren van elkaars 'best practices'. Zo ontstaat er een samenhangend systeem van onderzoek, duiden van data, vertaling naar beleid en monitoren van indicatoren om het effect van het beleid te meten. - Vanuit de gemeente Meierijstad volgen wij de ontwikkelingen bij de Brabantse GGD-en om te komen tot een sterke kennis- en adviesfunctie van de GGD. Waar nodig geven we input, zodat de invulling van de kennis- en adviesfunctie goed aansluit bij onze behoefte.

²⁴ https://brabantscan.nl/Jive/report/?id=gala_tabel_gemeente22_1948

Bijlage 3. Nota kunst en cultuur Meierijstad

Nota kunst en cultuur 2024-2030 'Kunst en cultuur kleuren Meierijstad'

De gemeente Meierijstad heeft in haar korte bestaan een rijk en levendig kunst- en cultuurklimaat opgebouwd. De gemeente ziet kunst en cultuur op lokaal niveau als een essentieel onderdeel in het streven naar een optimale woon-, leef- en werkomgeving en goede persoonlijke ontwikkeling van de inwoners van de gemeente.

In het huidige coalitieakkoord 'Thuis in Meierijstad, 2022 – 2026' is de ambitie voor kunst en cultuur in de gemeente Meierijstad als volgt beschreven:

'Meer inwoners zijn in de gelegenheid om deel te nemen aan uitingen van kunst en cultuur. Kunst en cultuur zijn van grote sociale waarde voor de mens. Dat inspireert, daagt uit tot nadenken, verbindt en zorgt voor persoonlijke ontwikkeling: actief door zelf kunst te beoefenen, reflectief door te kijken of te luisteren. Kunst en cultuur dragen bij aan een sterke lokale economie'

In het collegewerkprogramma 'Thuis in Meierijstad, Mijlpalen 2023 – 2026' is besloten dat de ambities op het gebied van kunst en cultuur voor Meierijstad worden uitgewerkt in een nieuwe nota kunst en cultuur 2024 - 2030.

Wat voor een gemeente wil Meierijstad zijn op het terrein van kunst en cultuur in 2030?

Zoals door de Raad van Verbeelding wordt geformuleerd is Meierijstad een inclusieve en toegankelijke culturele gemeente. Gelijke kansen voor alle inwoners. Creativiteit staat aan de basis van elke ontwikkeling, op welk vlak dan ook. Onze artistieke signatuur levert een sterk en aansprekend profiel op dat de aantrekkelijkheid voor bezoekers en het vestigingsklimaat in de gemeente vergroot.

Alle inwoners van Meierijstad kunnen zich artistiek ontplooiën dankzij een stevige, samenhangende en complete keten van kennismaken, leren, produceren en presenteren. Mogelijk gemaakt door de bestaande stevige culturele basisinfrastructuur.

De kunst- en cultuursector, het onderwijs en de gemeente zorgen er samen voor dat er naast een (basis)aanbod maatwerk wordt gerealiseerd per school en schoolbestuur, aansluitend bij de behoeften en visies van het onderwijs. Kunst en cultuur maken onderdeel uit van het curriculum dat leidt tot meer creativiteit en verdieping.

De kleinschaligheid en intimiteit van onze kernen zijn nog altijd belangrijk. We omarmen ook de kansen om ons te onderscheiden en ons te meten met de omliggende gemeenten en op nationaal niveau. Het onderscheidend vermogen zit hem in de organisatie van diverse festivals. Iets waar Meierijstad goed in is.

Het tonen van lef en leggen van nieuwe verbindingen met andere domeinen wordt door het culturele veld, bezoekers en makers gewaardeerd. Er is ruimte voor ontwikkeling en verduurzaming en het culturele veld is betrokken bij maatschappelijke opgaves.

De ondernemers in Meierijstad zetten zich met kracht in voor de kunst- en cultuursector. Deze ondersteuning sluit aan bij de gedachte dat werkgevers het belangrijk vinden dat er voor hun werknemers en gezinnen in Meierijstad sprake is van een bruisende kunst- en cultuursector. Er moet wat te doen zijn zodat het prettig wonen en verblijven is in Meierijstad. Bedrijfsleven, de cultuursector en de gemeente zijn overtuigd van de directe relatie tussen levendige kunst en cultuur en een uitnodigend vestigingsklimaat voor iedereen.

Precies voorspellen of dit 'vergezicht 2030' zo zal uitpakken kunnen we niet. Wat we wel weten is dat de sector kunst en cultuur de gemeente Meierijstad bijzonder kleurt en op de kaart zet. Daarmee is deze sector van grote waarde voor onze gemeente, voor nu en in de toekomst.

Speerpunten

Onze ambitie is uitgewerkt in 4 speerpunten:

1. Behouden en versterken van de culturele basisinfrastructuur;
2. Iedereen kan meedoen;
3. Balans tussen groot en klein;
4. Ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling.

Behouden en versterken van de culturele basisinfrastructuur

Een basisinfrastructuur is een bepaald basisniveau aan voorzieningen en activiteiten dat minimaal nodig is om ambities te verwezenlijken en om te voldoen aan wet en regelgeving. Onze

basisinfrastructuur bestaat uit culturele kernvoorzieningen, specifieke culturele voorzieningen, amateurkunst en professionele makers. Wat zeker niet mag worden vergeten is de inzet en betrokkenheid van de vele vrijwilligers in de sector.

Behouden en versterken van de culturele basisinfrastructuur is een speerpunt om de ambities van Meierijstad te kunnen realiseren. We willen deze toekomstbestendig maken. Toekomstbestendig betekent dat wij de voorzieningen in de basisinfrastructuur structureel ondersteunen en daarmee continuïteit bieden aan deelnemers, bezoekers en medewerkers/vrijwilligers.

Iedereen kan meedoen

Eén van de maatschappelijke doelen van de gemeente is dat iedereen, ongeacht etnische afkomst, religie, beperking, gender, seksuele oriëntatie, sociaaleconomische situatie, leeftijd of opleiding moet kunnen deelnemen aan activiteiten in de samenleving. Dit geldt ook binnen kunst en cultuur. We streven naar:

- Een inclusieve samenleving;
- De ontwikkeling van het creatief vermogen van een persoon;
- Bevorderen bereikbaarheid en toegankelijkheid van het culturele aanbod;
- Beter zichtbaar maken kunst- en cultuuraanbod;
- Kunst en cultuur inzetten als middel om doelen in het sociaal domein te bereiken.

Balans tussen groot en klein

Meierijstad mag ambitieus zijn en groot denken. Uit het participatieproces kwamen ideeën van groot denken zoals de realisatie van een stedelijk museum of het plaatsen van kunstwerken van internationale kunstenaars aan de orde. Aan de andere kant mogen de kleine parels niet worden onderschat en vergeten. Ook deze parels dragen bij aan het culturele aanbod in Meierijstad. Deze balans wordt gevonden in:

- Het stimuleren en faciliteren van de amateurkunst.
- Behoud van de identiteit en leefbaarheid van de kernen.
- Het versterken van het festivalklimaat.
- Aandacht voor het (behoud van het) immaterieel erfgoed.

Ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling

Binnen het brede aanbod in de gemeente steunen we creatieve makers, organisaties en bewoners die voorop durven te lopen. In Meierijstad wordt ruimte gegeven aan diverse en innovatieve kunst- en cultuurvormen. Organisaties en makers worden aangemoedigd lef te tonen om buiten de lijntjes te kleuren, nieuwe vergezichten en grootse toekomstdromen te schetsen en het publiek hierin uit te dagen en mee te nemen. Deze ruimte wordt gecreëerd door:

- Talentontwikkeling.
- Aandacht voor beeldende kunst.
- De realisatie van broedplaatsen voor makers in Meierijstad.
- Kunst en cultuur als middel inzetten voor andere domeinen en maatschappelijke thema's.
- De doorontwikkeling van de Noordkade als culturele hotspot.